

Številka: 322-0004/2026 • Hrastnik, 9. 4. 2026

OBČINSKI SVET OBČINE HRASTNIK

Zadeva:	Predstavitev Strategije razvoja turizma v Zasavju 2025-2035
Predlagatelj:	Župan Občine Hrastnik, Marko Funkl
Poročevalec:	Anja Šerc, direktorica RRA Zasavje
Pravna podlaga:	Statut javnega zavoda Regionalna razvojna agencija Zasavje (Uradni list RS 64/2023), Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Regionalna razvojna agencija Zasavje (Uradni list RS 90/2015, 64/2023) in Statut Občine Hrastnik (UVZ, št. 28/17)
Namen:	Seznanitev s Strategijo razvoja turizma v Zasavju 2025-2035
Predlog sklepa:	Občinski svet Občine Hrastnik se je seznanil s Strategijo razvoja turizma v Zasavju 2025-2035.

OBČINA HRASTNIK
OBČINSKI SVET

Številka: 322-0004/2026

Datum: 9. 4. 2026

Na podlagi Statuta Občine Hrastnik (UVZ, št. 28/17) ter 18. člena Odloka o ustanovitvi javnega zavoda Regionalna razvojna agencija Zasavje (Uradni list RS 90/2015, 64/2023) je Občinski svet Občine Hrastnik na 25. redni seji dne 9. 4. 2026 sprejel naslednji

S K L E P

I.

Občinski svet Občine Hrastnik se je seznanil s Strategijo razvoja turizma v Zasavju 2025-2035.

II.

Sklep velja takoj.

ŽUPAN
OBČINE HRASTNIK
Marko FUNKL

Vročiti:

1. Oddelek za razvoj, premoženjske in pravne zadeve
2. Občinski svet Občine Hrastnik
3. RRA Zasavje

Obrazložitev

Občine ustanoviteljice Regionalne razvojne agencije Zasavje (RRA Zasavje) so s sklepom na 115. seji Sveta regije dne 4. 12. 2024 zagotovile sredstva za pripravo in izvedbo Strategije razvoja turizma v Zasavju. Koordinator in izvajalec regijskega projekta Strategije razvoja turizma v Zasavju do 2035 in s tem povezanih aktivnosti je RRA Zasavje, ki je s pogodbami za leto 2025 in 2026 z Občinami ustanoviteljicami prevzela to nalogo. Predstavitev Strategije razvoja turizma v Zasavju 2025-2035 je del procesa javne predstavitve ter eden prvih korakov samega izvajanja.

Občinskemu svetu predlagamo, da preuči predlagano gradivo in izda seznanitveni sklep k Strategiji razvoja turizma v Zasavju 2025-2035.

Oddelek za razvoj, premoženjske in pravne zadeve

STRATEGIJA TURIZMA ZASAVJE JE!

2025 - 2035

REGIONALNA
RAZVOJNA
AGENCIJA
ZASAVJE

Strategija razvoja turizma v Zasavju do 2035

Datum: 3. 12. 2025

Zadnja dopolnitev: 20. 3. 2026

NELEKTORIRANA VERZIJA.

Naročnik: Regionalna razvojna agencija Zasavje

Projekt: Priprava Strategije razvoja turizma v Zasavju do 2035

Avtor in izvajalec: Konzorcij izvajalcev Agencija za razvoj in komunikacije v turizmu Nea Culpa d. o. o. in Zavod Goodplace

Delovna skupina konzorcija izvajalca: Neja Petek, direktorica; Petra Goneli, direktorica razvoja; Tanja Gruden, analitičarka in ustvarjalka vsebin, Jana Apih, direktorica, Jan Klavora, razvoj outdoor turizma

Operativna delovna skupina za spremljanje in sodelovanje pri pripravi strategije: Anja Šerc (RRA Zasavje), Sara Kandolf (Občina Hrastnik), Manca Omahne (Občina Zagorje ob Savi), Zvezdana Lamovšek (Občina Trbovlje), Kati Zidar (Občina Litija), Mojca Štepic (Razvojni center Srca Slovenije), Lara Jerkovič (TIC Hrastnik), Tina Moljk (ZMŠT Trbovlje), Hana Cerovšek (ZMŠT Trbovlje), Janez Lipeč (Turistično društvo Ruardi)

Odbor za turizem v Razvojnem svetu zasavske regije 2021-2027: Mojca Štepic (članica), Andrej Orožen (član), Marija Čop (članica), Vlado Poredoš (član), Sara Kandolf (članica), Zvezdana Lamovšek (članica), Mitja Adamlje (član), Andraž Grum (član), Andraž Malovrh (član)

Vir fotografij: Arhiv RRA Zasavje, Arhiv Pustolovski park GEOSS, Simon Rak, Julija Pristovnik, Matjaž Kirin

UVOD	6
ZASAVJE. AGENDA 2035	6
I. OCENA STANJA.....	7
ZASAVJE V ŠTEVILKAH	8
POTENCIALI RAZVOJA TURIZMA V ZASAVJU.....	9
PROCES PRIPRAVE STRATEGIJE	12
SWOT ANALIZA.....	13
ZAKLJUČKI IN IZHODIŠČA	15
II. STRATEGIJA.....	20
MANIFEST 2035 ZASAVJE JE!	21
STRATEŠKI CILJI.....	22
VREDNOTE RAZVOJA TURIZMA V ZASAVJU	27
RAZVOJNE USMERITVE	28
III. STRATEŠKI NAČRT.....	31
1. NAČRT REGIJSKIH PRODUKTOV	31
Svetilniki preobrazbe Zasavja	32
Svetilniški projekt: Rudnik Trbovlje - Hrastnik.....	32
Svetilniški projekt: Dimnik TET	34
Svetilniški projekt: Medijske toplice	36
Svetilniški projekt: Vetrne orgle	37
Produktni stebri regijske ponudbe	39
Produktni steber: INDUSTRIJA & USTVARJALNOST = KULTURA.....	42
Produktni steber: HRIBI = AKTIVNOSTI V NARAVI	46
Produktni steber: SAVA = AKTIVNOSTI NA/OB REKI.....	51
Produktni steber: PRIREDITVE = REGIJSKI DOGODKI	54
Produktni steber: GASTRONOMIJA.....	57
Produktni steber: SODOBNI KRIŽANCI	59
2. NAČRT UPRAVLJANJA DESTINACIJE.....	62
Model organiziranosti turizma v Zasavju	62
Upravljanje destinacije.....	66
Vzpostavitev DMO Zasavje	66
Digitalna preobrazba in razvoj	67

Trajnost, mobilnost in upravljanje s turističnimi tokovi	69
Kakovost, usposabljanja, podjetništvo.....	70
Prostor, infrastruktura in investicije	71
3. NAČRT PROMOCIJE IN TRŽENJA REGIJE	79
3.1 Pozicioniranje Zasavja kot turistične destinacije.....	79
3.1.1 Ključni elementi prepoznavnosti destinacije.....	79
3.1.2 Pozicioniranje na slovenskem trgu.....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
3.1.3 Gospodarstvo – Slovenija.....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
3.1.4 Pozicioniranje na mednarodnih trgih.....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
3.1.4 Gospodarstvo – mednarodni trgi.....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
3.2 Segmentacija trgov in ciljnih skupin.....	80
3.2.1 Geografska segmentacija trgov.....	80
3.2.2 Segmentacija glede na motiv prihoda	80
3.2.3 Segmentacija glede na življenjski stil in demografijo.....	80
3.3 Znamčenje destinacije Zasavje.....	81
3.3.1 Razvoj skupne destinacijske znamke	81
3.3.2 Razširitev znamke na štiri razvojne stebre	81
3.3.3 Sistem uporabe znamke in partnersko sodelovanje.....	82
VI. FINANČNI OKVIR.....	84
ZEMLJEVID PROJEKTOV 1. PRIORITETE	85
FINANČNI OKVIR PROJEKTOV PRVE PRIORITETE	86
V.SPREMLJANJE IN IZVAJANJE STRATEGIJE	88
VIRI	90
PRILOGA 1: IDENTIFIKACIJA OBSTOJEČIH POPRODUKTOV S POTENCIALOM	92

UVOD

ZASAVJE. AGENDA 2035

Zasavje je regija kjer sobivajo:

- edinstvena industrijska dediščina in najsodobnejša tehnologija,
- industrijski obrati in območja Nature 2000,
- urbana središča in podeželje,
- izjemni športniki in umetniki,
- uporniški značaj in povezana lokalna skupnost.

REGIONALNA
RAZVOJNA
AGENCIJA
ZASAVJE

I. OCENA STANJA

ZASAVJE V ŠTEVILKAH

4
občine

485
km²
površina

7.969
prihodov

22.536
prenočitev

471
ležišč

Podatki za leto 2024	Hrastnik	Litija	Trbovlje	Zagorje ob Savi	Zasavje	Slovenija
Prebivalci 1.1.2024	8.939	15.834	16.000	16.470	57.243	2.123.949
Velikost (km ²)	59	221	58	147	485	20.271
Število ležišč (SKUPAJ, SURS)	77	109	79	206	471	189.887
Prenočitve	2.692	3.910	3.711	12.223	22.536	16.853.075
Prihodi	565	1.527	1.127	4.750	7.969	6.583.274
PDB SKUPAJ	4,8	2,6	3,3	2,6	2,8	2,6
DELEŽ TUJE PRENOČITVE	80%	75%	86%	30%	50%	73%

Tabela 1: Izbrani statistični podatki po občinah, Vir: SURS, obdelava Nea Culpa

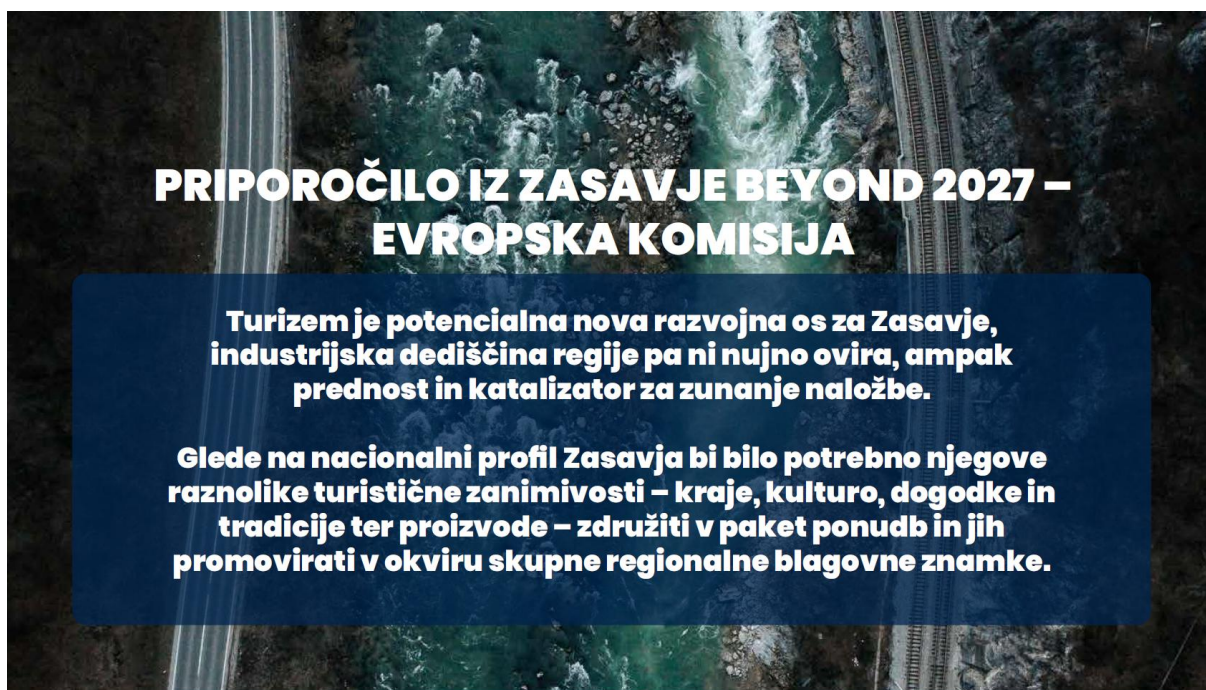
POTENCIALI RAZVOJA TURIZMA V ZASAVJU

Strategija turizma Zasavja usmerja razvoj novih rešitev in partnerstev za konkurenčno turistično ponudbo regije in pod okriljem **RRA Zasavje** povezuje občine **Hrastnik, Litija, Trbovlje in Zagorje ob Savi**. Postavlja skupno vizijo, kako industrijsko dediščino, naravo in ustvarjalnost preoblikovati v prepoznavno, trajnostno destinacijo z višjo dodano vrednostjo.

Po klasičnih kazalnikih (prihodi, nočitve, nastanitve) Zasavje trenutno sodi med manj razvite slovenske turistične regije, kar je posledica zgodovinske usmerjenosti v industrijo in rudarstvo. Preobrazba regije odpira nove priložnosti za turizem, ki uživa tudi močno podporo prebivalcev: anketirani (N=183) so razvoj ocenili z **4,3/5** (tehtano povprečje).

Oceno stanja zato pričenjamo s ključnimi potenciali za razvoj turizma v regiji, saj lahko ta kot samostojna panoga ali del celotnega gospodarskega razvoja pomembno doprinese k uspešni preobrazbi regije in pravičnemu prehodu.

V poročilu strokovnjakov Evropske komisije v dokumentu Zasavje po 2027, ki ponuja regionalno razvojno zgodbo in z njo povezane prioritete za regijo Zasavje od leta 2028 je turizem izpostavljen kot potencialna nova razvojna os.

Vir: Zasavje po 2027, Razvojna zgodba regije in prioritete regionalnega razvoja, Urad za publikacije Evropske unije, 2025

Zelena preobrazba regije v teku.

Zasavska regija je najbolj izrazita rudarska regija v Sloveniji, z več kot 250-letno tradicijo premogovništva. Danes je Zasavje v procesu preobrazbe – iz tradicionalno rudarske se razvija v konkurenčno, visokotehnološko in nizkoogljično regijo z ambicijo regeneracije. Razvijajo se nova podjetja, inovirajo poslovni modeli, poslovne cone novega (krožnega) tipa, inkubatorji v zapuščenih industrijskih objektih, revitalizirajo degradirane površine, oblikujejo novi načini sodelovanja izobraževalnih institucij ipd ... Priložnosti v regiji iz naslova Sklada za pravični prehod so pomembna za regijo kot celoto, saj prinašajo priložnost, da se jih poveže skozi projekte z regijsko dimenzijo, kot je na primer izobraževalno središče Preplet. **Za spodbujanje gospodarskega razvoja so v regiji na voljo različne oblike finančne in razvojne podpore, v teku so v evropskem merilu zanimive investicije, ki že danes privabljajo izjemno pozornost.** Vlada Republike Slovenije z nepovratnimi in povratnimi sredstvi in drugimi ukrepi aktivno podpira dvig konkurenčnosti regije. Proces transformacije s prisotnostjo v Mehanizmu za pravični prehod predstavlja tudi odlično priložnost za strateški okvir načrtovanja razvoja turizma, ki lahko kot gospodarska panoga pomembno prispeva k trajnostnemu razvoju ter večji prepoznavnosti in ugledu Zasavja.

Regija industrijske dediščine in priložnosti za prihodnost.

Zasavje je izjemen primer regije, kjer so **industrijski objekti, rudniki in tovarne** skozi zgodovino **povezovali ljudi, znanje in inovacije ter močno zaznamovali lokalno identiteto.** Danes so v regiji številni **muzeji in kulturni centri**, ki že skrbijo za interpretacijo in ohranjanje dediščine, hkrati pa odpirajo prostor za **razvoj sodobne umetnosti in kreativnega sektorja.**

Nekateri opuščeni industrijski objekti, med njimi **izstopata najvišji dimnik v Evropi in Rudnik Trbovlje–Hrastnik**, ponujajo edinstveno priložnost za razvoj. Kot simboli preteklih gospodarskih procesov predstavljajo ne le fizično sled preteklosti, temveč tudi **močan element identitete regije**, ki odraža trdnost, delavnost in povezanost njenih prebivalcev. Razvoj turizma po načelih regeneracije pomeni tudi nov razvojni impulz s katerim lahko regija utemeljuje temeljne dele svoje identitete.

Strateško-razvojni okvir, ki lahko pomembno prispeva k razvoju novih veščin, identitete ter priložnosti v regiji je horizontalna usmeritev evropskih razvojnih politik, t.j. Novi evropski Bauhaus. Razvoj turističnih priložnosti skozi vrednote NEB, t.j. lepota, trajnostnost ter vključevanje, ob dopolnitvi še vedno izjemno prisotne vrednote skupnostnosti (kot nadgradnji 'kameratšafta') in razvoj strategij ter politik po načelih participativnosti, večnivojskega sodelovanja in transdisciplinarnosti, lahko regijo postavi ob bok najbolj naprednim evropskim regijam (tudi) na področju turizma.

Industrijski razvoj je v preteklosti vplival na prepletanje kultur, povezovanje krajev in oblikovanje specifičnega načina življenja, ki danes lahko postane osnova za nove vsebine ter vir ponosa in s tem spodbuja razvojne motivacije. **Z uporabo multidisciplinarnih pristopov in s preoblikovanjem industrijske dediščine v sodobne prostore ustvarjalnosti, podjetništva in turizma, lahko Zasavje vzpostavi edinstveno turistično in kulturno pozicijo – tako v Sloveniji kot tudi v mednarodnem prostoru.**

Naravne danosti in Natura 2000.

Posavsko hribovje s svojimi vrhovi in dolinami ob reki Savi pomembno zaznamuje geografijo Zasavja. Hribi, razgibano reliefno ozadje in naravna pestrost ustvarjajo **številne možnosti za rekreacijo ter doživetja v naravi**. Planinske kočice, ki so največji nastanitveni objekti v regiji, nudijo osnovno infrastrukturo za obiskovalce in pohodnike.

Med **zavarovana območja narave in kulturne dediščine** v razvojni regiji tako uvrščamo hribovite **krajinske parke Kum, Kopitnik in Mrzlico**, ki varujejo naravno dediščino ter hkrati ponujajo številne priložnosti za trajnostni razvoj turizma. Regija Zasavje je vključena v **več kot petnajst območij Natura 2000**, ki so namenjena ohranjanju biotske raznovrstnosti.

Podeželje z lokalnimi pridelovalci in predelovalci, ki so na območju Litije certificirani z **znamko Srce Slovenije**, ter raznolika gastronomska ponudba v gostilnah, planinskih kočah in na kmetijah predstavljajo pomemben razvojni potencial. **Vas Polšnik** je bila nagrajena z evropsko nagrado ARGE za razvoj podeželja. Tam lahko obiskovalci v veččutnem muzeju Lesarius skozi leseni ambient, delavnice, drevesnico in igralnico spoznajo pomen in vrednost slovenskih gozdov ter lesa.

Zasavska regija je med slovenskimi regijami **na tretjem mestu po najmanjšem ekološkem odtisu** (Vir: Ekološki odtis Slovenije in statističnih regij v povezavi z 8. okoljskim akcijskim programom, 2024, Agencija RS za okolje).

Povezovalna reka Sava s potencialom za razvoj.

Najdaljša slovenska reka – Sava – je v preteklosti v Zasavju predstavljala **ključno prometno žilo, s pomembno vlogo čolnarstva in brodarstva**. Danes ob njenem toku potekajo glavne prometne povezave, medtem ko njena turistična valorizacija še poteka.

Lokalni deležniki so že prepoznali **turistični potencial reke Save – od vodnih športov, zlasti kajakaštva, do oživljanja nekdanjih naravnih kopališč in vzpostavitve centra vodnih športov**. Na prihodnji razvoj aktivnosti ob in na reki Savi ter na razvoj potrebne infrastrukture za te namene bo pomembno vplivalo tudi sprejetje odločitve o gradnji hidroelektrarn na tem delu reke.

Strateška pozicija Zasavja.

Skozi Zasavje potekata **dva pomembna pan-evropska prometna koridorja** – koridor V (Benetke – Ljubljana – Budimpešta – Lviv s krakom proti Zagrebu, Reki in mestu Ploče) ter koridor X (Salzburg – Ljubljana – Zagreb – Beograd – Sofija in krak do dveh grških pristanišč). Regija je neposredno povezana z avtocestnim omrežjem prek priključka pri Trojanah, kar omogoča hitro dostopnost – do prestolnice Ljubljane je približno ena ura vožnje.

Z vidika turizma se zasavska regija na severu opira na razvito **turistično destinacijo Laško** (Rimske terme in Thermana Laško). Destinacija ponuja sodobne termalne komplekse z nastanitvami višje kategorije, ki jih v zasavski regiji ni na voljo. Potencial predstavlja tudi sodelovanje z **vodilno destinacijo Celje**, s katero ima regija dobre železniške povezave. Na zahodu se Zasavje navezuje na vodilno destinacijo **Ljubljana z Osrednjeslovensko regijo** na vzhodu pa na vodilno destinacijo **Čatež in Posavje**. Zasavje se lahko zaradi svoje pozicije v prvi fazi novega razvojnega cikla aktivno opre tudi na

sosednje vodilne destinacije z razvitimi nastanitvenimi kapacitetami ter osrednjimi turističnimi tokovi.

PROCES PRIPRAVE STRATEGIJE

Proces priprave strategije razvoja turizma v Zasavju je potekal postopno in vključujoče. Začel se je z **analizo** turističnega povpraševanja, ponudbe in strateških dokumentov, ki so predstavljali osnovo za nadaljnje delo. Sledilo je zbiranje podatkov na terenu. Izvedli smo **tri terenske obiske** in **skoraj dvajset intervjujev**. Na spletni vprašalnik je skupaj odgovorilo **več kot 215 ponudnikov nastanitev, gostinskih ponudnikov, turističnih agencij, organizatorjev doživetij, kulturnih ustanov, muzejev, producentov dogodkov in festivalov, turističnih društev in prebivalcev** (N: 183 prebivalcev in N: 33 partnerjev). Za ponudnike in podporno okolje smo pripravili delavnico ter **hekaton Zasavje je!** - povezovalni in kreativni dogodek, namenjen razvoju novih rešitev in sodelovanj za razvoj turistične ponudbe regije Zasavje. Združil je **45 turističnih ponudnikov, podjetnikov, predstavnikov kulturnega in kreativnega sektorja, ustvarjalcev, društev ter predstavnikov občin**. **Šest multidisciplinarnih ekip** je razmišljalo o razvoju turizma in turistične ponudbe v sodelovanju z drugimi sektorji.

Na podlagi zbranih vpogledov smo oblikovali **predloge rešitev in izhodišča za ukrepe**, ki so se razvili v osnutek strateškega okvira. Zaključno fazo je predstavljala priprava celovitega predloga strategije z ukrepi, modeli upravljanja in projekti. Za namen priprave strategije je RRA Zasavje oblikovala operativno delovno skupino, ki jo sestavljajo predstavniki za turizem iz občin oz. TIC-ev in zavodov. Skupina bo ostala aktivna tudi za namen izvajanja strategije.

Analiza	Podatki s terena	Predlogi rešitev	Strategija in predstavitev
Analiza turističnega povpraševanja	Poglobljeni intervjuji	Srečanja z operativno skupino	Predlog modela upravljanja destinacije
Analiza in ponudbe	Anketni vprašalniki	Svet zasavske regije	Predlog dokumenta
Srečanja z operativno delavno skupino	Terenski obiski	Hekaton	Srečanje z župani Zasavske regije
Strateški dokumenti občin in regije	Delavnica za ponudnike	Strateški okvir	Delavnica za predstavitev strategije
Vhodni podatki MAJ / JUNIJ	Analiza in diagnoza AVGUST	Izhodišča za ukrepe SEPTEMBER / OKTOBER	Zaključena strategija NOVEMBER / DECEMBER

Tabela 2: Proces izdelave strategije

SWOT ANALIZA

PREDNOSTI	SLABOSTI
<p>Bogata industrijska dediščina in turistična valorizacija rudarske dediščine (4. DRITL, muzeji). Posavsko hribovje s pohodniškimi in kolesarskimi potmi ter območja Nature 2000.</p> <p>Regija s skupno identiteto rudarske dediščine od rudnikov rjavega premoga v Zagorju, Trbovljah in Hrastniku do rudnika poliminerale rude Sitarjevec v Litiji. Ta omogoča jasno in močno pozicioniranje, enotno obljubo za obiskovalce ter razvoj regijskih produktov.</p> <p>V mednarodnem prostoru vodilno visoko tehnološko podjetje Dewesoft z načrti za postavitev tehnološkega kampusa Mesto akrobatov. Mednarodno prepoznavni športniki, umetniki in kulturniki.</p> <p>Strateška pozicija Zasavja skozi katerega potekata dva pomembna pan-evropska prometna koridorja – koridor V in X. Središčna lega v Sloveniji in dobra železniška povezava z Ljubljano. V regiji je tudi geometrično središče Slovenije, GEOSS.</p> <p>Primeri dobrih praks produktov na destinaciji (npr. Rudnik Sitarjevec, Delavski dom Trbovlje) ter inovativni produkti z zasavsko identiteto (Večerja v dimniku, Knaptrail, Jamatlon, Punce v jami, Festival Kamerat, Pot Srečno).</p> <p>Nacionalno prepoznavne prireditve s potencialom za nadaljnji razvoj (umetnost in kultura ter outdoor).</p> <p>Tradicija lokalne kulinarike in novi gostinski ponudniki z inovativnimi pristopi ter KBZ Srce Slovenije za pridelovalce/predelovalce ter rokodelce.</p> <p>Značaj ljudi (trdoživi, zasavski, uporniški duh, skupnostni), avtentičnost in kulturne posebnosti (dialekt, kulinarika, arhitektura in sodobna umetnost).</p> <p>Aktivna lokalna skupnost in organizirana društvena dejavnost (turizem, kultura, šport).</p> <p>Turistično nezaznamovana regija, ki ponuja posebno izkušnjo za obiskovalce. Iz vidika upravljanja omogoča vpeljavo celostnih rešitev za celotno regijo (znamka, enotne informacijske oznake ipd.).</p>	<p>Neprepoznavnost regije kot turistične destinacije in odsotnost regijske znamke.</p> <p>Odsotnost skupnih razvojnih usmeritev, regijske organizacije, razdrobljenost obstoječih pobud, pomanjkanje systemskega pristopa ter skupnega operativnega okvira za razvoj turizma.</p> <p>Odsotnost regijske organiziranosti pomeni tudi izključenost iz finančnih in izobraževalnih spodbud Slovenske turistične organizacije, kot so razpisi za vodilne destinacije, Akademija za trženje v turizmu ter Management akademija.</p> <p>Turizem se še ne zaznava kot perspektivna gospodarska panoga in podjetniška priložnost.</p> <p>Razpršenost nastanitvenih kapacitet. Pomanjkanje hotelskih in konferenčnih kapacitet (3*+), ki bi omogočale tudi razvoj poslovnega turizma.</p> <p>Nedostopnost turističnih znamenitosti, doživetij in turističnih centrov (odprtost, nakupna izkušnja).</p> <p>Omejena infrastruktura za trajnostno mobilnost in nizkoogljični turizem. Primanjkuje infrastrukture za pešce, kolesarje, avtodome in obiskovalce z e-mobilnostjo.</p> <p>Nekonkurenčnost pri regijskih produktih in promocijskih aktivnostih v primerjavi z ostalimi slovenskimi regijami.</p> <p>Regija razen izjem ni vpeta v nacionalne in mednarodne povezave in mreže ter nima prepoznavnih nazivov (UNESCO, Združenje krajinskih parkov, Združenje zgodovinskih mest ...).</p> <p>Pomanjkanje usposobljenega kadra na področju turizma.</p> <p>Razen občine Litija druge občine še nimajo znaka Slovenia Green, ravno tako še ni nosilca znaka med ponudniki.</p>

PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<p>Produktno in promocijsko povezovanje regije Zasavje, kompetentna in učinkovita upravljavška struktura ter vstop v nacionalno destinacijsko shemo.</p> <p>Močna regionalna znamka za turizem, ki se lahko po vzoru I feel Slovenia uporablja v vseh sektorjih.</p> <p>Regija kot živ organizem / laboratorija pravičnega prehoda. Predstavitev z razvojem produktov in ogledov (npr. dimnik TET, rudnik Trbovlje-Hrastnik).</p> <p>Preobrazba najvišjega dimnika v Evropi in rudnika Trbovlje – Hrastnik ter razvoj turistične in prireditvene dejavnosti v teh dveh objektih.</p> <p>Povezovalna reka Sava s potencialom za razvoj prostočasnih aktivnosti.</p> <p>Spodbuda za razvoj projektov Vetrne orgle in Medijske toplice.</p> <p>Ustvarjanje zelenih delovnih mest, oživljanje prostorov industrijske dediščine, spodbujanje novih podjetniških pobud ter revitalizacija degradiranih območij.</p> <p>Netradicionalni viri financiranja razvoja infrastrukture (načelo dvojne rabe, pravični prehod).</p> <p>Aktivacija turističnega gospodarstva, dvig kakovosti in inovativnosti ponudbe (vpeljava znamke kakovosti).</p> <p>Povezovanje z vodilnimi destinacijami slovenskega turizma (Ljubljana, Laško, Posavje) in sosednjimi destinacijami.</p> <p>Prisotnost Sklada za pravični prehod ter usmeritev regije v uporabo načel Novega evropskega Bauhauusa pri razvojnem načrtovanju.</p> <p>Uporaba podatkov in celostne digitalne rešitve za obiskovalce_ke.</p>	<p>Pridobivanje finančnih in kadrovskih vložkov za lovljenje razvojnega zaostanka regije na področju turizma (vzpostavitev higienikov za razvoj in promocijo).</p> <p>Nezaupanje v razvoj turizma in regijsko povezovanje zaradi pretekle izkušnje z regijsko organizacijo, ki je med deležniki negativno zaznamovana.</p> <p>Neaktivnost turističnega gospodarstva in pomankanje podjetniške iniciative.</p> <p>Zagotavljanje finančnih in kadrovskih virov občin za razvoj turizma, ki ni primarna gospodarska panoga.</p> <p>Zagotavljanje rednega financiranja občin za stabilno delovanje modela regijskega sodelovanja.</p> <p>Dolgotrajni in negotovi zakonodajni postopki, ki lahko zavirajo razvoj turizma v regiji (sprememba namembnosti rudniške dejavnosti in namembnosti območja dimnika iz energetske v turistično rabo).</p> <p>Nezanimanje zasebnih investorjev za vlaganja v turistično manj prepoznavno regijo, ki je še v fazi zelenega prehoda.</p> <p>Neenaka turistična razvitost občin v regiji ter različne hitrosti razvoja turističnega sektorja.</p> <p>Zaznamovanost regije s težko industrijo ter stigma industrijske regije, ki je v percepciji povezana z umazanim okoljem in turistično nerazvito infrastrukturo.</p>

ZAKLJUČKI IN IZHODIŠČA

Bogata industrijska in kulturna dediščina regije predstavlja pomemben potencial za regenerativni turizem, ki je v skladu s sodobnimi cilji trajnosti in socialne vključenosti. **Vendar pa so sedanje turistične pobude še vedno razdrobljene in imajo premalo sredstev na voljo, kar omejuje njihov transformativni vpliv.** Prisotnost Sklada za pravični prehod (SPP) v Zasavski regiji, v kombinaciji z vključitvijo načel Novega evropskega Bauhauusa (NEB), predstavlja strateški okvir za obravnavanje teh izzivov, omogoča diferenciacijo pri pozicioniranju regije ter odpira priložnosti za razvojna partnerstva in nove vire financiranja. Poudarek pristopa in vrednot NEB na trajnostnem, estetsko privlačnem in vključujočem oblikovanju prostora lahko usmerja razvoj turističnih izkušenj, ki so tesno povezane z lokalno identiteto in skrbjo za okolje. Hkrati pa priložnosti Sklada za pravični prehod ponujajo **ključne mehanizme financiranja za podporo gospodarski diverzifikaciji, prekvalifikaciji delovne sile in odpornosti skupnosti v regijah, ki so v ekološkem in gospodarskem prehodu.**

1. Odločitev za razvoj turizma, ki je gospodarska panoga in generator vrednosti

Po gospodarskih kazalnikih turizem v Zasavju trenutno še ne sodi med ključne gospodarske panoge. Leta 2024 je bilo v turizmu neposredno zaposlenih 557 oseb. Na to vpliva zgodovinski razvoj regije, ki je stoletja temeljil na rudarstvu in industriji ter močno zaznamoval njeno gospodarsko in družbeno strukturo. V regiji ni srednje velikega ali velikega podjetja, ki bi se primarno ukvarjalo s turistično dejavnostjo. Vendar pa se z zelenim prehodom in postopno preobrazbo gospodarstva pomen turizma vztrajno povečuje. Turizem v Zasavju ima večplastno vlogo: predstavlja **samostojno gospodarsko panogo**, ki spodbuja podjetništvo, ustvarja delovna mesta in prispeva k gospodarski rasti; deluje kot **generator vrednosti za druge sektorje**, kot so malo gospodarstvo, kultura in inovacije; ter **krepi prepoznavnost in ugled regije, spodbuja zeleno preobrazbo** ter povečuje privlačnost Zasavja za obisk, življenje in naložbe. Razvoj turizma v Zasavju uživa široko podporo lokalnega prebivalstva, ki je v anketi (N=183) izkazalo visoko stopnjo soglasja z oceno 4,3 od 5. Turizem se prepozna kot pomembna priložnost za gospodarski in družbeni razvoj regije. Tudi **Evropska komisija** v dokumentu *Zasavje po 2027* izpostavlja turizem kot potencialno **ново razvojno os regije**, pri čemer industrijska dediščina predstavlja **prednost in katalizator za naložbe**. Poudarjena je potreba po povezovanju krajev, kulture, dogodkov in tradicij v **skupno regijsko blagovno znamko**, ki bo okrepila prepoznavnost Zasavja. Posebno pozornost je treba nameniti spodbujanju podjetništva in zasebnih investicij v turizem.

2. Odločitev za strateški in skupni razvoj turizma regije Zasavje

Regija Zasavje je po površini, številu prebivalcev in številu nočitev ena najmanjših v Sloveniji, **zaradi majhnega obsega, kritične mase in lege je regijski razvoj turizma strateško pravilna odločitev.** Odsotnost skupnih razvojnih usmeritev in destinacijske menedžment organizacije Zasavje povzroča razdrobljenost pobud ter pomanjkanje systemskega pristopa. Posamezne občine sicer razvijajo svoje projekte, a nimajo skupnega okvira za trajnostni razvoj in promocijo turizma. **Povezovanje na ravni regije spodbujajo nacionalni strateški dokumenti ter sistem vodilnih, perspektivnih in regijskih DMO-jev (destinacijska menedžment organizacija), s katerimi so usklajene tudi finančne spodbude MGTŠ in STO.** Ustanovitev regijske DMO, ki bo destinacijo povezala promocijsko, razvojno in

upravljavsko ter imela aktivno vlogo pri razvoju krovnih produktov regije. Potencial predstavlja tudi ustanovitev slovenskega združenja za razvoj in promocijo industrijske dediščine, v katerem lahko Zasavje prevzame vodilno vlogo.

3. Svetilniki preobrazbe in razvoja Zasavja

Ožja delovna skupina Odbora za turizem v Razvojnem svetu zasavske regije 2021–2027 je pripravila strateška izhodišča s štirimi regijskimi projekti, t. i. magneti: **Rudnik Trbovlje–Hrastnik, dimnik Trbovlje, Vetrne orgle** ter **Medijske toplice in/ali reka Sava**. Mandat za pripravo izhodišč je skupini dal Odbor za turizem Razvojnega sveta zasavske regije, izhodišča pa so bila predstavljena širši skupini 8. 11. 2024 ter predstavnikom Sveta regije 15. 12. 2024. Projekta Vetrnih orgel in Medijskih toplic sta v zasebni lasti.

Preobrazba nekdanjih rudarskih in industrijskih območij v turistične destinacije predstavlja ključen del gospodarskega prestrukturiranja v razvitih evropskih državah. **Uspešno sanirana in obnovljena območja** so se preusmerila **v kulturne, turistične, kreativne in podjetniške centre**, ki ohranjajo industrijsko dediščino ter ji dajejo novo vlogo v sodobnem razvoju. Uspešna **preobrazba dimnika Trbovlje, najvišjega dimnika v Evropi, predstavlja strateško priložnost**, da se simbol zasavske tehnične in kulturne dediščine razvije **v globalno prepoznaven primer inovativne, sodobne in trajnostne rabe industrijskega objekta**. Enako ima **revitalizacija Rudnika Trbovlje–Hrastnik izjemen strateški potencial**, saj združuje **250-letno rudarsko dediščino** z edinstveno posebnostjo podzemnega rova, ki neposredno povezuje **dve urbani središči: Hrastnik in Trbovlje**. Pomembni sta tudi **revitalizacija Medijskih toplic** kot potencialnega **termalno-kongresnega središča regije** ter vzpostavitev **Vetrnih orgel** kot **inovativnega, skupnostno zasnovanega projekta, ki poudarja trajnost, lesno tradicijo in nove razvojne pristope**.

Te projekte imenujemo svetilniški projekti, saj predstavljajo regijske nosilce razvoja z izjemno privlačnostjo za obiskovalce in pomenom za prebivalce. Gre za strateške projekte regijskega in državnega pomena, ki združujejo identiteto in dediščino Zasavja ter z inovativnimi modeli rabe postavljajo temelje za prehod v zeleno, konkurenčno in mednarodno prepoznavno regijo. Kot simboli preobrazbe ustvarjajo novo razvojno dinamiko, krepijo investicijsko privlačnost in utrjujejo dolgoročno vizijo Zasavja kot naprednega, trajnostnega prostora.

4. Odločitev za regenerativni model razvoja turizma

Novo strateško obdobje je za Zasavje priložnost, da nadoknadi razvojni in promocijski razkorak za ostalimi vodilnimi destinacijami Slovenije. Pri tem **razvijamo turizem na novi paradigmi regenerativnosti in ne zgolj na tradicionalnih razvojnih modelih klasičnega turizma**. Analiza kaže, da je trajnostni razvoj močno prisoten v vseh strateških razvojnih dokumentih in načrtih regije. To pomeni, da le-ti naslavlajo izzive, ki so tesno povezani tudi s konceptom trajnostnega razvoja turizma. Regija je zaradi aktivnosti zelenega prehoda na tretjem mestu po ekološkem odtisu, načrtno se ureja tudi varovanje in zaščita kulturne dediščine. Na področju načrtnega razvoja trajnostnega turizma največ korakov zabeležimo v Občini Litija, ki je edina že vključena v Zeleno shemo slovenskega turizma in ima znak Slovenia Green Bronze. Razvojni center Srca Slovenije je na območju Litije in partnerskih občin

razvil in tudi od leta 2016 upravlja s kolektivno blagovno znamko Srce Slovenije za pridelovalce, predelovalce, rokodelce in doživetja. Znamka predstavlja orodje za vključevanje in promocijo lokalnih ponudnikov v turistično ponudbo, ki se lahko razširi tudi na preostale tri zasavske občine.

Pri razvojnih in promocijskih aktivnostih bo v ospredju razvoj nove generacije regenerativnega turizma, ki v središče postavlja **dobrobit lokalnega prebivalstva ter odgovarja na potrebe sodobnih obiskovalcev. Slednje izpostavlja tudi Strategija slovenskega turizma 2022–2028**. Ta se osredotoča na zahtevnejše, individualne goste, ki iščejo kakovostne, avtentične in butične izkušnje, pogosto z višjo dodano vrednostjo. Posebno pozornost namenja obiskovalcem, ki cenijo naravo, kulturo, lokalni značaj in trajnost, torej turiste, ki prihajajo z motivi narave, kulturnih doživetij, zdravja in avtentičnosti.

5. Ciljni obiskovalci in potencial za rast

Trenutno v Zasavju prevladujejo **organizirane skupine izletnikov (društva), šolske skupine, dijaki in študenti na izmenjavah, individualni obiskovalci ter skupine v planinskih kočah in poslovni gostje**. Za preboj v razvoju turizma bo potrebno ohraniti zvestobo obstoječih segmentov in hkrati **pridobiti nove ciljne skupine obiskovalcev**, ki ustrezajo sodobnim trendom in značaju destinacije.

Zasavje ima potencial, da nagovori **sodobne raziskovalce in ustvarjalce**, ki jih privlačijo **zgodbe industrijske dediščine, presečišča umetnosti, tehnologije in inovacij ter moč lokalne identitete**. Z nadgrajeno mreže **pohodniških in kolesarskih poti** lahko regija pritegne **outdoor obiskovalce**, usmerjene v naravno pristanost, aktivni oddih in odgovorno raziskovanje prostora.

Zasavje lahko deluje kot **posebna izkušnja za goste iz bližnjih destinacij** – Laškega, Posavja, Termalne Slovenije in Osrednje Slovenije. **Ključni generatorji obiska** bodo v prihodnje **poslovni, kulturni in aktivni turisti**, medtem ko **mlajše generacije (milenijci in generacija Z)** s svojimi vrednotami in pričakovanji prispevajo k ugledu in prepoznavnosti regije kot **sodobne, ustvarjalne in odgovorne destinacije**, kjer se prepletajo industrijska tradicija, kreativnost in narava.

Da bi Zasavje izstopalo med konkurenčnimi destinacijami, mora obiskovalcem in prebivalcem ponuditi **jasne razloge za prihod – in za ponovne obiske**. Ključna za to bosta **nadaljnja vlaganja v turistično infrastrukturo ter razvoj kakovostnih doživetij in dogodkov** (industrijska dediščina, narava, kultura), skupaj z njihovo **dosledno tržno umestitvijo** – tako neposredno do obiskovalcev kot tudi na **B2B ravni**.

6. Ustvarjanje privlačnega okolja za nove investicije v nastanitvene objekte

Po strukturi ležišč v Zasavju prevladuje kategorija drugih nastanitvenih obratov, predvsem zasebnih sob, apartmajev in gostišč. Med večjimi ponudniki izstopajo planinske kočice, mladinski hoteli in Center za šolske in obšolske dejavnosti (CŠOD). V regiji še ni hotelskih nastanitvenih objektov. Podatki iz registra nastanitvenih kapacitet (24. 8. 2025) kažejo, da je v statistični regiji Zasavje aktivnih 41 ponudnikov, ki skupaj nudijo 230 enot in 631 ležišč. Kar 22 % vseh ležišč (141) se nahaja v planinskih domovih, ki so namenjeni predvsem pohodnikom in obiskovalcem, ki iščejo aktivnosti v naravi. Pomemben del kapacitet predstavljajo tudi kampi in glamping enote (11 % vseh ležišč), ki prevladujejo v občini Litija.

Regija lahko krepi razvoj nastanitvev s podporo zasebnemu sektorju s pripravo projektov za privabljanje investicij (npr. hotel s 3 ali 4 zvezdicami, butični hotel). Nastanitvene zmogljivosti so ključna infrastruktura za turistični in gospodarski razvoj občin. Pomemben potencial za vzpostavitev nastanitvev višje kategorije predstavlja obnova Medijskih toplic, ki pa so v zasebni lasti.

Trajnostni turizem lahko s svojimi multiplikativnimi učinki pomembno vpliva na preoblikovanje regije in pozitivno prispeva k razvoju regijske identitete, ki temelji na vključevanju dediščine in skupnosti ob hkratnem oblikovanju in soustvarjanju sedanosti.

REGIONALNA
RAZVOJNA
AGENCIJA
ZASAVJE

II. STRATEGIJA

II. STRATEGIJA

Od rude do visoke tehnologije, od industrijskih obratov do Nature 2000, od dediščine do sodobne ustvarjalnosti

Zasavje je regija, ki je neobrušena in turistično skoraj neodkrita. Kjer so še pred nekaj leti kopali rudo, danes delujejo visokotehnološka podjetja. Na nekdanjih degradiranih območjih rastejo co-working prostori in inkubatorji. Iz težke industrije in rudnih polj v zelene površine in območja Nature 2000. Od šoka množične izgube delovnih mest do novih podjetniških priložnosti. Transformacija se dogaja pred očmi prebivalcev in obiskovalcev. Ti so priča pravičnemu prehodu regije, ki se kot živ organizem spreminja in je kot taka edinstvena.

Turizem je potencialna nova razvojna os regije – pomemben gradnik prepoznavnosti in skupne identitete. Razvija se kot samostojna panoga in hkrati kot generator vrednosti za druge dejavnosti. Razvijamo ga na regenerativnih praksah, ki izhajajo iz dobrobiti prebivalcev in vključevanja skupnosti – držbenega kapitala Zasavja.

Analiza je pokazala, da je Zasavje po klasičnih turističnih kazalnikih (nočitve, prihodi) najmanj razvita turistična regija v Sloveniji. A prav ta turistična neprepoznavnost je bila v anketah izpostavljena kot ena ključnih prednosti območja.

V skladu z identiteto regije turizem razvijamo netradicionalno, iščemo inovativne pristope. To je zavestna strateška odločitev. Povezujemo različne svetove – turizem in vodilna tehnološka podjetja, turizem in novomedijske umetnosti, turizem in inkubatorje ter co-working prostore, turizem in znanost. Urbana središča in podeželje na majhnem območju omogočajo preplet kulturnih doživetij, aktivnosti v naravi ter pristne gastronomije z lokalnimi pridelki.

Razlikovanje gradimo na dediščini, cepljeni z visokotehnološkimi rešitvami, na ostalinah industrijskih objektov in naravi, pa tudi na uporniškem značaju in povezani lokalni skupnosti.

MANIFEST 2035 ZASAVJE JE!

ZASAVJE je živa regija pogumnih sprememb in ponosnih skupnosti.

Industrijska dediščina, ohranjena narava in reka Sava povezujejo Hrastnik, Litijo, Trbovlje in Zagorje ob Savi med sabo in jih odpirajo novim sodelovanjem.

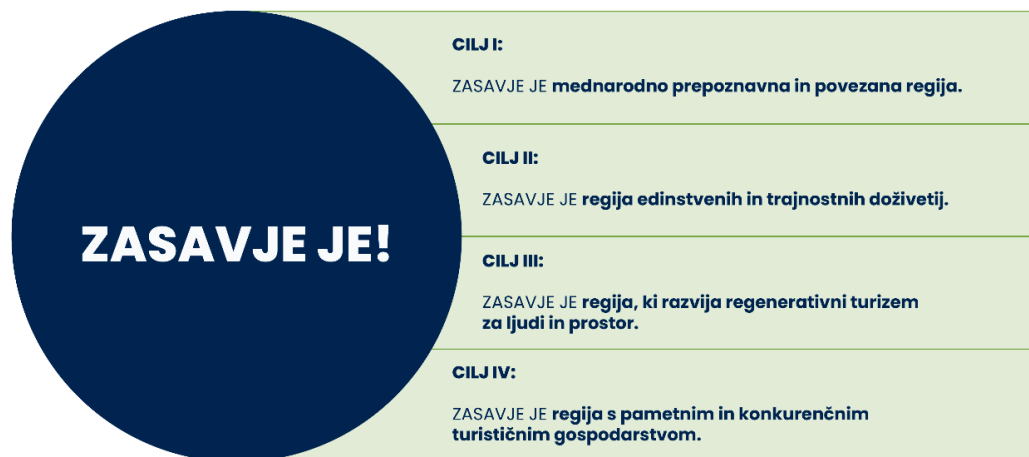
TURIZEM v Zasavju je regenerativen proces, ki povezuje ljudi in vrača vrednost prostoru. Deluje kot katalizator za razvoj gospodarstva, kulture in skupnosti.

PRETEKLOST ni breme, ampak temelj za nove priložnosti. Nekdanja industrija se preobraža v skupno identiteto, izkušnje in inovacije, v nova družabna, ustvarjalna in pametna središča.

PRIHODNOST je Zasavje, ki navdihuje prebivalce in obiskovalce kot prostor trajnostnega napredka, povezan s Slovenijo, Evropo in svetom.

STRATEŠKI CILJI

Strateške cilje razvoja turizma v Zasavju oblikujemo v skladu z regionalnimi razvojnimi dokumenti in skupnimi prioriteta štiri občin. Razvoj turizma v Zasavju usmerja načelo, da ta neposredno krepi blagostanje skupnosti, kakovost življenja in skrb za prostor. Z razvojem turizma želimo povečevati dodano vrednost zasavskega gospodarstva ter krepi ugled regije Zasavje kot privlačne regije za življenje, obisk, delo in naložbe.

Cilji so merljivi prek prepoznavnosti, projektnega povezovanja, kakovosti doživetij, zadovoljstva prebivalcev in obiskovalcev, vključenosti v Zeleno shemo, stopnje digitalnega upravljanja ter rasti potrošnje in delovnih mest. Usmeritev povezuje industrijsko dediščino, naravo, kulturo in tehnologijo ter odgovorno krepi gospodarske učinke.

STRATEŠKI CILJ I: ZASAVJE JE MEDNARODNO PREPOZNAVNA IN POVEZANA REGIJA

Operativni cilj 1: Zasavje je mednarodno prepoznavna znamka regije

Do leta 2035 se Zasavje uveljavi kot **znamka, ki gradi zunanjo podobo regije, turizem povezuje industrijsko dediščino, naravo, kulturo in kreativne industrije in tehnologijo** ter deluje kot katalizator za razvoj drugih panog.

Kazalniki:

- prepoznavnost znamke Zasavje (domači in tuji trgi),
- število mednarodnih nagrad/objav/partnerstev,
- število medsektorskih projektov (turizem + druge panoge),

Operativni cilj 2: Zasavje ima učinkovito destinacijsko menedžment organizacijo Zasavje

Do leta 2030 štiri občine Zasavja izvajajo skupno strategijo turizma prek stabilno financirane destinacijske menedžment organizacije (DMO), ki izvaja funkcije menedžmenta in trženja destinacije Zasavje ter povezuje regijske produkte, ključne ponudnike in projekte.

Kazalniki:

- formalno ustanovljena in stabilno financirana DMO,
- pridobitev statusa perspektivne DMO,
- število regijskih turističnih produktov in projektov,
- število vključenih ponudnikov v regijske projekte.

STRATEŠKI CILJ II: ZASAVJE JE REGIJA EDINSTVENIH IN TRAJNOSTNIH DOŽIVETIJ

Operativni cilj 3: Razviti so regijski produkti in vsaj en svetilnik/magnet regije

Skladno s produktno matriko ima Zasavje razvita vsaj **dva krovna regijska produkta** in razvija en **edinstven produkt na presečišču turizma, visoke tehnologije in ustvarjalnosti (sodobni križanci)**. Do leta 2035 je realiziran **vsaj en večji svetilniški projekt regije**.

Kazalniki:

- število razvitih krovnih regijskih produktov (cilj ≥ 2),
- število prihodov in nočitev (izhodiščna vrednost = 22.536 nočitev),
- število obiskovalcev znamenitosti (vzpostavitev skupne metodologije merjenja in spremljanje podatkov).

Operativni cilj 4: Povečati število inovativnih doživetij z možnostjo rezervacije

Do 2035 portfelj **doživetij z visoko dodano vrednostjo** povezuje naravo, industrijsko dediščino, umetnost in tehnologijo ter zagotavlja, **pregledne cene** in enostavno spletno rezervacijo. Regija spodbuja inovativna doživetja, ki nosijo identiteto regije in vključujejo pametne rešitve. Ponudniki so vključeni v Zeleno shemo slovenskega turizma.

Kazalniki:

- število nadgrajenih ali novih doživetij (cilj ≥ 15 do 2030; ≥ 30 do 2035),
- delež nadgrajenih ali novih doživetij s spletno rezervacijo (cilj ≥ 70 %).

STRATEŠKI CILJ III: ZASAVJE JE REGIJA, KI RAZVIJA REGENERATIVEN TURIZEM ZA LJUDI IN PROSTOR

Operativni cilj 5: Turizem prispeva h kakovosti bivanja lokalnega prebivalstva

Zasavje se razvija kot regija visoke kakovosti bivanja, privlačne za prebivalce in obiskovalce, z jasno prepoznavno identiteto, ki temelji na zelenem, urejenem in živahnem prostoru. Pri razvoju destinacije je turizem pomemben vzvod za urejanje javnih prostorov, večjo dostopnost in privlačnost krajev, aktivno vključevanje lokalne skupnosti ter izboljšanje pogojev za mlade družine. Turizem v tem procesu deluje kot pospeševalec sprememb, ki omogoča dostop do dodatnih virov financiranja za obnovo infrastrukture, spodbuja razvoj kreativnih vsebin ter povezuje različne akterje - od občin in kulturnih ustanov do podjetnikov in prebivalcev. Poudarek je na povezovanju turizma z življenjem: dogodki, kreativni programi in vključevanje mladih, kar krepi ponos lokalnega okolja ter zagotavlja avtentično izkušnjo obiskovalcem. Tako se turizem iz klasične vloge »porabnika prostora« premika v orodje urbane regeneracije, družbene vključenosti in trajnostne rabe dediščine, kar prinaša dvojni učinek: večjo privlačnost regije za goste in višjo kakovost življenja za prebivalce.

Do leta 2035 prebivalci in lokalna podjetja aktivno soustvarjajo turizem, ki krepi kakovost življenja in občutek pripadnosti. Do leta 2035 vsaj 80 % prebivalcev zaznava turizem kot pozitiven za kakovost življenja, v turizem pa se postopno vključi vedno več lokalnih podjetij.

Kazalniki:

- delež prebivalcev, ki turizem ocenjujejo kot pozitiven (cilj $\geq 80\%$),
- število skupnih prijav na različne finančne mehanizme med turističnimi ponudniki in ne-turističnimi sektorji (kultura, izobraževanje, tehnologija, kmetijstvo).

Operativni cilj 6: Zasavje razvija trajnostni turizem, vzpostavlja trajnostno mobilnost in digitalno podprto odločanje

Do leta 2035 turizem temelji na trajnosti, krožnem gospodarstvu in podnebni odpornosti. Vzpostavljen je sistem trajnostnega upravljanja, ki vključuje digitalna orodja za usmerjanje obiskovalcev, razvoj trajnostne mobilnosti in ukrepe za prilagajanje podnebnim spremembami.

Turizem v Zasavju mora rasti na načelih trajnosti, saj načrtovane večje investicije v turistično infrastrukturo in obremenitve, povezane z dogodki, lahko povzročijo gnečo, prometne izzive in pritisk na okolje. Ključni premik predstavlja razvoj krožnih rešitev (zero waste standardi, krožna raba virov), trajnostne mobilnosti (kolesarske povezave, okrepljen javni prevoz) ter digitalnih orodij (Visitor Management Plan), ki omogočajo pametno usmerjanje obiskovalcev in pregledno spremljanje učinkov. Poseben poudarek je tudi na prilagajanju podnebnim spremembam z zmanjševanjem ogljičnega odtisa turizma. Tako Zasavje postaja prijazna, trajnostna in podnebno odporna destinacija, ki koristi tako obiskovalcem kot prebivalcem.

Kazalniki:

- regija Zasavje postane prejemnik certifikata Slovenia Green,
- delež ključnih turističnih ponudnikov vključenih v Zeleno shemo (cilj $\geq 30\%$),
- vzpostavljena analiza podnebnih tveganj in prilagajanja na podnebne spremembe,
- vzpostavljen sistem mehke mobilnosti znotraj destinacije,
- skupne digitalne rešitve upravljanje z obiskom,
- certificiranje največjih dogodkov: Zero waste, Good Events,..

STRATEŠKI CILJ IV: ZASAVJE JE REGIJA S PAMETNIM IN KONKURENČNIM TURISTIČNIM GOSPODARSTVOM

Operativni cilj 7: Zasavje razvija pametne in digitalne rešitve v turizmu

Do leta 2035 Zasavje postane pionir v digitalizaciji turizma z enotnim sistemom za upravljanje destinacije, podatkovnim jezerom in inovativnimi digitalnimi rešitvami.

Kazalniki:

- vzpostavljena enotna spletna platforma turistične ponudbe Zasavja do I. 2026,
- vzpostavljen enoten regijski DMS (Destination Management System) do I. 2030,
- delež ponudbe, ki se upravlja digitalno (cilj $\geq 80\%$ do 2035),

Operativni cilj 8: Turizem ustvarja gospodarske učinke in spodbuja podjetništvo

Do leta 2035 turizem postane motor razvoja, ki ustvarja nova delovna mesta, spodbuja podjetništvo in povečuje potrošnjo obiskovalcev.

Kazalniki:

- povprečna potrošnja na obiskovalca (cilj ≥ 60 €/dan brez nočitve in transporta in ≥ 180 €/dan z nočitvijo),
- število novih delovnih mest v turizmu in povezanih panogah (število zaposlenih v turizmu v I. 2025 je 557, vir: NiST),
- število novih turističnih podjetij in start-upov (število aktivnih subjektov v I. 2025 je 416, vir: NiST).

ZASAVJE 2035 JE

... TRANSFORMATIVNO

250 - letna rudarska in industrijska dediščina se z zeleno preobrazbo razvija v konkurenčno, visokotehnološko in nizkoogljično regijo. V regiji imamo svetovnega liderja na področju visokotehnoloških rešitev ter uspešna inovativna podjetja. Razviti so inkubatorji, tehnološki parki in co-working prostori, revitalizirana mestna jedra ter vzpostavljena infrastruktura za prosti čas in aktivnosti v naravi. V prostoru ostajajo objekti industrijske dediščine, ki dobivajo nove namembnosti, vzpostavljen je vsaj en svetilniški projekt regije, nekateri projekti še iščejo investitorje. Poleg fizične prisotnosti ostajajo pomembni nosilci identitete regije, ki odraža trdnost in povezanost njenih prebivalcev, v teh koncih znano pod pojmom kameratšaft.

... POVEZANO

Zasavje povezuje štiri občine Litijo, Zagorje ob Savi, Trbovlje in Hrastnik, ki imajo skupno strategijo turizma ter destinacijsko menedžment organizacijo (DMO) s stabilnim financiranjem ter okretno ekipo, ki izvaja naloge regionalnega razvoja in promocije. Zasavje ima status perspektivne oz. vodilne destinacije Slovenije ter se aktivno predstavlja tudi na mednarodnih trgih in sodeluje v razvojnih in izobraževalnih aktivnostih Slovenske turistične organizacije. Navznoter deluje po principu soustvarjanja in sodelovanja ter vključuje lokalne deležnike, podjetja, društva kot tudi prebivalce in obiskovalce. Vzpostavljen je ekosistem ponudnikov, ki se produktno povezujejo (industrija in dediščina, outdoor in aktivnosti v naravi, doživetja na in ob vodi, prireditve, gastronomija).

... KONKURENČNO

Zasavje je prepoznavna destinacija za obisk slovenskih in mednarodnih obiskovalcev. Ima mednarodne nagrade za povezovanje dediščine, trajnosti, inovacij in podjetništva. Ob povečevanju števila prihodov in nočitev v regiji ter obiska atrakcij se povečuje tudi povprečna poraba na obiskovalca. Ne gre le za več turistov, ampak tudi za to, da so doživetja smiselna, spoštljiva, da ustvarjajo trajno vrednost. Z dvigom kritične mase in obsega, turizem multiplikativno deluje na druge dejavnosti in sektorje (gostinstvo, kultura). Vzpostavi se podporno okolje za

razvoj turizma v regiji spodbuja podjetništvo ter dviguje privlačnost regije za naložbe v turistične objekte.

... ZELENO

Vse štiri občine oz. celotna destinacija Zasavje so vključene v Zeleno shemo slovenskega turizma, v shemi sodelujejo tudi turistični ponudniki, dogodki in znamenitosti. Okoljski cilji niso zgolj parola, ampak jedro delovanja: spoštovanje okolja, krožno gospodarstvo, zmanjševanje emisij, ohranjanje biotske raznovrstnosti. Posebna pozornost se namenja zagotavljanju pravične koristi od turizma za podjetja v regiji, vključno z lokalnimi skupnostmi in zaposlenimi v sektorju.

... PAMETNO

Zasavje je izkoristilo finančno podporo EU in javne vire za digitalizacijo turističnega in kulturnega sektorja. Ima enoten DMS (Destination Management System), sistem za upravljanje destinacije, ki povezuje ponudbo, rezervacije, dogodke, koledarje, kanale prodaje, komunikacijo z obiskovalci in partnerji. Ima tudi enotno destinacijsko podatkovno jezero – centralno skladišče, kjer se shranjujejo podatki iz različnih virov. Razvija inovativne produkte (npr. personalizirani AI itinerarji) in različne rešitve na terenu. Namesto tradicionalnih označitev v prostoru (npr. table) razvija kombinacijo lastnih regijskih digitalnih rešitev in vstopnih oznak v prostoru.

... PREPOZNAVNA ZNAMKA

Zasavje povezuje močna skupna znamka. S skupnimi vrednotami in identiteto predstavlja celotno regijo in je na voljo celotnem partnerskem omrežju Zasavja po zgledu I feel Slovenia. Turistično zgodbo in ponudbo gradi na zelenem prehodu, ki kot most povezuje industrijsko dediščino z visoko tehnologijo, ustvarjalnostjo ter aktivnimi produkti v naravi. Za namene promocije sodeluje partnersko z vodilnimi destinacijami, Slovensko turistično organizacijo, mednarodnimi združenji in uspešnim zasavskim podjetniškim sektorjem. Zasavje je majhna regija z globalnim dosegom, ki združuje moči z namenom nacionalne in mednarodne prepoznavnosti svoje edinstvenosti.

VREDNOTE RAZVOJA TURIZMA V ZASAVJU

Razvoj turizma v Zasavju gradimo na vrednotah, ki izhajajo iz značaja prostora in ljudi. Temeljijo na spoštovanju preteklosti, povezovanju skupnosti in pogumnem pogledu v prihodnost. Vrednote nadgrajujejo skupno vizijo razvoja regije, kjer se prepletajo medsektorsko sodelovanje, medobčinsko povezovanje in inovativnost kot temelji prihodnjega turističnega preboja Zasavja.

Pristnost

Zasavje ostaja zvesto svojim koreninam in značaju ljudi. Pristnost pomeni resničnost zgodb, iskren stik z obiskovalci in moč identitete, ki združuje industrijsko dediščino in najsodobnejšo tehnologijo, naravo in umetnost, uporniški značaj in povezano skupnost. V teh kontrastih se rojeva ustvarjalnost in navdih regije.

Zaupanje

Zasavje gradi prihodnost razvoja turizma v regiji na zaupanju – med ljudmi, skupnostmi in partnerji. Odprtost, odgovornost in pregledno sodelovanje med občinami, podjetji in deležniki so temelj dolgoročnih partnerstev ter skupnega upravljanja razvoja turizma.

Skupnost

Povezana skupnost in bogato društveno življenje sta moč Zasavja. Medsebojna pomoč, solidarnost in

odprtost vodijo regijo k ustvarjanju skupne vrednosti za prebivalce, podjetja in obiskovalce. Skupnost je prostor sodelovanja, kjer posameznik prispeva k skupnemu razvoju.

Ravnovesje

Zasavje se razvija premišljeno in odgovorno. Ravnovesje med napredkom in varovanjem prostora, med gospodarskim razvojem in kakovostjo življenja ter med potrebami domačinov in obiskovalcev je vodilo trajnostnega in regenerativnega razvoja regije.

Inovativnost

Inovativnost je gonilo zasavskega preboja. Povezuje tradicijo z napredkom, industrijsko znanje z ustvarjalnostjo in tehnologijo z naravo. Zasavje išče nove poti, kako iz omejitev ustvariti priložnosti in iz idej oblikovati rešitve.

RAZVOJNE USMERITVE

Turizem v Zasavju je del širšega razvojnega sistema, ki prepleta **gospodarstvo, okolje, prostor, infrastrukturo in kakovost življenja prebivalcev**. Ker neposredno vpliva na številna področja družbenega in gospodarskega razvoja, ga je treba razumeti in načrtovati **celostno**, z usklajevanjem interesov različnih deležnikov.

Ključ do uspešnega razvoja je v **partnerstvu med občinskimi upravami, gospodarskim sektorjem, lokalnimi skupnostmi in mikro-podjetji**, ki v Zasavju prevladujejo. Prav ta razpršenost, podjetniška raznolikost in povezovanje omogočajo, da se turizem razvija kot **vključujoča, trajnostna in dolgoročno odporna panoga**, ki krepi regijsko prepoznavnost in prispeva k blaginji prebivalcev.

Usmeritve za razvoj turizma v Zasavju so pripravljene **v skladu z dokumentom *European Tourism Manifesto (2024): Tourism in Transition – A New Consensus for Change***, ki opredeljuje ključne evropske prioritete na področju trajnostnega, digitalnega in konkurenčnega razvoja turizma.

Pomembno je tudi, da trenutno v regiji sočasno poteka priprava **Regijske celostne prometne strategije** ter **Regijskega prostorskega plana**. V letu 2026 je predvideno tudi oblikovanje strateškega dela **Regionalnega razvojnega plana**, ključnega razvojnega dokumenta na regionalni ravni. Pomembna podlaga je tudi Območni načrt za pravični prehod Zasavja.

KLJUČNE USMERITVE ZA RAZVOJ TURIZMA V ZASAVJU

1. Konkurenčnost destinacije

Zasavje krepi konkurenčnost in raznolikost turistične ponudbe, ki povezuje **industrijsko in kulturno dediščino, naravno okolje in podeželje, umetnost in kreativne industrije ter tehnologijo**. Tako ustvarja avtentično ponudbo, umeščeno v širši **evropski kontekst**, ki temelji na sodelovanju med občinami, vodilnimi podjetji, mikro-podjetji in regionalnimi institucijami.

Občine vzpostavljajo privlačno podporno okolje za razvoj turizma ter vlagajo v **infrastrukturo za prebivalce in obiskovalce** – od kolesarskih in pohodniških poti do interpretacijskih centrov ter prostorov in vsebin za umetnost in podjetništvo.

V tem strateškem obdobju bo ključno **povečati konkurenčnost destinacije na področju nastanitvev**. Ker Zasavje trenutno **nima hotelskih kapacitet**, bo za nadaljnji razvoj turizma odločilen **razvoj raznolikih in kakovostnih prenočitvenih zmogljivosti** – butičnih in trajnostno zasnovanih objektov ter prenov obstoječih namestitvev. Za uresničitev teh ciljev bo potrebno **vključiti možnosti za razvoj nastanitvenih zmogljivosti v prostorske načrte občin** ter **ustvariti spodbudno okolje za zasebne investitorje**, ki bodo prepoznali potencial destinacije.

Poseben poudarek bo namenjen tudi **krepitevi znanj, kompetenc in sodelovanja vseh, ki soustvarjajo turistično ponudbo** – gostinskih ponudnikov, ponudnikov nastanitvev, lokalnih vodnikov, informatorjev, agencij in predstavnikov turističnih organizacij.

Poudarek: raznolika ponudba, konkurenčnost, nastanitve, evropski kontekst, človeški kapital.

2. Digitalna preobrazba in inovacije

Spodbujati **digitalno opolnomočenje turističnih ponudnikov** in **razvoj pametnih rešitev za upravljanje destinacije**.

Zasavje naj vlaga v skupne digitalne platforme, podatkovno podporo odločanju ter razvoj digitalnih vsebin, ki povečujejo prepoznavnost in uporabniško izkušnjo. Gradi se enotno destinacijsko podatkovno jezero – centralno skladišče, kjer se shranjujejo podatki iz različnih virov. Njihova obdelava se uporablja za upravljanje in načrtovanje turizma.

Poudarek: digitalna infrastruktura, podatkovno upravljanje, pametne destinacije.

3. Učinkovito in vključujoče upravljanje

Vzpostaviti **usklajen sistem upravljanja turizma**, ki povezuje občine, RRA Zasavje, lokalne skupnosti, gospodarski sektor in številna mikro-podjetja.

Spodbujati **javna-zasebna partnerstva in medsektorsko sodelovanje**, ki povezujejo turizem z gospodarstvom, kulturo, športom, okoljem in kreativnim sektorjem.

Poudarek: povezovanje, soupravljanje, partnerstva.

4. Skupna promocija in prepoznavnost

Krepiti **skupno promocijo Zasavja** kot trajnostne in avtentične destinacije, ki se od drugih razlikuje po svoji identiteti, energiji in zgodbah ljudi.

Vzpostaviti je treba **trajnostni sistem skupnega financiranja in izvajanja promocije** Zasavja kot celovite destinacije na domačem in tujih trgih. Povezovanje z **nacionalnimi in evropskimi mrežami ter produkti**. **Razvijati regijsko znamko Zasavje** kot skupno identiteto, ki povezuje vse akterje v turizmu, kulturi, gospodarstvu in skupnosti.

Poudarek: skupna znamka, usklajena promocija, evropska prisotnost.

5. Trajnost in kakovost

Uveljavljati **standarde kakovosti in trajnostnega delovanja** v vseh segmentih turistične ponudbe – od nastanitev in gastronomije do kulturnih doživetij, dogodkov in upravljanja prostora. Turizem naj podpira **ravnovesje med gospodarskimi, okoljskimi in družbenimi cilji**, prispeva k regeneraciji območij ter kakovosti življenja prebivalcev.

Poudarek: kakovost, trajnost, odgovornost.

6. Povezanost in dostopnost

Izboljšati **dostopnost Zasavja** znotraj regije in z drugimi območji Slovenije ter Evrope.

Poudarek naj bo na **trajnostni mobilnosti** – izboljšanju železniških in kolesarskih povezav, pešpoti med glavnimi turističnimi točkami, vključujoči infrastrukturi in medsebojnem povezovanju ponudbe.

Poudarek: mobilnost, povezljivost, trajnostni dostop.

REGIONALNA
RAZVOJNA
AGENCIJA
ZASAVJE

III. STRATEŠKI NAČRT

III. STRATEŠKI NAČRT

Celostni strateški načrt destinacije Zasavje vključuje tri medsebojno dopolnjujoče načrte: **razvoj regijskih produktov, promocijo in trženje** ter **celovito upravljanje destinacije**. V središču je DMO Zasavje, ki je motor povezovanja in razvoja regije Zasavje.

1. NAČRT REGIJSKIH PRODUKTOV

Pri oblikovanju strateškega načrta regijskih produktov smo izhajali iz **ključnih razvojnih izhodišč Zasavja** in meril, ki zagotavljajo usklajen, trajnosten in prepoznaven razvoj turistične ponudbe regije.

Načrt regijskih produktov sestavljata dva strateška sklopa:

- **svetilniški projekti**, reprezentativne in visoko ambiciozne razvojne naložbe, ki lahko bistveno okrepijo prepoznavnost Zasavja, povečajo obisk ter utrdijo regijo kot prepoznavnega akterja v nacionalnem in mednarodnem prostoru,

- **produktni stebri regijske ponudbe**, ki izhajajo iz identitete Zasavja in njegovih edinstvenih značilnosti ter oblikujejo krovne, prepoznavne in povezovalne produkte, s katerimi regija gradi celovito, usklajeno in konkurenčno turistično zgodbo.

Svetilniki preobrazbe Zasavja

Svetilniški projekti predstavljajo **močno in pogumno razvojno ambicijo Zasavja, usmerjeno v ustvarjanje prepoznavne, trajnostne in konkurenčne regije prihodnosti**. Gre za velike projekte z izjemnim potencialom, ki ob ustrezni vpetosti v lokalno skupnost ne pomenijo le nove turistične infrastrukture, temveč tudi ohranitev ključne industrijske in kulturne dediščine, simbol preobrazbe regije ter dokaz njene inovativnosti in usmerjenosti v zeleno prihodnost.

Vsak realiziran svetilnik lahko okrepi privlačnost regije za investitorje, spodbuja razvoj novih produktov ter krepi ponos ljudi, ki v Zasavju živijo in delajo, obenem pa postavlja regijo ob bok uspešnim evropskim zgodbam o preobrazbi nekdanjih industrijskih območij v sodobna središča kulture, turizma in podjetništva.

Svetilniški projekt: Rudnik Trbovlje - Hrastnik

Preobrazba rudnika Trbovlje–Hrastnik v povezano podzemno doživetje med Trbovljami in Hrastnikom z urejenimi ob-rudniškimi objekti lahko postane osrednji produkt stebra industrijskega turizma Zasavja, ki združuje dediščino, šport, kulturne programe. Projekt lahko pomembno prispeva k novi identiteti regije ter ustrezno poveže že obstoječe objekte kulturne dediščine v Hrastniku in Trbovljah (npr. Mašinhauš, Vašhava) v celostno izkušnjo za obiskovalca.

Rudnik Trbovlje–Hrastnik, ki z rovom povezuje mesti Trbovlje in Hrastnik, predstavlja pomemben del širše zasavske industrijske dediščine z več kot 250-letno tradicijo premogovništva.

Občini Hrastnik in Trbovlje sta lastnici ob-rudniških objektov, vpisanih v Register nepremične kulturne dediščine, med katerimi so v Hrastniku vhodni rov, jašek, bunker s transportnim trakom, strojnica (Mašinhauš), trafo postaja in kompresorska postaja z ohranjenimi stroji, v Trbovljah pa rudniški objekt z lamparno, kopalnicami, garderobami in prizivnico ter drugimi prostori iz konca 19. stoletja.

Postopno zapiranje Rudnika Trbovlje–Hrastnik se je začelo na podlagi Zakona o postopnem zapiranju rudnika in razvojnem prestrukturiranju regije (ZPZRTH), v okviru katerega so se izvajala sprotne zapiralna dela. Izkop premoga se je zaključil leta 2013, konec leta 2023 pa je Ministrstvo za naravne vire in prostor izdalo odločbe o izbrisu rudarske pravice, s čimer se je izkop rjavega premoga uradno končal. Leta 2025 je bil zaključen tudi postopek likvidacije družbe RTH po katerem je Republika Slovenija preko SDH prevzela preostalo rudniško premoženje, medtem ko je Premogovnik Velenje začasno prevzel monitoring, vzdrževanje in nujne sanacije nekdanjega pridobivalnega prostora. Vir: Portal GOV.si

Za **turistično ožvitev rudnika** bo potrebno izvesti celovito varnostno-tehnično presojo rogov, urediti lastniške in upravljalvske odnose ter določiti razvojni koncept, ki povezuje rov in ob-rudniške objekte v Hrastniku in Trbovljah v enotno kulturno-turistično izkušnjo. Za turistično rabo sta zanimiva predvsem oba vhoda v rudnik s pripadajočimi objekti ter osrednji rov, ki povezuje mesti Hrastnik in Trbovlje. Po pripravi idejne zasnove bodo sledili projektna in investicijska dokumentacija, pridobivanje soglasij, sanacijska dela ter vzpostavitev ustreznih varnostnih pogojev in upravljanja. Zagotoviti bo potrebno tudi upravljavca, programe vodenja in trženje v okviru regijske turistične ponudbe.

Trenutno stanje projekta: za rudnik Trbovlje – Hrastnik še ni izvedene varnostno tehnične presoje uporabe rogov ter pripravljene idejne zasnove s finančno oceno, ki bi omogočala preobrazbo rudnika za turistične namene. Rudnik je v lasti Republike Slovenije. V letu 2025 se je odprl Zakon o rudarstvu, ki v predlogu 100. d člena opredeljuje rabo zaprtih rudnikov med drugim tudi za turistične namene. Zakon še ni v obravnavi, prav tako bo potrebno sprejeti podzakonske akte, ki bodo to področje temeljito uredili.

Rov, ki povezuje mesti Hrastnik in Trbovlje je občasno odprt za namen prireditev, ki potekajo v rudniku (Jamaton, Punce v jami, Pohod Srečno, Kamerat festival) ter občasno za organizirane vodene ogleda.

Ocena leta izvedbe projekta: Se definira naknadno po pridobitvi projektne dokumentacije in finančne ocene.

Predvideni viri za izvedbo projekta: javni

Potencialni viri za izvedbo projekta: sredstva sofinanciranja s strani programov EU in RS za obdobje 2021–2027 (in naprej), vključno s programi iz Dogovora za razvoj regij, LAS – CLLD, Interreg, Načrtom za okrevanje in odpornost po COVID-19 v letih 2021–2026, Sklad za pravični prehod, Norveški finančni mehanizem, Podnebni in Eko sklad, sredstva občin ...

UKREPI ZA RAZVOJ PROJEKTA Rudnik Trbovlje – Hrastnik

SVETILNIKI: Rudnik Trbovlje - Hrastnik					
Št. ukrepa	Ukrep / Projekt	Aktivnost	Nosilec	Prioriteta	Letnica
1.1.	Idejni koncept	Idejni koncept s celotno vizijo uporabe rudnika ter ob-rudniške infrastrukture, ki je že v lasti občine Hrastnik in Trbovlje. Vstopne točke, interpretacijski center, podporna infrastruktura (toaletni prostori) ipd.	Občini Hrastnik in Trbovlje in RRA Zasavje	1	2026-2027
1.2.	Ureditev lastništva in priprava projekta	Ocena stanja rudniške infrastrukture in varnostna analiza s tehničnimi presojami. Geološka poročila, meritve in varnostne analize, ocena prezračevanja in vodnih tveganj ipd.	Republika Slovenija, Ministrstvo za naravne vire in prostor, Občina Hrastnik in Občina Trbovlje	2	2027-2028
		Ureditev lastništva in pravic do uporabe prostora	Republika Slovenija, Občina Hrastnik	2	

			in Občina Trbovlje		
		Razvoj koncepta turistične rabe in velikosti investicije (koncept doživljajske poti, obstoječe prireditve in programi, vstopna točka, trajnostna mobilnost, idejni načrt (IDZ), ocena investicije, opredelitev bodočega upravljavca)	TBD	2	
		Investicijska dokumentacija (DIIP, poslovni model, finančne projekcije, strategija).	TBD	2	
		Projektna dokumentacija in gradbena dovoljenja (PGD), pridobitev mnenj in soglasij pristojnih institucij, Projekt za izvedbo (PZI)	TBD	2	
1.3.	Realizacija projekta	Sanacija objektov in ureditev za obiskovalce (ureditev rovov, varnostni sistemi, oprema in interpretacija v rovih)	TBD	3	2030
		Pridobitev uporabnega dovoljenja za turistično dejavnost		3	
		Vzpostavitev upravljanja in trženja (ustanovitev nove pravne osebe ali enote znotraj obstoječe za namen upravljanja, razvoj programov, izobraževanje vodnikov, trženje).		3	

Legenda prioritet: 1. prioriteta, 2. prioriteta, 3. prioriteta / Kratica TBD pomeni, da se nosilec/strošek oceni naknadno na podlagi dodatnih informacij, ki bodo del razvoja projekta (IDZ, DIIP, PZI).

Svetilniški projekt: Dimnik TET

Trboveljski dimnik kot ikoničen simbol Zasavja ponuja izjemno priložnost za razvoj edinstvenega razgledno-športno-kulturnega središča z nacionalnim in mednarodnim dosegom. Delna preobrazba še vedno energetske lokacije na območju bivše Termoelektrarne Trbovlje kjer že več desetletji stoji dimnik, kot prepoznaven znak zasavske energetike. Preobrazba iz prvotno energetske namembnosti v turistično, podjetniško in športno rabo lahko sproži nove investicije ter krepi prepoznavnost regije.

Trboveljski dimnik, visok več kot 360 metrov, je najvišja zgradba v Sloveniji, najvišji dimnik v Evropi in šesti najvišji dimnik na svetu. Kot izjemen industrijski spomenik je vpisan v Register nepremične kulturne dediščine Slovenije kot spomenik lokalnega pomena. Armiranobetonski dimnik termoelektrarne, visok 364 metrov, s premerom 27,5 metra pri tleh in 7,7 metra na vrhu, je bil zgrajen v letih 1974–1976 z namenom zmanjšanja onesnaženosti v zasavski dolini in je takrat predstavljal prvo fazo ekološke sanacije območja v regiji Vir: Register nepremične kulturne dediščine

Dimnik s svojimi dimenzijami in lego, ki daje vtis mogočnega svetilnika v ozki zasavski soteski, je eden najprepoznavnejših industrijskih objektov v Sloveniji in pomemben simbol industrijske identitete Zasavja. Bil je že prizorišče številnih umetniških intervencij (npr. skupine Laibach), kulinaričnih dogodkov, ter vrhunskih športnih dosežkov, med katerimi izstopata tudi s strani Red Bulla sponzoriran vzpon svetovne prvakinje Janje Garnbret in Domna Škofica. Slednja sta na dimniku preplezala najvišjo umetno postavljeno plezalno smer.

Kot spomin na pretekle gospodarske procese, ki so zaznamovali in pomenili moč doline, predstavlja ne le fizično sled industrijske dediščine, temveč tudi pomemben element kolektivne identitete regije. Njegova ohranitev in preobrazba v kulturno, športno ali turistično namembnost ponujata velik razvojni potencial za Zasavje.

Obiskovalci si lahko dimnik ogledajo v okviru vodenih ogledov, ki jih izvaja javni zavod Delavski dom, ter izkusijo virtualno plezanje. Občasno na območju potekajo tudi družabni dogodki, koncerti in predstave.

Koncept preoblikovanja dimnika in pripadajočih objektov trajno zaustavljene premogovne enote (turboagregat in komandna soba) še ni dokončno opredeljen. Predvideno je, da območje dimnika dobi večnamenskost, pri čemer pa lokacija ostaja energetska razvojna za nove trajnostne načine shranjevanja in pridobivanja električne energije.

Dimnik in ostali objekti so v lasti in upravljanju HSE – Energetske družbe Trbovlje d. o. o., ki za namembnost dimnika v aktivnem sodelovanju z Občino Trbovlje in regijo išče razvojne možnosti. Za ohranitev in izvedbo vsebin na in v dimniku bo potrebno v prvi fazi zagotoviti sredstva za sanacijo betonskega zunanega plašča, ki predstavlja večjo investicijo.

Zamisel o turistični rabi je bila že oblikovana v obliki idejnih zasnov, med predvidenimi vsebinami pa so razgledne steklene ploščadi nad reko Savo, dvigalo do vrha dimnika, zipline in plezalna ferata. Ocenjena vrednost tega projekta znaša med 20 in 40 milijoni evrov.

Trenutno stanje projekta: Območje dimnika je del energetske infrastrukture pod upravljanjem HSE – Energetske družbe Trbovlje d. o. o. Na lokaciji potekajo demontažna in rušitvena dela nekdanjih objektov premogovne termoelektrarne. Družba HSE EDT je pripravila idejno zasnovo prihodnje rabe dimnika, ki je osnova za potencialne investitorje. V sodelovanju z Občino Trbovlje je v pripravi sprememba namembnosti lokacije ob dimniku.

Ocena leta izvedbe projekta: časovnica izvedbe 2028-2032.

Predvideni viri za izvedbo projekta: javni viri in zasebni viri

UKREPI ZA RAZVOJ PROJEKTA Dimnik TET

	Ukrep / Projekt	Aktivnost	Nosilec	Prioriteta	Letnica
1.4.	Idejni koncept	Priprava idejnega koncepta nove rabe dimnika. Celostna vizija rabe dimnika in pripadajoče infrastrukture (turistične, kulturne, športne vsebine, podjetništvo, inovacije).	HSE-EDT, Občina Trbovlje, DDT, RRA Zasavje	1	2026-2027
1.5.	Sprememba namembnosti in ureditev lastništva	Izločitev dimnika in bližnjega objekta iz energetske lokacije ter sprememba OPN.	HSE-EDT, Občina Trbovlje	1	2026
		Ureditev lastništva in pravic rabe. Določitev pravic na zemljišču in objektu ter razmerij med državo, HSE-EDT, občino in morebitnim zasebnim investitorjem oz. upravljavcem.	Republika Slovenija, HSE-EDT, Občina Trbovlje		2027

1.6.	Priprava projekta	Ocena tehničnega stanja dimnika in varnostnih tveganj	HSE-EDT, Republika Slovenija	2	2027–2028
		Opredelitev koncepta rabe in višine investicije. Priprava investicijskega modela (javno-zasebno partnerstvo, koncesija, prodaja, dolgoročni najem).	HSE-EDT, Občina Trbovlje	2	2028–2029
		Investicijska dokumentacija (DIIP, poslovni model, strategija) in projektna dokumentacija	Občina Trbovlje / HSE-EDT	2	2029–2030
1.7.	Realizacija projekta	Sanacija dimnika (sanacija betonov, pranje, barvanje)	TBD	2	2028
		Izvedba infrastrukture in pridobitev uporabnega dovoljenja	TBD	3	2032
		Vzpostavitev upravljanja in trženja	TBD	3	2032

Legenda prioritet: 1. prioriteta, 2. prioriteta, 3. prioriteta / Kratica TBD pomeni, da se nosilec/strošek oceni naknadno na podlagi dodatnih informacij, ki bodo del razvoja projekta (IDZ, DIIP, PZI).

Svetilniški projekt: Medijske toplice

Revitalizacija Medijskih toplic kot termalno-rekreacijskega območja ob Savi predstavlja enega ključnih potencialov za razvoj nastanitvene in doživljajske ponudbe regije. S strateškim javnim ali zasebnim partnerjem se lahko območje razvije v osrednje regijsko središče za sprostitve, industrijo srečanj in rekreacijo in / ali rehabilitacijo.

Medijske toplice so eno najbolj prepoznavnih, a hkrati neizkoriščenih turističnih območij v Zasavju. Kompleks, ki je danes v zasebni lasti, je bil več desetletij osrednje kopališko, rekreacijsko in družabno središče regije ter pomembno zbirališče za domačine in obiskovalce. Premore edinstveno lego ob reki Savi, neposredno povezanost z urbanim središčem ter bližino avtoceste in dolgo tradicijo termalnega kopanja, zaradi česar predstavlja izjemen, a neuresničen razvojni potencial.

Objekt obsega več bazenov, spremljevalne prostore in obsežno zunanjo površino, ki je bila v preteklosti namenjena športu, kopanju in rekreaciji. Po več letih neobratovanja je kompleks v slabem tehničnem stanju, z dotrajanimi objekti, neurejenimi površinami in neuporabno infrastrukturo.

Ker je kompleks v zasebni lasti, možnost njegovega razvoja temelji predvsem na odločitvah investitorjev in lastnikov, medtem ko občina in regija lahko sodelujeta s prostorskimi, infrastrukturnimi in programsko-usmerjevalnimi ukrepi.

V sklopu Medijskih Toplic je bil do leta 2009 eden od dveh hotelov v regiji. Medijske toplice so prostor z izrazitim potencialom za preobrazbo, ki bi s primerno investicijo, jasnim konceptom rabe in usklajenim razvojem postale eno ključnih turističnih in/ali tudi zdraviliških oz. rehabilitacijskih območij Zasavja in širše.

Trenutno stanje projekta: Medijske toplice so v zasebni lasti in že dalj časa ne obratujejo. Lastnik je kompleks od leta 2021 razširil z dodatnimi zemljišči ter pripravil projektno dokumentacijo za nov

termalni center, a se načrtovana investicija ni realizirala. Lastnik nepremičnino, veliko 22.700 m² prodaja.

Medijske toplice tako predstavljajo degradirano, a strateško pomembno območje v neposredni bližini mesta, v neposredni bližini avtocestnega križa, s termalnim ozadjem, kjer so ključni nadaljnega razvoja odvisni predvsem od interesov novega investitorja in interesa občine ter regije, da vzpostavi primerne pogoje za revitalizacijo prostora z jasno namembnostjo.

Predvideni viri za izvedbo projekta: zasebni viri, potencialno tudi javni v obliki so-financiranja širše družbene koristnosti za nadaljnji razvoj regije v prehodu.

UKREPI ZA RAZVOJ PROJEKTA Medijske toplice

SVETILNIKI: Medijske toplice					
	Ukrep / Projekt	Aktivnost	Nosilec	Prioriteta	Letnica
1.8.	Prostorske in okoljske preveritve	Preveritev prostorskih in okoljskih omejitev. Analiza OPN, poplavne varnosti, dostopnosti, mobilnosti in drugih prostorskih pogojev. Analiza potencialnih javnih virov financiranja.	Občina Zagorje ob Savi, RRA Zasavje	2	2027–2028
1.9.	Vzpostavitev sodelovanja z lastnikom	Vzpostavitev dialoga z lastnikom kompleksa. Dogovor o interesih, preveritev razvojnih možnosti in pogojev za partnerstvo.	Občina Zagorje ob Savi	2	2027–2029
1.10.	Iskanje investitorjev	Podpora pri iskanju investitorjev. Priprava investicijskih gradiv, predstavitev projekta, povezovanje z investitorji in razvojnimi partnerji. (Glej ukrep Upravljanje: spodbujanje investicij)	Občina Zagorje ob Savi, RRA Zasavje	3	2028–2030

Legenda prioritet: 1. prioriteta, 2. prioriteta, 3. prioriteta / Kratica TBD pomeni, da se nosilec/strošek oceni naknadno na podlagi dodatnih informacij, ki bodo del razvoja projekta (IDZ, DIIP, PZI).

Svetilniški projekt: Vetrne orgle

Projekt Vetrnih orgel povezuje turizem, lesno-panogo in trajnostne tehnologije v inovativno doživetje, ki lahko postane nova prepoznavna točka Zasavja. Zvočno-terapevtski park Vetrne orgle in program HOSTA selfness temelji na sprostitvi, umirjanju ter poglobljanju povezave s samim seboj skozi doživetje gozda, lesa in glasbe. Kot demonstrator zelenih rešitev in odgovornega upravljanja z gozdovi ima potencial za razvoj butičnega, izobraževalnega in doživljajskega turizma.

»Projekt Zdravilni center Vetrne Orgle®, na eni strani povezuje in vzpodbuja uporabo lesa in skrbno ravnanje z gozdom. Na drugi pa človeka vzpodbuja in balansira, da se s pomočjo glasbe in narave povezuje sam s seboj« (Petra Kos, direktorica Mizarstva Kos in Centra za zunanjo ureditev).

Inovativni koncept Vetrnih orgel povezuje tri ravni: turizem, trajnost in inovativnost ter ima namen krepiti skupnost lastnikov slovenskih gozdov ter lesa. Vetrne orgle so zasnovane kot glasbeno-terapevtski park, kjer se narava, umetnost in zvok prepletajo v edinstveno doživetje. Objekt bo v tlorisu

sledil značilni geografski obliki Slovenije.

Trenutno stanje projekta: Projekt Vetrnih orgel, vključno s predvidenim prostorom za gradnjo, je v zasebni lasti Mizarstva Kos. Idejni vodja projekta je Jože Kos. Pripravljena je idejna zasnova projekta, v zaključni fazi je priprava strategije s poslovnim modelom in trženjskim načrtom ter finančne oceno vrednosti projekta.

Ocena leta izvedbe projekta s strani lastnika: leto 2029

Predvideni viri za izvedbo projekta: zasebni in javni viri

UKREPI ZA RAZVOJ PROJEKTA Vetrne orgle

SVETILNIKI: Vetrne orgle					
	Ukrep / Projekt	Aktivnost	Nosilec	Prioriteta	Letnica
1.11.	Priprava projektne dokumentacije	Priprava arhitekturne in projektno-tehnične dokumentacije. Multidisciplinarna strokovna ekipa za razvoj projekta. Dokument identifikacije investicijskega projekta (DIIP).	Mizarstvo Kos	1	2026
		Pridobitev mnenj soglasodajalcev, ki skrbijo za varnost, urejanje prostora, infrastrukturo ali naravo.	Mizarstvo Kos	1	
1.12.	Nadgradnja poslovnega modela, modela investiranja ter iskanje finančnih virov.	Odločitev lastnikov o pristopu in modelu financiranja.	Mizarstvo Kos	2	2027, 2028
		Podpora pri iskanju javnih virov financiranja in investitorjev.	RRA Zasavje, RC Srca Slovenije, Občina Litija	2	
		Vzpostavitev mreže lastnikov gozdov in aktivacija za sodelovanje v projektu in kampanja za "crowdfunding" oz. zbiranje surovin.		2	
		Preveritev obstoječega poslovnega modela z večletnim upravljavsko-trženjskim načrtom.	Mizarstvo Kos	2	
1.13.	Izvedba projekta	Izvedba projekta za pridobitev gradbenega dovoljenja (PGD) in projekta za izvedbo (PZI)	Mizarstvo Kos	3	2029
		Izvedba projekta.	Mizarstvo Kos	3	

Legenda prioritet: 1. prioriteta, 2. prioriteta, 3. prioriteta / Kratica TBD pomeni, da se nosilec/strošek oceni naknadno na podlagi dodatnih informacij, ki bodo del razvoja projekta (IDZ, DIIP, PZI).

Produktni stebri regijske ponudbe

Produktna matrika Zasavja strukturira ponudbo v **tri ravni**: **nosilna** (Industrija & ustvarjalnost = kultura; Hribi = aktivnosti v naravi), **podporna** (Prireditve = nosilni dogodki regije; Sava = aktivnosti na/ob reki) in **povezovalna** (Gastronomija; Sodobni križanci). Nosilna produkta gradita identiteto, privlačnost destinacije in sezonsko stabilnost, podporna vplivata na prepoznavnost destinacije in razpršenost obiska, povezovalna pa zagotavljata celovitost ponudbe ter močnejše gospodarske učinke. Matrika podpira pozicioniranje do obiskovalcev ter usklajuje projekte s skupno regijsko blagovno znamko.

Pri oblikovanju matrike smo upoštevali tudi **piramido produktov slovenskega turizma** ki določa kateri turistični produkti so na nacionalni ravni ključni za razvoj in prepoznavnost slovenskega turizma. Temelji na načelih trajnostnega, inovativnega in zelenega razvoja ter razvršča produkte v tri kategorije. **Vodilni produkti** so aktivnosti v naravi, zdravje in dobro počutje, kultura in zgodovinska mesta ter industrija srečanj. **Horizontalni povezovalni produkti** – gastronomija, doživetja podeželja, kultura in umetnost ter touring – povezujejo različne segmente in ustvarjajo celovita doživetja. **Nišni produkti in posebni interesi**, kot so zabava, šport, filmska produkcija, priprave športnikov in druge specializirane vsebine, dopolnjujejo ponudbo in nagovarjajo specifične ciljne skupine (Strategija slovenskega turizma 2022–2028, Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport, 2022)

Izbor produktov regije Zasavje temelji na naslednjih kriterijih:

- **Identiteta regije in elementi edinstvene ponudbe**, ki Zasavje jasno razlikujejo od drugih turističnih destinacij.
- **Skupni imenovalec regije**, ki povezuje posamezne kraje, produkte in doživetja v celovito zgodbo destinacije.
- **Stopnja razvitosti in potencial za nadaljnji razvoj doživetij in podproduktov**, ki so že prisotni v regiji.
- **Naravne danosti in kulturna dediščina**, ki predstavljajo osnovo za avtentična, trajnostna in doživljajska turistična doživetja.
- **Potencial za medsektorsko povezovanje**, zlasti med turizmom, gospodarstvom, kulturo, športom, okoljem in kreativnimi industrijami.
- **Prispevek k celostnemu razvoju turizma kot panoge**, ki spodbuja sodelovanje, inovativnost ter uravnotežen regionalni razvoj.

Produktni stebri ponudbe oz. krovni produkti regije Zasavje so:

- **INDUSTRIJA & USTVARJALNOST = Kultura**: industrijski in energetske objekti nacionalnega značaja z novimi vsebinami, industrijska dediščina, mreža muzejev in galerij, doživetja žive industrije, ustvarjalna doživetja, kulturna dediščina, umetnost in kultura.
- **HRIBI = Aktivnosti v naravi**: mreža regionalnih in daljinskih pohodniških ter kolesarskih poti, pustolovski parki in plezane smeri.

- **PRIREDITVE = Nosilni dogodki regije:** regijski dogodki z nacionalnim in mednarodnim dosegom, prepoznavnostjo in motivom za prihod obiskovalcev v regijo.
- **SAVA = Aktivnosti na/ob reki:** mreža ponudnikov vodnih športov in centrov, naravnih kopališč in doživetij na in ob reki Savi.
- **GASTRONOMIJA:** mreža gostinskih ponudnikov, kmetij in razvoj zelenih dobavnih verig.
- **SODOBNI KRIŽANCI:** regijski projekti na presečišču umetnosti, znanosti, visoke tehnologije, inovacij in podjetništva.

Nosilni produkt: Kultura

Kultura v Zasavju temelji na **bogati rudarski in industrijski dediščini**, ki se preoblikuje v **sodobna kulturna in ustvarjalna doživetja**. Regijo zaznamujejo **modernistična arhitektura, rudarske kolonije, javni spomeniki, umetniške intervencije** in preplet **novomedijske umetnosti, tehnologije ter inovacij**. Kulturni turizem povezuje dediščino, umetnost, ustvarjalnost, sodobne prakse in življenjski slog ter sledi usmeritvam **Evropske potovalne komisije** in **Strategije za razvoj kulturnega turizma (SUK 2024–2025)**.

Zasavje svoj kulturni razvoj gradi na mreži **muzejev in zbirk, nekdanjih industrijskih objektov, ustvarjalnih prostorov, digitalnih vsebin, umetnosti in ustvarjalnosti** ter na **dogodkih in festivalih**. Poseben podprodukt bo razvoj **žive industrije**, ki v ponudbo vključuje doživetja ogleda zasavskih podjetij. Tako kultura postaja **prostor ustvarjalne regeneracije**, ki obiskovalcem ponuja **avtentična doživetja**.

Nosilni produkt: Aktivnosti v naravi

Aktivnosti v naravi temeljijo na **izjemni krajini Posavskega hribovja**, ki z mrežo skoraj **300 označenih poti** predstavlja enega najgostejših sistemov planinskih poti v Sloveniji. Regija ima odlične pogoje za razvoj **konkurenčnega outdoor produkta**, ki povezuje **pohodništvo, kolesarjenje, plezanje in doživetja v naravi**.

Najvišji vrhovi – **Kum, Mrzlica, Čemšeniška planina in Zasavska Sveta gora** – ter **daljinske poti in trail centri** omogočajo raznolika doživetja za aktivne obiskovalce. **Geometrično središče Slovenije - GEOSS** s prepoznavnim pustolovskim parkom je motiv za prihod obiskovalcev v regijo. Preplet **naravne in industrijske krajine** daje Zasavju edinstven značaj in ustvarja velik potencial za razvoj **tematskih poti, športno-rekreativnih dogodkov in trajnostnih outdoor doživetij**.

Povezovalni produkt: Sodobni križanci

Sodobni križanci predstavljajo **unikaten model razvoja turističnega produkta**, ki združuje **umetnost, znanost, tehnologijo in podjetništvo**. Zasavje jih razvija kot **laboratorij sodobnih idej**, kjer se prepletajo ustvarjalnost, raziskovanje in podjetniški pogum.

Produkt izhaja iz vizije **Zasavje je!**, ki razume turizem kot **katalizator priložnosti, povezovanja in preobrazbe prostora**. Sodobni križanci Zasavje uveljavljajo kot **regijo inovacij, kreativne energije in sodobnih doživetij**, ki presegajo tradicionalne meje turizma ter ustvarjajo nove oblike sodelovanja in prepoznavnosti v slovenskem in mednarodnem prostoru.

MATRIKA REGIJSKIH PRODUKTOV ZASAVJA

NOSILNA PRODUKTA

INDUSTRIJA IN DEDIŠČINA = ustvarjalnost

Dediščina
Živa industrija
Kultura
Umetnost

HRIBI = aktivnosti v naravi

Pohodništvo
Kolesarjenje
Plezanje
Pustolovski parki

PODPORNA PRODUKTA

PRIREDITVE = nosilni dogodki regije

Šport
Kultura in umetnost
Gastronomija
Živa dediščina

SAVA = aktivnosti na/ob reki

Veslanje
Raftanje
Ribištvo
Doživetja narave

POVEZOVALNA PRODUKTA

GASTRONOMIJA

Gastronomska ponudba v tradicionalnih gostilnah, v planinskih domovih, v sodobnih restavracijah, na turističnih kmetijah in pri pridelovalcih živil. Gastronomska doživetja, kolektivna blagovna znamka za pridelovalce in predelovalce regije in zelene dobavne verige ter gastronomski dogodki.

SODOBNI KRIŽANCI

Inovativni projekti, kjer se križajo turizem, znanost, umetnost, visoke tehnologije in podjetništvo. Zagonska podjetja in umetniške rezidence, digitalni nomadi, poslovni gostje in znanstveniki.

Produktni steber: INDUSTRIJA & USTVARJALNOST = KULTURA

OPIS PRODUKTA

Obiskovalci lahko rudarsko in industrijsko preteklost Zasavja spoznajo v muzejih, na vodenih ogledih in prek digitalnih vsebin, med katerimi izstopa nagrajeni **Virtualni muzej rudarstva 4. DRITL** v Trbovljah. **Rudnik Sitarjevec** v Litiji je edini rudnik v regiji, odprt za turistične ogledne in ponuja vodenja za posameznike in skupine. Med simboli industrijske preteklosti regije izstopata **Trboveljski dimnik in Rudnik Trbovlje–Hrastnik, ki sta na ogled ob posebnih dogodkih ali organiziranih vodenjih**.

V Zasavju je ohranjenih več pomembnih enot in objektov industrijske dediščine: **Zasavski muzej Trbovlje, Rudarski muzej Zagorje, Mestni muzej Litija, Mašinhaus** v Hrastniku in **vhod v rov Ajnzer** v Trbovljah. Dediščino dopolnjujejo etnološki prikazi rudarskega življenja, **objekti rudarskih kolonij** (Mlakarjevo stanovanje, Rudarsko stanovanje na Njivi), zbirki o lutkarstvu in steklarstvu, **lokomotiva UNRRA 62-070** ter ohranjeni **vhodi v rudniške rove in jaške** v Trbovljah, Hrastniku, Litiji in Zagorju. Del rudarske kulturne dediščine iz Rudnika Trbovlje - Hrastnik je v privatni lasti. Po najavi so mogoči **ogledi obratov**, kot so Steklarna Hrastnik, Mizarstvo Kos, Predilnica Litija in oglarska domačija Brinovec.

Zasavje zaznamujejo **modernistična arhitektura** (edinstveni delavski domovi), **rekultivirane površine** (Evropark), **revitalizirani prostori** (Park kulture), **javne plastike in umetniške intervencije** (*Rudar Prometej*). Trbovlje se uveljavljajo kot **novomedijsko mesto**, prepoznavno po mednarodnem festivalu Speculum Artium, ki pa trenutno nima stalno dostopne postavitev v obliki stalne zbirke. Iz Zasavja izhajajo številni ustvarjalci, med njimi **mednarodno uveljavljena skupina Laibach**, eden ključnih predstavnikov evropske avantgardne umetnosti. V regiji delujejo tudi mednarodno in nacionalno prepoznavni ustvarjalci in rokodelci. **Slikarska kolonija Izlake-Zagorje** je najstarejše delovno združenje slikarjev. V **Oglarski deželi na Dolah pri Litiji** lahko obiskovalci doživijo skoraj izginulo obrt – kuhanje oglja ter se sprehodijo po Oglarski poti. V register nesnovne dediščine Slovenije sta vpisana tudi **skok čez kožo** kot rudarska šega in **godbeništvu**, ki imata v Zasavju dolgo tradicijo.

Med prihodnjimi potenciali izstopajo: **projekt obnove separacije z novimi virtualnimi doživetji pred Rudnikom Sitarjevec**, vsebine v objektu **Ajnzer ob vhodu v rudniški jašek**, obnova **Vile de Seppi** v Hrastniku za kulturne dejavnosti, nova raba **Purflmagacina** v Zagorju ob Savi in **potencial Industrije apna Kresnice - IAK** kot muzej industrijske dediščine na prostem. **Občina Zagorje ob Savi** je pripravila načrt za ureditev območja Medijskega gradu na Izlakah.

USMERITVE RAZVOJA

Učinkovito upravljanje: vzpostaviti medsektorsko produktno skupino kulture in turizma, ki bo usklajevala skupne aktivnosti, kot so uvedba skupne vstopnice, usklajevanje delovnega časa ipd.

Nadgradnja ponudbe: razvijati in posodabljati obstoječo ponudbo z novimi interpretacijskimi orodji, vodenimi doživetji in pripovedovanjem zgodb ter razvoj sodobnih ustvarjalnih doživetij z zasavskimi ustvarjalci.

Multidisciplinarni pristop: oblikovati projektne skupine, ki združujejo specialiste z različnih področij za revitalizacijo objektov ter razvoj novih vsebin in izkušenj.

Spremljanje obiska: uvesti enotno metodo spremljanja obiskovalcev in vzpostaviti skupen sistem za zbiranje ter analizo podatkov.

RAZVOJNI CILJ

Vzpostaviti prepoznaven mrežni produkt, ki povezuje bogato industrijsko dediščino Zasavja z ustvarjalnostjo in podjetništvom. Produkt bo združeval muzeje, rudnike, kulturne prostore, vodene ogledne, doživetja in ustvarjalne delavnice v enotno zgodbo regije. **Zasavje naj postane vodilno slovensko območje za razvoj in promocijo industrijske dediščine kot sodobnega turistično-kulturnega doživetja.**

PRIČAKOVANI REZULTATI

Nacionalna in mednarodna prepoznavnost Zasavja kot sodobne in privlačne regije industrijske dediščine in sodobne ustvarjalnosti.

Center industrijske dediščine in žive industrije, ki bo razvijal promoviral in prodajal ponudbo za obiskovalce. Vzpostavitev fizične in digitalne vstopne točke bo omogočila lažji dostop in enotno ponudbo doživetij – tako prek spleta kot na terenu.

Večje število skupin in individualnih obiskovalcev ter novi segmenti obiskovalcev z zanimanjem za ustvarjalnost in industrijsko dediščino.

Vzpostavljena skupna vstopnica za doživetja v regiji, ki se nadgrajuje v turistično kartico Zasavja.

Razviti novi produkti in doživetja, posodobljene zbirke in sodobni interpretacijski centri industrijske dediščine.

Revitaliziran vsaj en prostor industrijske dediščine z novo, večnamensko vsebino, ki povezuje ustvarjalnost, umetnost, podjetništvo in turizem (glej poglavje – Svetilniki).

Industrija in ustvarjalnost:

- Dediščina
- Živa industrija
- Kultura in umetnost
- Kreativni sektor

PILOTNI PROJEKT 1: Center industrijske dediščine in žive industrije

Zasavje ima edinstveno priložnost, da svojo bogato industrijsko preteklost in aktualno proizvodno moč poveže v sodoben mrežni produkt, ki je edinstven v Sloveniji. Pilotni projekt Centra industrijske dediščine in žive industrije želi ustvariti osrednjo informacijsko–rezervacijsko točko, ki obiskovalcem ponuja celovit dostop do industrijskih zgodb regije – od rudarske in energetske dediščine do inovativnih podjetij, ki Zasavje oblikujejo danes.

Projekt vključuje mapiranje celotne ponudbe industrijske dediščine, razvoj novih doživetij »žive industrije«, oblikovanje tržno privlačnih produktov ter vzpostavitev spletne platforme z digitalnim nakupom in preglednimi predstavitvami. Center bo povezal muzeje, rudnike, industrijske obrate in kreativne ustvarjalce v enotno mrežo, ki omogoča jasen vstop v zasavsko industrijsko zgodbo.

S sodobnim digitalnim marketingom, paketno prodajo doživetij in profesionalnim vodenjem bo projekt postal referenčna točka za industrijski turizem v Sloveniji. Pilotni center ima velik razvojni in promocijski potencial, saj združuje avtentično zasavsko identiteto, tehnološko inovativnost ter dostopno, doživljajsko interpretacijo industrijske preteklosti in sedanjosti.

Tak pristop bi Zasavju omogočil, da se uveljavi kot destinacija, kjer industrija ni le dediščina – temveč živ ekosistem ustvarjalnosti, podjetništva in novih atrakcij.

CENTER INDUSTRIJSKE DEDIŠČINE IN ŽIVE INDUSTRIJE

Oblikovanje informacijsko–rezervacijske točke

- 1 mapiranje produktov in doživetij industrijske dediščine
- 2 razvoj doživetij "živa industrija"
- 3 oblikovanje produktov, primernih za trženje
- 4 spletna predstavitev in nakup
- 5 vsebinski digitalni marketing
- 6 prodaja doživetij

UKREPI ZA RAZVOJ PRODUKTA INDUSTRIJA & USTVARJALNOST = KULTURA

Št. ukrepa	Ukrep / Projekt	Aktivnost	Nosilec	Prioriteta	Letnica
1.14.	Razvoj mrežnega produkta industrijska dediščina, sodobna ustvarjalnost in podjetništvo ter vzpostavitev Centra industrijske dediščine in žive industrije	Identifikacija obstoječih produktov in doživetij industrijske dediščine (stalne razstave, vodenja, doživetja). Do 30 aktivnih produktov.	RRA Zasavje, Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi	1	2026
		Oblikovanje ponudbe mreže doživetij in partnerjev "živa industrija". Nadgradnja doživetij za ogled sodobnih proizvodnih procesov in obisk tovarn, podjetij ter ustvarjalnih studiev.	RRA Zasavje, Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi, podjetja in ustvarjalci	2	2027
		Koordinacija in usposabljanje ponudnikov za oblikovanje produktov primernih za trženje z oblikovano vsebino, ceno, terminskim okvirjem in marketinškim opisom.	RRA Zasavje	1	2026
		Umestitev ponudbe na regijsko digitalno platformo Zasavje je! z rezervacijskim sistemom.	RRA Zasavje	1	2026
		Oblikovanje skupne vstopnice (Strošek digitalne rešitve je v poglavju Digitalna preobrazba in raziskave) in redno dopolnjevanje ponudbe.	RRA Zasavje	2	2028
		Vzpostavitev centra za razvoj in trženje ponudbe industrijske dediščine in "žive industrije" v Zasavju. Fizično je lahko v prostoru obstoječega TIC-a ali vstopne točke v objekt industrijske dediščine.	RRA Zasavje, Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi	1	2027
1.15.	Nadgradnja obstoječih produktov	Podaljšanje oz. prilagoditev delovnih časov za obisk individualnih obiskovalcev in možnost spletne rezervacije terminov.	muzeji, znamenitosti, ponudniki doživetij	2	2027
		Razvoj obstoječih produktov, dvig konkurenčnosti in prilagoditve za različne ciljne skupine (gostoljubje, dramaturgija, dodana vrednost za obiskovalca, večjezičnost, dostopnost za osebe z oviranostmi ipd.).	muzeji, znamenitosti, ponudniki doživetij	2	2028
		Izobraževanja za vodnike in interprete. (Glej poglavje Upravljanje - Kompetenčni center).	RRA Zasavje	1	2027
		Identifikacija produktov za nadgradnjo ter priprava projektov (npr. digitalizacija, oblikovanje, igrifikacija, nove vsebine, dostopnost) z namenom pridobitve sredstev na razpisih.	muzeji, znamenitosti, ponudniki doživetij	2	2028
		Razvoj vsaj enega doživetja skladno s kriteriji Slovenske turistične organizacije za pridobitev znamke Edinstveno doživetje Slovenije (SUE).	muzeji, znamenitosti, ponudniki doživetij	1	2027

1.16.	Razvoj novih produktov in itinerarjev	Oblikovanje itinerarjev in samovodenih doživetij za različne segmente obiskovalcev	RRA Zasavje	1	2027
		Generacija Z in milenijci: sodobna umetnost, modernizem, zgodovina 20. stoletja / Sivi panterji: dediščina in gastronomija / Družine: doživetja za otroke, sobe pobega (B2C).			
		Razvoj novih povezovalnih produktov regije za skupine, agencije in organizatorje potovanj (B2B)	RRA Zasavje	2	2028
		Razvoj serije ustvarjalnih delavnic za obiskovalce z vključevanjem ustvarjalnega sektorja ter obrtnikov.	RRA Zasavje in RA Srca Slovenija	3	2032
		Spodbujanje muzejev, znamenitosti in privatnega sektorja za razvoj novih produktov in priprava izobraževanj (Glej poglavje Upravljanje: Kompetenčni center).	RRA Zasavje	1	2027
1.17.	Aktivna vloga pri vzpostavitvi in razvoju združenja za industrijsko dediščino Slovenije	Sodelovanje pri ustanovitvi združenja in aktivna vloga.	RRA Zasavje, Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi	2	2027
		Sodelovanje v partnerskih mrežah in sekcijah združenja za razvoj in promocijo industrijske dediščine.	RRA Zasavje, Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi	2	2027
1.18.	Razvoj Zasavja kot filmske destinacije	Sodelovanje s Slovenskim filmskim centrom.	RRA Zasavje	3	2032
		Priprava materialov za predstavitev Zasavja kot destinacije za snemanje filmov.	RRA Zasavje	3	2032
1.19.	Upravljanje s produktom Kultura	Ustanovitev medsektorske produktne skupine Industrija & Ustvarjalnost, ki vključuje ključne partnerje s področja kulture, dediščine, umetnosti in ustvarjalnosti. Redna srečanja. (glej poglavje Upravljanje).	RRA Zasavje + 1 TIC	1	2026
		Uvedba skupne metodologije in skupnega merjenja podatkov o obiskovalcih. Vključitev v razvoj digitalne rešitve za zbiranje podatkov (Strošek za razvoj digitalne rešitve je v poglavju Upravljanje: Digitalna preobrazba in raziskave)	RRA Zasavje + KIT skupina	1	2028

Legenda prioritet: 1. prioriteta, 2. prioriteta, 3. prioriteta / Kratica TBD pomeni, da se strošek oceni naknadno na podlagi dodatnih informacij, ki bodo del razvoja projekta (IDZ, DIIP, PZI).

Produktni steber: HRIBI = AKTIVNOSTI V NARAVI

OPIS PRODUKTA

Produkt Hribi v Zasavju se opira na izjemno, a doslej **premalo izkoriščeno naravno in športno infrastrukturo**. Posavsko hribovje **nudi enega najgostejših sistemov planinskih poti v Sloveniji** – skoraj 300 označenih poti, kar je primerljivo z Julijskimi in Kamniško-Savinjskimi Alpami. Kljub temu da regija trenutno še ni prepoznana kot pomembna pohodniška ali kolesarska destinacija, **ima Zasavje ključne elemente za razvoj atraktivnega outdoor turističnega produkta**.

Najvišji vrhovi, kot so Kum – znan kot "zasavski Triglav", Mrzlica, Čemšeniška planina in Zasavska Sveta gora, **ponujajo vrhunske razglede in raznolike pohodniške izzive**. Zasavje prečkajo tri pomembne daljinske poti – Zasavska planinska pot, Savska kolesarska pot in Slovenska turnokolesarska pot, kar omogoča širše vključevanje v slovenske in mednarodne pohodniške in kolesarske tokove.

Kolesarski segment ima še posebej velik potencial za **cestne vzpone** – med njimi izstopa legendarna trasa na Kum, kjer se ponuja priložnost, da se k sodelovanju povabi Primoža Rogliča. Na področju **gorskega kolesarjenja** že uspešno delujejo Cilenca Trails in Javor Trail.

Dopolnilo k outdoor ponudbi predstavlja tudi **plezalna infrastruktura** z dvema feratama in območji za drytooling, kar ustvarja dodatne možnosti za aktivne obiskovalce. **Tematska pot Srečno** združuje preplet naravne dediščine s kulturno-industrijsko zgodovino.

Pomemben adrenalinski-turistični magnet je **Pustolovski park Geoss** na Vačah, ki je največji v Sloveniji. Leži v geometričnem središču Slovenije in povezuje outdoor doživetja z lokalno identiteto. Park dopolnjuje ponudbo za družine, šolske skupine in ljubitelje pustolovščin, z visečimi mostovi, zip-lini in plezalnimi izzivi med krošnjami, ter krepi privlačnost destinacije za širši krog obiskovalcev.

Ponudbo aktivnosti v naravi pomembno dopolnjuje tudi gastronomska ponudba v planinskih kočah, kmečkih turizmih in tradicionalnih gostilnah.

USMERITVE RAZVOJA

Nadgradnja infrastrukture: Ureditev in povezovanje pohodniških, kolesarskih in plezalnih poti z daljinskimi trasami.

Digitalizacija ponudbe: Kartiranje poti in objava na platformah (Strava, Trailforks, Komoot ...); razvoj interaktivnih orodij.

Krepitev prepoznavnosti: Pozicioniranje Zasavja kot outdoor destinacije z avtentičnimi zgodbami in ambasadorji.

Povezovanje deležnikov: Aktivacija lokalnih ponudnikov za skupno ponudbo in promocijo outdoor doživetij.

Učinkovito upravljanje in spremljanje: Vzpostavitev upravljavca, sistematično spremljanje obiskov in prilagajanje ukrepov.

RAZVOJNI CILJ

Oblikovati prepoznaven in celovit turistični produkt "hribi v Zasavju", ki bo na podlagi razvejane pohodniške, kolesarske in plezalne infrastrukture ter edinstvene naravne in kulturne dediščine v regijo privabljal tako domače kot tuje obiskovalce. Produkt bo temeljil na trajnostnih načelih in premišljenem upravljanju, njegova ključna prednost pa bo v digitalizirani in uporabniku prijazni ponudbi.

Z uporabo sodobnih digitalnih platform, kot so Strava, Ride with GPS, Komoot, Trailforks in Alltrails, bo vsebina dostopna in atraktivna za različne ciljne skupine aktivnih obiskovalcev. To bo pripomoglo k večji vidnosti Zasavja kot outdoor destinacije.

PRIČAKOVANI REZULTATI

Povečanje števila obiskovalcev: povečano število domačih in tujih pohodnikov, kolesarjev in plezalcev, ki bodo Zasavje prepoznali kot privlačno outdoor destinacijo.

Digitalizirana in dostopna ponudba: vzpostavitev celovite digitalne baze pohodniških, kolesarskih in plezalnih poti, dostopne na ključnih platformah (npr. Strava, Komoot, Trailforks, Ride with GPS, Alltrails), ter na spletni platformi Zasavje je!

Vzpostavljene daljinske kolesarske in pohodniške transverzale ter povezovalnih regijskih poti v Zasavju: Savska kolesarska pot, pohodniška pot iz Ljubljene preko Zasavja proti Hrvaški, kolesarski izziv Primoža Rogliča, Zasavska zanka znotraj STKP.

Povečano sodelovanje lokalnih deležnikov: vzpostavljena mreža lokalnih ponudnikov (namestitve, vodniki, gostinci, društva) z jasno usmeritvijo v outdoor ponudbo in skupne promocijske aktivnosti.

Outdoor oz. aktivnosti v naravi:

- Pohodništvo
- Kolesarstvo
- Plezanje
- Pustolovski parki

PILOTNI PROJEKT 2: Daljinska pohodniška pot Srečno: Ljubljana – Zasavje – Zagreb

Predlagani produkt je **daljinska pohodniška pot**, ki bi povezovala **urbano dinamiko dveh prestolnic z mirnimi razgledi, naravnimi lepotami in bogato kulturno dediščino osrednje Slovenije**. Pot bi obiskovalcem ponudila raznoliko doživetje – prehod iz mestnega okolja v zeleno srce Slovenije skozi Zasavje kot osrednji povezovalni člen med Ljubljano in Zagrebom.

Prostor omogoča oblikovanje atraktivne povezovalne zgodbe, ki temelji na različnih elementih destinacij, ki jo pot povezuje. **V Zasavju predvsem na elementih industrijske dediščine. Oblikovanje enotnega produkta s prepoznavno zgodbo, ki povezuje dva močna urbana centra, dve državi, reko Savo ter kulturno dediščino prostora ob njej** lahko postane pomemben element mednarodne prepoznavnosti. Ob tem je ključno oblikovanje enotnega produkta z enotnim karakterjem in zahtevnostjo ter z mislijo na razumevanje in poznavanje ciljne skupine.

Trasa bi bila razdeljena na **več dnevnih etap**, dolgih od **15 do 30 kilometrov**, s premišljeno razvito **infrastrukturo za pohodnike**: označenimi potmi, informacijskimi točkami, prenočišči in lokalno gostinsko ponudbo. Ključni element zasnove bi bila **povezanost z železniškim omrežjem**, ki omogoča **trajnosten dostop**, lažje načrtovanje etap in fleksibilnost pri organizaciji poti.

Pot bi bila umeščena na **digitalne in navigacijske platforme**, kjer bi pohodniki lahko načrtovali etape, spremljali napredek in dostopali do informacij o ponudbi na poti. Projekt ima izrazit **čezmejni potencial** in je primeren za vključitev v **programe, kot je Interreg Slovenija–Hrvaška**, saj spodbuja povezovanje regij, trajnostni turizem in razvoj lokalnih skupnosti.

Z uvedbo poti bi Zasavje pridobilo **prepoznaven, povezovalen in tržno zanimiv pohodniški produkt**, ki regijo umešča med **vodilne destinacije pohodniških doživetij**. Daljinske poti so namreč dokazano **močan marketinški produkt**, ki pritegne **mednarodno medijsko pozornost** ter učinkovito **monetizira obstoječo pohodniško infrastrukturo in ponudbo** (planinske kočice, manjša prenočišča, lokalne ponudnike doživetij).

POT SREČNO MED LJUBLJANO IN ZAGREBOM

Nadgradnja iz regijske poti v več etapno daljinsko pot

- 1 celovit projekt za prijavo na razpise
- 2 vzpostavitev partnerstev
- 3 mapiranje industrijske dediščine
- 4 vzpostavitev etap
- 5 gostinska in turistična ponudba
- 6 multimodalnost
- 7 trasiranje poti in kartografska podpora
- 8 izvedba podaljška poti do Litije (2027)

UKREPI ZA RAZVOJ NOSILNEGA PRODUKTA HRIBI = AKTIVNOSTI V NARAVI

Št.	Ukrep / Projekt	Aktivnost	Nosilec	Prioriteta	Letnica
1.20.	Predstavitev kolesarskih, pohodniških in plezalnih poti (smeri) na destinacijski digitalni platformi Zasavje je!	Identifikacija legalnih ter preverjenih poti (ocena za 30 poti).	Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi	1	2026
		Zbiranje, pregled in obdelava poti, točk interesa ob poteh – ponudniki, naravna in kulturna dediščina itn. (ocena za 30 poti).	RRA Zasavje	2	2027
		Izbor aplikacije, najem za 5 let ter vnos poti z vsemi točkami v aplikacijo, ki je integrirana v destinacijski portal (Glej poglavje: Digitalna preobrazba in raziskave).	Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi	2	2027
1.21.	Vzpostavitev novih in nadgradnja obstoječih daljinskih poti preko Zasavja	Zagovorništvo oz. podpora za vzpostavitev Savske kolesarske poti, D1 in D2 daljinske državne kolesarske poti (lahko postane Eurovelo 9).	Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi	1	2026+
		Vzpostavitev Epske poti Primoža Rogliča (Glej Pilotni projekt).	RRA Zasavje	2	2028
		Nadgradnja poti Srečno z vzpostavitvijo etap in s krakom do Litije (Faza 1).	RRA Zasavje, Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi	1	2027
		Nadgradnja poti Srečno v pohodniško transversalo od Ljubljane preko Zasavja proti Zagrebu (Glej Pilotni projekt).	RRA Zasavje, Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi, Zasavska planinska društva	2	2028
1.22.	Nadgradnja Slovenske turno kolesarske poti (STKP)	Vzpostavitev Zasavske kolesarske zanke znotraj STKP ter priprava vodnika po zgledu Juliana Bike.	RRA Zasavje z Regijskim centrom mobilnosti, Planinska zveza Slovenije, lokalna Planinska društva	1	2027
1.23.	Vzdrževanje kolesarskih in pohodniških poti	Glede na zgoraj identificirane poti priprava akcijskega načrta za njihovo vzdrževanje	Kolesarska društva in klubi, lokalna planinska društva, RRA Zasavje (koordinacija)	2	2027
		Redno vzdrževanje identificiranih poti	Kolesarska društva in klubi, lokalna planinska društva	2	Kontinuirano

1.24.	Legalizacija, ureditev in nadgradnja gorskokolesarskih poti, ki bi skupaj lahko tvorile zanimivo regijsko MTB destinacijo	V sodelovanju s Cilenca in Javor Trails identificirati gorsko kolesarske poti (enoslednice), ki bi jih bilo potrebno legalizirati.	RRA Zasavje z Regijskim centrom mobilnosti, Cilenca Trails, Javor Trails (Mountain bike klub Trbovlje) in ostali relevantni deležniki	1	2026
		Vzpostaviti sistem vzdrževanja in označevanja identificiranih gorskokolesarskih poti (enoslednic).	Cilenca Trails in Javor Trails, ostali relevantni deležniki	2	2027
		Izgradnja novih poti znotraj Cilenca in Javor Trails, za katere so že pridobljena dovoljenja in s tem povečati skupno dolžino namenske MTB kolesarske infrastrukture v regiji, ki je ključna za pozicioniranje v širši regiji.	Občina Hrastnik, Občina Trbovlje	1	2027
1.25.	Nadgradnja regijskega produkta plezanje	Širjenje obstoječih plezališč in vzpostavitev novih ferat in njihovega financiranja.	Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi, RRA Zasavje, Plezalno društvo Zagorje ob Savi	1	2027
1.26.	Nadgradnja produkta pustolovski parki	Vzpostavitev podpornega okolja, ki bi omogočal lažje razvijanje obstoječega in novih parkov ter širjenje turistične ponudbe ob njem.	Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi, RRA Zasavje	2	2028
		Vzpostavitev vsaj enega novega pustolovskega parka (Javno-zasebna partnerstva, podporno okolje za privatni sektor), ki temelji na industrijski dediščini.	Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi, RRA Zasavje	3	2030
1.27.	Upravljanje s produktom Hribi	Ustanovitev medsektorske produktne skupine Hribi, ki vključuje ključne partnerje s področja planinstva, kolesarstva, plezalstva in prireditvev. Redna srečanja. (Glej poglavje Upravljanje)	RRA Zasavje + 1 TIC	1	2026

Legenda prioritet: 1. prioriteta, 2. prioriteta, 3. prioriteta / Kratica TBD pomeni, da se strošek oceni naknadno na podlagi dodatnih informacij, ki bodo del razvoja projekta (IDZ, DIIP, PZI).

PILOTNI PROJEKT 3: Epska pot Primoža Rogliča / Roglič Challenge Zasavje

Zasavje lahko svojo kolesarsko identiteto in globalno prepoznavnost okrepi v povezavi z največjim športnim ambasadorjem regije – **Primožem Rogličem**.

Predlagani produkt, **Epska pot Primoža Rogliča**, je krožna kolesarska trasa, ki povezuje vse štiri zasavske občine in štiri legendarne vzpone: **GEOSS, Zasavsko Sveto goro, Kal in Kum**. Pot bi bila umeščena tudi na športne platforme, kot je **Strava**, kjer bi delovala kot **trajni izziv**. Na otvoritvenem dogodku bi Primož postavil **referenčni čas**, ki bi ga kolesarji lahko skozi vse leto lovili individualno – kadarkoli in izven organiziranih terminov. Ob glavni trasi bi nastali še **krajši segmenti z vmesnimi izzivi**, sezona pa bi se zaključila z **veliko dirko in podelitvijo nagrad**.

Tak produkt ima izjemen **promocijski potencial**: združuje **avtentično zasavsko kuliso, športno vztrajnost in globalno prepoznavno ime**, hkrati pa ponuja **samostojno kolesarsko doživetje**, ki bi Zasavje postavilo na **zemljevid vrhunskih outdoor destinacij**.

Produktni steber: SAVA = AKTIVNOSTI NA/OB REKI

OPIS PRODUKTA

Produkt Sava v Zasavju gradi na naravnem toku reke Save, ki povezuje vse štiri zasavske občine – Litijo, Zagorje ob Savi, Trbovlje in Hrastnik – ter predstavlja eno pomembnih geografskih in simbolnih povezav regije. Reka ima pomembno zgodovinsko in krajinsko vlogo, danes pa se vse bolj kaže kot priložnost za razvoj trajnostnega turizma, še posebej na področju aktivnih doživetij in zelenih mobilnostnih poti. Pomemben izziv pri razvoju produkta je sprememba percepcije reke Save – iz industrijsko zaznamovanega vodotoka v prostor za sprostitvev, stik z naravo, kopanje in uživanje ob vodi.

Prvi korak k tej preobrazbi bo zato vzpostavitev uradno določenih kopalnih točk, skladnih z nacionalnimi okoljskimi standardi. Te bodo zagotovile varno in urejeno okolje za kopanje, prispevale k dvigu kakovosti javnega prostora ob reki ter simbolno povrnilo Savi vlogo rekreacijskega središča. Sava ponuja tudi dobre pogoje za razvoj vodnih športov – od supanja, kajakaštva in veslanja do splavarjenja – z mirnimi odseki, primernimi za začetnike, in bolj dinamičnimi predeli za adrenalinske izkušnje. Dejavnosti že potekajo v omejenem obsegu, a z ustreznim povezovanjem ponudnikov, investicijami v infrastrukturo in promocijo bodo lahko postale pomemben del lokalne turistične ponudbe.

Reka hkrati odpira možnosti za interpretacijo bogate industrijske in kulturne dediščine, saj vzdolž Save potekajo številni mostovi in nekdanji industrijski objekti, ki so zaznamovali identiteto Zasavja. To ponuja izhodišče za razvoj edinstvenih turističnih zgodb, ki prepletajo naravno in industrijsko krajino.

Sava tako lahko postane os, ki povezuje naravne točke, lokalne prireditve, outdoor doživetja in interpretacijske vsebine – kot sodoben prostor za sprostitvev in gibanje v naravi, blizu Ljubljane, a z močno lokalno identiteto.

Ponudniki vodnih športov:

- Rafting klub Vidra Litija
- Kajak klub TKI Hrastnik
- Društvo Savski Gusarji

RAZVOJNI CILJ

Oblikovati prepoznaven in trajnostni turistični produkt, ki bo temeljil na razvoju vodnih športov in doživetij na reki – kot so supanje, kajakaštvo, veslanje in splavarjenje in ob reki kot so ribištvo in doživetja narave. Skozi vzpostavitev osnovne infrastrukture, boljšo organizacijo ponudbe ter povezovanje z lokalnimi klubi in deležniki bo produkt prispeval k večji privlačnosti reke Save za aktivno preživljanje prostega časa. Ključna prednost bo v oblikovanju raznolikih, dostopnih in varnih vodnih doživetij, prilagojenih različnim ciljnim skupinam – od rekreativnih obiskovalcev do šolskih skupin in podjetij.

PRİČAKOVANI REZULTATI

Vzpostavljena osnovna infrastruktura za vodne športe in ribolov: Urejene in označene vstopno-izstopne točke za plovila in ribiče ter osnovna spremljevalna infrastruktura (sanitarije, info točke itn).

Razvita organizirana ponudba in programi:

Vzpostavljen center za vodne športne, ki ima vsa potrebna dovoljenja za opravljanje športnih dejavnosti na vodi, vzpostavljeni vodeni programi, izposoja opreme in športni tečajji.

Vzpostavljeno sodelovanje med deležniki:

Vzpostavljeno sodelovanje med turističnimi organizacijami znotraj in izven destinacije Zasavje, športnimi klubi, društvi in zasebnimi ponudniki pri razvoju in trženju vodnih aktivnosti na in ob Savi.

Vzpostavljena vsaj ena do dve uradno določeni kopalni točki ob reki Savi v Zasavju: z ustrežno infrastrukturo in monitoringom kakovosti vode, kar bo prispevalo k spremembi percepcije Save kot prostora za užitek, sprostitvev in naravna doživetja.

SAVA = aktivnosti na/ob reki

- Veslanje
- Raftanje
- Ribištvo
- Doživetja narave

USMERITVE RAZVOJA

Ureditev in legalizacija kopalnih točk: Temelj za spreminjanje odnosa lokalnega prebivalstva in obiskovalcev do reke Save kot varnega in prijetnega okolja za preživljanje prostega časa.

Nadgradnja in vzpostavitev infrastrukture za vodne športe in ribolov: Ureditev vstopno-izstopnih točk za plovila, označitev varnih in primernih odsekov za različne vodne aktivnosti, vzpostavitev osnovne infrastrukture. Hkrati ureditev dostopnih in urejenih ribolovnih mest ter informacijske točke za obiskovalce.

Razvoj organizirane ponudbe: Vzpostavitev vodenih programov za supanje, veslanje, kajak in splavarjenje; izposoja opreme; razvoj ribolovnih paketov (z dovolilnicami, opremo in lokalnim vodenjem); naravoslovna vodenja z opazovanjem ptic in habitatov Save za družine, šole in naravoslovne navdušence.

Digitalizacija ponudbe: Zemljevidi rečnih odsekov z označenimi točkami za šport, ribolov, točk interesa in naravnimi posebnosti na destinacijski digitalni platformi Zasavje je!

UKREPI ZA RAZVOJ PODPORNEGA PRODUKTA SAVA = AKTIVNOSTI NA/OB REKI

Št.	Ukrep / Projekt	Aktivnost	Nosilec	Prioriteta	Letnica
1.28.	Vzpostavitev osnovne infrastrukture ob Savi	Identifikacija vstopnih točk in vpis v Regijski prostorski plan	Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi, Kajak klub TKI Hrastnik, Rafting klub Vidra, Društvo Savski Gusarji, ribiške družine Hrastnik, Zagorje, Trbovlje, Litija	2	2027
		Ureditev vstopno-izstopnih točk za plovila in ribiče v vseh štirih občinah			
1.29.	Vzpostavitev centra centra vodnih aktivnosti	Pomoč pri iskanju finančnih virov	RRA Zasavje	2	2026
		Razvoj centra	Zasebni investitor	2	2027
		Pridobitev dovoljenj za plovbo in komercialno delovanje	Zasebni investitor	2	2027
1.30.	Razvoj vodnih doživetij in programov	Oblikovanje paketov in doživetij za različne segmente uporabnikov	Zasebni investitor	2	2026
		Povezovanje z lokalnimi ponudniki, turističnimi organizacijami znotraj in izven destinacije Zasavje	RRA Zasavje, Kajak klub TKI Hrastnik, Društvo Savski Gusarji, Rafting klub Vidra, zasebni investitor, RRA Zasavje	1	2027
		Pritegniti Petra Kavzerja kot ambasadorja vodnih športov		2	2027
1.31.	Vzpostavitev infrastrukture za nastanitve in spremljevalne dejavnosti	Pomoč pri iskanju finančnih virov	RRA Zasavje s Centrom za pravični prehod	2	2027
		Razvoj osnovnih nastanitvenih kapacitet ob reki (kampa, glampinga)	Zasebni investitor	3	2028
		Postavitev interpretacijskih točk, rekreacijskih objektov, počivališč,..	RRA Zasavje	3	2028
1.32.	Interpretacija naravne in kulturne dediščine ob Savi	Vzpostavitev programov opazovanje in doživljanja narave ter industrijske dediščine (Sava kot pripovedovalka zgodb)	RRA Zasavje	2	2029
1.33.	Vzpostavitev vzrejališča rib za potrebe športnega ribolova v Zasavju	Vzpostavitev manjšega, ekološko zasnovanega vzrejališča rib, ki so atraktivne za športni ribolov. Vzrejališče bo služilo lokalnemu re-populacijskem programu in podlagi za razvoj športno-ribolovnih produktov ob reki Savi	Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi, ribiške družine Hrastnik, Zaorje, Trbovlje, Litija, RRA Zasavje, Zavod za ribištvo Slovenije, zasebni investitor	3	2029

1.34.	Vzpostavitev uradno določenih kopalnih območij ob reki Savi v Zasavju	Izbor lokacije na podlagi s potencialom za vzpostavitev naravnih kopalnišč	Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi	2	2026
		Priprava vloge na Ministrstvo za naravne vire in prostor za vključitev v seznam kopalnih voda	Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi	3	2027
		Infrastrukturna ureditev: ureditev dostopa do vode, osnovne infrastrukture	Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi, DRSV, krajevne skupnosti	3	2027
		Vzpostavitev rednega monitoringa kakovosti vode (ARSO)	Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi, ARSO	3	Od vzpostavitve dalje
1.35.	Upravljanje s produktom Sava	Ustanovitev medsektorske produktne skupine Sava, ki vključuje ključne partnerje s področja vodnih športov, ribištva, varovanja narave in prireditvev. Redna srečanja. (Glej poglavje Upravljanje)	RRA Zasavje + 1 TIC	2	2026

Legenda prioritet: 1. prioriteta, 2. prioriteta, 3. prioriteta / Kratica TBD pomeni, da se nosilec/strošek oceni naknadno na podlagi dodatnih informacij, ki bodo del razvoja projekta (IDZ, DIIP, PZI).

Produktni steber: PRIREDITVE = REGIJSKI DOGODKI

OPIS PRODUKTA

Produkt Prireditve v Zasavju temelji na bogatem in raznolikem naboru kulturnih, športnih, in kulinaričnih dogodkov, ki odražajo značaj regije ter ustvarjajo pomemben potencial za večjo prepoznavnost na nacionalnem in mednarodnem nivoju. Številne prireditve so že danes priljubljene med lokalnim prebivalstvom in obiskovalci iz drugih delov Slovenije, a še ne delujejo kot enoten, strateško razvit turistični produkt. Ključni izziv je zato njihova nadgradnja, večja medobčinska povezanost ter krepitev promocije.

Kulturno-umetniški festivali, kot so novomedijski festival Speculum Artium, Festival delavskega filma Kamerat in Rdeči revirji, so primeri dogodkov z mednarodnimi povezavami, ki povezujejo lokalno identiteto z aktualnimi globalnimi temami. Outdoor prireditve, kot so Knap Trail, Jamatlon, Vzpon na Geoss/Kum/Kal/Zasavsko Sveto goro, Cilenca SLOEnduro, Tek po Zagorski dolini ali Pohod po Poti Srečno, vključujejo naravno in industrijsko krajino ter ustvarjajo osnovo za razvoj regijskega športno-rekreativnega koledarja. Kulinarični festival Zasavski šporhet z lokalnimi različicami, kot so Funšterc, Ajmohtijada ali Gredirmarš, nadgrajuje gastronomsko prepoznavnost regije in poudarja skupnostno noto.

Dodatni razvojni potencial predstavljajo dogodki z močno simbolno vrednostjo, kot so Dan rudarjev, praznik svete Barbare, 1. maj, ki lahko postanejo ključni nosilci identitete Zasavja in platforma za nova doživetja. Med tradicionalnimi prireditvami so med drugimi tudi Pohod po Oglarski poti in Levstikov pohod od Litije do Čateža.

Z usmerjeno podporo, večjo profesionalizacijo in dolgoročno koordinacijo imajo zasavske prireditve vse pogoje, da postanejo samostojen turistični produkt z lastno identiteto, prepoznavno izven meja regije.

USMERITVE RAZVOJA

Vzpostavitev regijskega koledarja prireditvev: Vključuje vse štiri občine in pokriva različna področja: kultura, šport, kulinarika, dediščina.

Nadgradnja ključnih festivalov s turističnimi doživetji: Voden ogledi, lokalna kulinarika, nočitve pri ponudnikih in delavnice.

Spodbujanje profesionalizacije organizatorjev z izobraževanjem: Mentorstvo, podpora pri kandidiranju na razpisih in promociji.

Digitalizacija in centralizacija informacij o prireditvah: Spletna platforma Zasavje je!

Krepitev trajnostnih vidikov prireditvev: Vključno z lokalnimi dobavitelji, zeleno mobilnostjo, krožno rabo materialov in vključevanjem skupnosti.

RAZVOJNI CILJ

Vzpostaviti prepoznaven, povezan in celovit turistični produkt prireditvev v Zasavju, ki bo temeljil na obstoječih kulturnih, športnih, kulinaričnih in skupnostnih dogodkih ter jih nadgradil v doživetja z nacionalnim in mednarodnim dosegom. Skozi strateško povezovanje občin, profesionalizacijo organizacije, ciljno promocijo in vključevanje lokalnih zgodb bo produkt prispeval k večji prepoznavnosti regije, podaljšanju bivanja obiskovalcev in večji vključenosti lokalnega prebivalstva v turistično dogajanje.

PRIČAKOVANI REZULTATI

Vzpostavljen koledar ključnih regijskih prireditvev z usklajenim letnim programom.

Povečano število dogodkov z medobčinsko zasnovo in skupno promocijo, ki presegajo lokalni doseg in privabljajo obiskovalce iz širšega slovenskega in mednarodnega prostora.

Nadgrajeni obstoječi festivali z novimi programskimi vsebinami, večjo prepoznavnostjo in vključitvijo turističnih doživetij.

Povečano število obiskovalcev na osrednjih prireditvah in daljše zadrževanje v regiji

Prireditve – regijski dogodki

- Šport
- Kultura in umetnost
- Gastronomija
- Živa dediščina

PILOTNI PROJEKT 4: Zasavski šporhet 2.0 – sodoben gastronomski festivalski mesec

Zasavski šporhet že povezuje tri prepoznavne kulinarčne dogodke – Funšterc, Grenadirmarš in Ajmohtijado – ter Zasavski mesec kulinarike s posebnimi ponodbami pri lokalnih gostincih. Nadgradimo ga v sodoben, privlačen in prepoznaven gastronomski festivalski mesec, zanimiv za lokalno skupnost, regijo, Slovenijo in širše. Občina Litija bo razvila soroden kulinarčni dogodek in postala partnerica festivala.

Festival postane mesec kulinarčnih doživetij, ki vključujejo posebne menije, kulinarčne tečaje, delavnice, degustacije, pop-up večerje, gastronomske vodene ogleda, kulinarčno tržnico ter showcase dogodke. Program soustvarjajo zasavske restavracije, gostinci, slaščičarne, pivnice, izobraževalne ustanove ter drugi gastronomski ustvarjalci iz regije in širše okolice.

Festival potrebuje osveženo znamko (ime in celostno podobo) ter okrepljeno digitalno prisotnost, ki nagovarja mlajše občinstvo, hkrati pa ohranja avtentično kulinarčno identiteto Zasavja. V prvi fazi se zasnuje privlačen otvoritveni in zaključni dogodek, tradicionalni dogodki Funšterc, Grenadirmarš in Ajmohtijada pa ostanejo skupnostni stebri festivala.

Dogodek naj pridobi trajnostni certifikat oziroma postane Zero Waste festival. Partner postane tudi Srednja šola Zagorje – program gastronomija, ki s sodelovanjem dijakov in mentorjev krepi kakovost ter prihodnost zasavske gastronomije.

UKREPI ZA RAZVOJ REGIJSKIH DOGODKOV

PRIREDITVE					
Št.	Ukrep / Projekt	Aktivnost	Nosilec	Prioriteta	Letnica
1.36.	Vzpostavitev regijskega koledarja prireditvev na destinacijski digitalni platformi Zasavje je!	Priprava digitalnega in tiskovnega koledarja, ki na enem mestu združuje vse ključne prireditve v Zasavju (Glej poglavje: Digitalna preobrazba in raziskave).	RRA Zasavje	1	2026
		Oblikovanje letnega koledarja nosilnih prireditvev regije, ki je osnova za uredniški koledar in komunikacijo.	RRA Zasavje	1	2026
1.37.	Profesionalizacija in podpora organizatorjem	Krepitev znanja, veščin in finančnih možnosti organizatorjev za višjo kakovost in večjo prepoznavnost prireditvev (Glej poglavje Upravljanje - Kompetenčni center).	RRA Zasavje, Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi, organizatorji dogodkov	2	2027
		Koordinacija in sodelovanje občin pri pripravi razpisov za prireditve ter dodatna vzpodbuda za regijske in trajnostno naravnane prireditve (Glej poglavje upravljanje - Trajnost in vključevanje skupnosti).	Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi	2	2027
		Spodbujanje uporabe znamke Zasavje in oblikovanje pravil rabe (Glej poglavje Trženje).	RRA Zasavje, Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi	2	2027

1.38.	Nadgradnja regijske prireditve Zasavski šporhet	Nadgradnja regijske prireditve Zasavski Šporhet v sodoben gastronomski festival (Glej poglavje Gastronomija).	organizator dogodkov, produktna skupina Gastronomija	1	2028
1.39.	Povezovanje prireditev v tematske sklope in povezovanje s turistično ponudbo	Nadgradnja obstoječih prireditev v regijske festivalske sklope, ki imajo jasen časovni in vsebinski okvir.	RRA Zasavje, organizatorji dogodkov	3	2028
		Povezava prireditev z dodatnimi turističnimi vsebinami, da postanejo večdnevna izkušnja.	RRA Zasavje, organizatorji dogodkov, turistični ponudniki	3	2028
1.40.	Trajnost in vključevanje skupnosti	(Glej usmeritve Trajnost, mobilnost in upravljanje s turističnimi tokovi: Trajnostni dogodki in vključevanje skupnosti).	RRA Zasavje, organizatorji dogodkov, turistični ponudniki	1	2027
1.41.	Upravljanje s produktom	S produktom prireditve upravljajo tri produktno skupine glede na tip dogodka in sicer: PS Industrija & Ustvarjalnost, PS Hribi, PS Gastronomija.	RRA Zasavje + TIC + organizatorji dogodkov	1	2026
		Redna evalvacija ključnih regijskih dogodkov ali serije dogodkov v produktnih skupinah.	RRA Zasavje + organizatorji dogodkov + občine	1	2026
		Uvedba skupne metodologije za evalvacijo in merjenje učinkov dogodkov ter skupnega merjenja podatkov o obiskovalcih (Glej poglavje Upravljanje: Digitalna preobrazba in razvoj)	RRA Zasavje, Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi	3	2029

Legenda prioriteta: 1. prioriteta, 2. prioriteta, 3. prioriteta / Kratica TBD pomeni, da se nosilec/strošek oceni naknadno na podlagi dodatnih informacij, ki bodo del razvoja projekta (IDZ, DIIP, PZI).

Produktni steber: GASTRONOMIJA

OPIS PRODUKTA

Gastronomska ponudba v Zasavju temelji predvsem na željah in navadah lokalnega prebivalstva. Dobro je razvita ponudba malic in nedeljskih kosil. V regiji še ni restavracije z Michelinovo zvezdico in ima omejeno ponudbo restavracij z vrhunsko kulinarčno ponudbo. Bistro Bombina, ki v kulinarčno dogajanje vnaša sodobne pristope in kreativnost, je nosilec dveh kap po izboru Gault&Millau Slovenija v letu 2025. Gostilna Pr' Čop je nosilka znaka Gostilna Slovenije. Kakovostna je tudi ponudba na priljubljenih izletniških točkah in v planinskih kočah (npr. Hiša Planina) ter v tradicionalnih gostilnah in kmečkih turizmih (npr. Gostilna Berdajs, Kmečki turizem Pr'Krjan).

V regiji se krepi tudi ponudba posebnih gastronomskih doživetij. Med inovativne gastronomsko-turistične produkte sodijo Večerja v dimniku (Gostišče Martin) in Večerja v rudniku Sitarjevec (RC Srca Slovenije).

Poseben pomen ima tudi **zasavska jetrnica**, za katero je oddana vloga za zaščiteno geografsko označbo; s tem bi se uradno potrdilo, da se lahko proizvaja izključno v Zasavju.

Zasavje ima močno **tradicijo kulinarčnih festivalov na katerih pripravljajo in oživljajo tradicionalne jedi** kot so funšterc v Hrastniku, grenadirmarš v Trbovljah in ajmoht Zagorju ob Savi.

Regija ima tudi pridelovalce z ekološkimi in okoljskimi certifikati, kar predstavlja pomembno **priložnost za razvoj lokalnih dobavnih verig in vključevanje trajnostnih standardov v gastronomijo**. Trenutno v regiji Zasavje kot celoti še ne obstaja skupna kolektivna blagovna znamka s sistemom certificiranja. Razvojni center Srca Slovenije iz Litije je razvil teritorialno kolektivno blagovno znamko Srce Slovenije, s katero certificirajo pridelke, izdelke in doživetja v sedmih občinah in sicer Dol pri Ljubljani, Kamnik, Litija, Lukovica, Mengeš, Moravče in Šmartno pri Litiji.

Zasavje še nima rednega kulinarčnega dogodka, ki bi povezal gastronomijo in druženje v slogu Odprte kuhne. Se pa občasno odvijajo gostovanja, kot je Slovenski Food Truck Festival, ki dokazujejo potencial za razvoj tovrstnih vsebin.

USMERITVE RAZVOJA

Oblikovanje produktne skupine za gastronomijo. Vzpostavitev povezanega ekosistem ponudnikov.

Spodbujanje dviga kakovosti ponudbe na destinaciji. Razvoj gastro inkubatorja, B2B dogodkov, certifikacijska shema in znamka ter vpenjanje ponudbe v slovenski prostor.

Krepitev trajnosti v gastronomiji. Spodbujanje zelenih dobavnih verig in pridobitve znaki trajnosti za gostinske ponudnike.

RAZVOJNI CILJ

V naslednjem desetletju razviti prepoznavno, kakovostno in povezano gastronomsko ponudbo, ki temelji na zasavski identiteti, lokalnih sestavinah in sodobnih pristopih ter kot podporni produkt dopolnjuje ključne turistične izkušnje regije.

PRIČAKOVANI REZULTATI

- **Oblikovana kolektivna blagovna znamka regije** Zasavje s certifikacijskim sistemom.
- **Nadgrajena gastronomska prireditev Zasavski šporhet 2.0** v nacionalno prepoznaven gastronomski festival.
- **Razvita serija gastronomskih pop-up dogodkov v regiji**, ki postanejo motiv za prihod obiskovalcev (npr. večerje v dimniku, rudnikih, objektih industrijske dediščine ipd.).
- **Povečati delež jedi in pijač iz lokalno in/ali regijsko pridelanih sestavin** ter vključevanje pridelovalcev in predelovalcev v gastronomsko ponudbo regije.
- **Okrepljena gastronomska ponudba** v planinskih domovih kot podpornemu segmentu produkta Hribi.

UKREPI ZA RAZVOJ GASTRONOMIJE

Št.	Ukrep / Projekt	Aktivnost	Nosilec	Prioriteta	Letnica
1.42.	Zelene dobavne verige in kolektivna blagovna znamka za pridelovalce in pridelovalce	Priprava projekta za pridobitev sredstev za razvoj zelenih dobavnih verig ter partnerstvo z izvajalcem v regiji (zadruga).	RRA Zasavje	3	2029
		Mapiranje pridelovalcev in predelovalcev z ekološkimi in trajnostmi ter okoljskimi certifikati v regiji.	RRA Zasavje	2	2029
		Nadgradnja kolektivne blagovne znamke (Srce Slovenije) za pridelovalce in predelovalce Zasavja.	RRA Zasavje, RA Srce Slovenije, Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi	2	2029
1.43.	Razvoj doživetij in vključevanje gastronomije v razvoj drugih produktov	Razvoj produkta pop up večerij v rudniku, objektih industrijske dediščine, dimniku ipd. pod skupno znamko in zgodbo (npr. 1. maj).	RRA Zasavje, organizatorji dogodkov	1	2028
		Razvoj serije gastronomskih doživetij regije (kuharske delavnice, degustacije, kuharski tečajji, domače in lokalne jedi ...)	organizatorji dogodkov, RRA Zasavje	3	2033
		Vključitev gastronomske ponudbe v obstoječe produkte npr. pohodniške in kolesarske poti.	RRA Zasavje	1	2026
1.44.	Gastro inkubator	Sodelovanje z mladimi kuharji in srednjo šolo v Zagorju.	produktna skupina Gastronomija in RRA Zasavje	3	2029
		Gastronomska akademija v Zasavju. Projekt partnerstva z uveljavljenimi gastronomskimi znamkami na temo izobraževanja (npr. JRE ali Teden restavracij) in/ali razširitev program PONI na področje gastronomije (Glej poglavje Upravljanje).	RRA Zasavje	2	2028
		Spodbujanje dviga kakovosti in pridobitev uveljavljenih mednarodnih znamk pri ponudnikih (Gault & Millau, JRE, Michelin).	produktna skupina Gastronomija	2	2030
		Usposabljanje in povezovanje z gastronomsko skupnostjo Slovenije.	RRA Zasavje, produktna skupina Gastronomija	2	2030
		Pomoč pri prijavi projektov za sredstva iz EU.	RRA Zasavje	2	2029
1.45.	Upravljanje s produktom	Oblikovana PS Gastronomija z aktivno skupnostjo ponudnikov, ki sodelujejo pri razvoju skupne vizije, kakovostnih standardov in promocije.	RRA Zasavje, Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi	1	2026

Legenda prioritet: 1. prioriteta, 2. prioriteta, 3. prioriteta / Kratica TBD pomeni, da se nosilec/strošek oceni naknadno na podlagi dodatnih informacij, ki bodo del razvoja projekta (IDZ, DIIP, PZI).

Produktni steber: SODOBNI KRIŽANCI

OPIS PRODUKTA

Sodobni križanci predstavljajo prepoznaven model turističnega razvoja Zasavja, ki združuje znanost, tehnologijo, umetnost in podjetništvo v sodoben produkt. Temeljijo na viziji *Zasavje je!*, ki razume turizem kot prostor preobrazbe, eksperimentiranja in povezovanja različnih ustvarjalnih okolij. Produkt naslavlja identiteto regije, ki se razvija iz nekdanje rudarske v visokotehnološko in nizkoogljično skupnost ter pri tem odpira nove priložnosti za inovativne oblike turizma.

Novo nastajajoča tehnološka središča, laboratoriji in inkubatorji ustvarjajo pogoje za razvoj doživetij, ki presegajo tradicionalne turistične formate. Privabljajo profile obiskovalcev (poslovni gostje, digitalni nomadi, znanstveniki, umetniki), ki iščejo stik z naprednimi tehnologijami, kreativnimi praksami in vizionarskimi projekti ter oblikujejo novo povpraševanje po nastanitvah, gastronomiji, doživetjih in prostoru. **Z novembrom 2025 Slovenija uvaja posebne vize za digitalne nomade, ki omogočajo bivanje enoletno bivanje in delo v Sloveniji.**

V ospredju nastajajočih točk interesa so **Mesto akrobatov (Trbovlje)**, tehnološko in inovacijsko središče evropskega pomena s podjetjem Dewesoft, Katapultom in kongresnim centrom), podjetniški inkubator **Kompreshaus (Hrastnik)**, podporno okolje za nove in start UP poslovne subjekte), **DUBT – Center za razvoj, demonstracije in usposabljanje za brezogljične tehnologije (Zagorje ob Savi)**, razvoj celotnega segmenta tehnologij za zeleni prehod) ter **Vetrne orgle (Litija)**, zasebna investicija, ki združuje naravo, umetnost in inovativnost).

Produkt se povezuje z obstoječimi programi, kot so startup okolje Katapult, podjetniški program PONI Zasavje, festivalski dogodki (4. DRITL, Speculum Artium) ter umetniške rezidence, med njimi Sovretov kabinet. Posebno doživetje za obiskovalce predstavlja tudi ogled **DDT Laba**, laboratorija raziskovalnih umetnosti Delavskega doma Trbovlje.

Sodobni križanci ustvarjajo platformo za razvoj visokotehnoloških rešitev v turističnem sektorju (VR, AI, digitalna interpretacija, modularne nastanitve ipd), hkrati pa krepijo regionalno identiteto kot prostora inovacij in kreativne energije.

USMERITVE RAZVOJA

Interdisciplinarno povezovanje in inovativnost: Krepitev sodelovanja med turizmom, tehnologijo, znanostjo, umetnostjo in startup okoljem z razvojem interdisciplinarnih projektov ter aktivnim vključevanjem turizma v regijske in mednarodne inovacijske dogodke.

Oblikovanje ponudbe za nove ciljne skupine: Prilagoditev nastanitvene, gastronomske in doživljajske ponudbe potrebam poslovnih gostov, digitalnih nomadov, znanstvenikov in ustvarjalcev z uporabo inovativnih rešitev ter krepitvijo podjetniških kompetenc.

Upravljanje produkta in razvoj ekosistema: Vzpostavitev produktne skupine Sodobni križanci, sistematično pridobivanje razvojnih sredstev ter povezovanje nastajajočih točk interesa v celostno in prepoznavno turistično zgodbo regije.

RAZVOJNI CILJ

V naslednjem desetletju vzpostaviti Sodobne križance kot povezovalno platformo med turizmom, znanostjo, tehnologijo, umetnostjo in podjetništvom, ki v Zasavju spodbuja razvoj novih inovativnih doživetij, krepí privlačnost regije za poslovne goste, digitalne nomade in ustvarjalce ter podpira prehod v visoko-tehnološko in nizkoogljično regijo.

PRIČAKOVANI REZULTATI

- Izvedena **najmanj dva reprezentativna interdisciplinarna projekta** na presečišču turizma, znanosti, tehnologije, umetnosti in podjetništva (do 2030).
- **Prilagojena in deloma nova ponudba za poslovne goste, digitalne nomade** in nove tipe obiskovalcev.
- Aktivna **vloga turističnega sektorja na ključnih regijskih in nacionalnih inovacijskih dogodkih** (4. DRITL, Speculum Artium ipd.).
- **Letni inovativni regijski dogodek**, ki povezuje turistični sektor s podjetniškimi, znanstvenimi in umetniškimi deležniki (od 2029 dalje).
- **Povezane nastajajoče točke interesa** (Mesto akrobatov, Kompreshaus, DUBT, Vetrne orgle) v **celostno doživljajsko mrežo regije** (Živa industrija, SUE doživetja ipd.) .
- Vzpostavljena **produktna skupina Sodobni križanci**.

PILOTNI PROJEKT 5: UNDERDOME

Zmagovalna ekipa hekatona za nova doživetja regije, ki je bil del procesa priprave strategije je razvila predlog visokotehnološke rešitve modularne nastanitvene enote UNDERDOME (podzemna kupola oz. kapsula). Vizija predvideva postavitev petdesetih kapsul v rudniške prostore, zasnovane kot poseben eksperimentalni ekosistem. Za delovanje kapsul bi razvili merilne enote za spremljanje različnih parametrov, kar bi zagotavljalo varno in inovativno bivanje. Spanje v kapsulah bi postalo nepozabno doživetje, ki bi ga nadgradili s kulturnimi in umetniškimi programi, muzejem ter turistično-gastronomskimi vsebinami pod zemljo. Posebna atrakcija bi bila večerja v popolni temi, pri kateri bi sodelovalo tudi društvo slepih in slabovidnih. Kapsule bi omogočale predstavitev v različna okolja in bi na ta način reševala pomankanje nastanitvenih objektov v regiji.

Projekt predvideva tesno sodelovanje z vodilnimi znanstvenimi in gospodarskimi partnerji regije, med drugim s podjetjema Dewesoft in Mizarstvo Kos, projektom 4. Dritel – Virtualni muzej rudarstva, Kemijskim inštitutom, lokalnimi turističnimi ponudniki in javnim sektorjem.

UKREPI ZA RAZVOJ PRODUKTA SODOBNI KRIŽANCI

ŠT.	UKREP / PROJEKT	AKTIVNOST	NOSILEC	PRIORITETA	LETNICA
1.46.	Interdisciplinarno povezovanje in inovativnost	Razvoj vsaj dveh reprezentativnih inovativnih projektov regije ali multidisciplinarni pristop pri razvoju ostalih identificiranih projektov regije (Glej pilotni projekt: Underdome).	RRA Zasavje, partnerji projekta	2	2030
		Pridobitev sredstev in razvoj projektov.	RRA Zasavje, partnerji projekta	3	2032
		Sodelovanje sektorja turizma na pomembnih dogodkih regije z nacionalnim oz. mednarodnim dosegom.	RRA Zasavje, organizatorji dogodkov	1	2027
		Sodelovanje pri izvedbi enega skupnega inovativnega dogodka regije s podjetniškim, znanstvenim oz. umetniškim sektorjem letno.	RRA Zasavje, organizator dogodka	2	2029
1.47.	Spodbujanje oblikovanja ponudbe za nove ciljne skupine	Spodbujanje nastanka novih in prilagoditev obstoječih nastanitvev (poslovni gostje, digitalni nomadi, znanstveniki) (Glej: Upravljanje - Kompetenčni center).	RRA Zasavje, Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi	1	2026
		Spodbujanje razvoja gastronomske ponudbe Glej: Upravljanje - Kompetenčni center.	RRA Zasavje, Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi	1	2028
		Spodbujanje razvoja doživetij (Glej: Upravljanje - Kompetenčni center).	RRA Zasavje, Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi	1	2029
		Oblikovanje ponudbe za digitalne nomade: co-working prostori, nastanitve, predstavitev podjetij v regiji, aktivnosti v naravi, ipd.	RRA Zasavje	1	2029
1.48.	Upravljanje s produktom	Oblikovanje projektnih skupin za izvedbo dveh reprezentativnih projektov sodobnih križancev	RRA Zasavje, partnerji projekta	1	2026

Legenda prioritet: 1. prioriteta, 2. prioriteta, 3. prioriteta / Kratica TBD pomeni, da se nosilec/strošek oceni naknadno na podlagi dodatnih informacij, ki bodo del razvoja projekta (IDZ, DIIP, PZI).

2. NAČRT UPRAVLJANJA DESTINACIJE

Model organiziranosti turizma v Zasavju

Vzpostavitev destinacijskega menedžmenta v Zasavju je zasnovana kot postopen, dvofazni razvojni proces. Destinacija Zasavje vključuje štiri občine Litijo, Hrastnik, Trbovlje in Zagorje ob Savi. Prva faza vključuje formalno vzpostavitev destinacije Zasavje ter njenih ključnih struktur, skupaj z usklajenim razvojem in promocijo Zasavja. Model temelji na postopnem prevzemu funkcij, ki jih danes opravljajo lokalni TIC-i oziroma občinski zavodi, vzpostavitvi manjkajočih regijskih funkcij ter krepitvi organizacijskih in kadrovskih zmogljivosti. Zasavje v tem obdobju pridobi status perspektivne oz. vodilne destinacije Slovenije.

Faza 1 poteka v dveh podfazah: v obdobju 2026–2027 zajema vzpostavitev organizacijskega modela in začetno evalvacijo, v letih 2028–2029 pa nadgradnjo funkcij, krepitev partnerstev ter pripravo na prehod v naslednjo razvojno fazo.

Po letu 2029 je predvidena celovita evalvacija prve faze, ki bo pokazala stopnjo pripravljenosti destinacije Zasavje za prehod v drugo razvojno obdobje. Ta predstavlja nadgradnjo v smeri skupnega upravljanja in razvojnega načrtovanja ter pomeni združitev funkcij menedžmenta, trženja in informiranja v enotno DMO (destinacijsko menedžment organizacijo) Zasavje. V tej fazi Zasavje pridobi status vodilne destinacije Slovenije oziroma novo razvojno stopnjo, ki jo bo opredelila naslednja nacionalna strategija turizma.

FAZA 1: PREVZEM FUNKCIJ (2026–2029)

Cilj: vzpostavitev destinacije, njene strukture in ključnih razvojnih funkcij.

V prvi fazi bo v okviru Regionalne razvojne agencije Zasavje vzpostavljena **DMO**, ki bo prevzela osnovne funkcije razvoja in trženja destinacije. DMO Zasavje bo pridobila status perspektivne destinacije Slovenije. DMO bo delovala kot **poslovna enota ali oddelek RRA Zasavje**, medtem ko bodo **občinski zavodi in TIC-i** ohranili svojo vlogo na lokalni ravni.

Organiziranost bo temeljila na **partnerskem modelu produktnih skupin**, ki pokrivajo pet ključnih področij: **Industrija & Ustvarjalnost, Hribi, Sodobni križanci, Sava in Gastronomija**.

Ključne značilnosti faze 1:

- **Organizacijska oblika:** poslovna enota ali oddelek v okviru RRA Zasavje
- **Človeški viri:** 2–3 stalno zaposleni
- **Finančna struktura:** 200.000–350.000 EUR letno
- **Delež financiranja občin oz. ustanoviteljic:** 30 % do 40 % letnega proračuna
- **Primeri:** Kočevsko, Bela krajina

Model upravljanja destinacije Zasavje v 1. fazi

Naloge DMO Zasavje (RRA Zasavje):

- **Razvoj in upravljanje:**
 - Strateško načrtovanje in trajnostni razvoj
 - Razvoj regijskih produktov in doživetij
 - Razvoj partnerstev s turističnim gospodarstvom
 - Razvoj partnerstev z občinami in podpornim okoljem
 - Koordinacija TIC-ov in zavodov ter so-upravljanje produktnih skupin
 - Digitalna preobrazba in razvoj
 - Podatki in analize
 - Usposabljanje kadrov
 - Finančni management
 - Kontrola, merjenje uspešnosti
- **Trženje in promocija:**
 - Znamčenje in upravljanje znamke
 - Upravljanje digitalne platforme
 - Spletna prodaja
 - Lastni kanali
 - Promocija B2B in B2C
 - Komunikacija z javnostjo
 - Razvoj partnerstev s STO, DMO-ji

Naloge lokalnih struktur (TIC-i / zavodi):

- Mikro menedžment
- Informiranje obiskovalcev
- Prodaja produktov in storitev
- Organizacija lokalnih dogodkov
- Razvoj vodenj
- So-upravljanje ene produktne skupine in aktivacija turističnega gospodarstva
- Sodelovanje

V letih 2026 in 2027 vzpostavimo DMO in pospešimo razvoj projektov prve prioritete. Občine partnerice v sodelovanja z RRA Zasavje po letu 2027 izvedejo prvo strateško evalvacijo delovanja modela in skladno z razpoložljivimi viri financiranja osvežijo akcijski načrt za obdobje 2028–2029. Po tem obdobju sledi skupna presoja o nadaljnjih korakih povezovanja ter prehodu na drugo razvojno fazo modela.

FAZA 2: ZDRUŽITEV FUNKCIJ (2030–2035)

Cilj: vzpostavitev enotne, samostojne in vodilne DMO Zasavje.

V drugi fazi se model lahko preoblikuje v **samostojno pravno osebo**, ki združuje vse regijske in lokalne funkcije destinacijskega menedžmenta. Lokalni TIC-i postanejo **del regionalne strukture** in delujejo usklajeno v okviru skupne DMO.

Organizacija prevzame vlogo **vodilne DMO Zasavje**, ki celovito upravlja razvoj, trženje in trajnostni menedžment destinacije.

Ključne značilnosti faze 2:

- **Organizacijska oblika:** samostojna pravna oseba
- **Človeški viri:** 6–8 stalno zaposlenih
- **Finančna struktura:** 700.000–900.000 EUR letno
- **Primer:** Dolina Soče

Usmeritve:

- Skupno upravljanje produktnih in tržnih funkcij destinacije
- Krepitev tržnih aktivnosti in prepoznavnosti znamke Zasavje
- Nadgradnja digitalne platforme in podatkovnega menedžmenta
- Vzpostavitev celovitega sistema kakovosti in trajnostnega razvoja

Upravljanje destinacije

Vzpostavitev DMO Zasavje

Vzpostavitev DMO Zasavje vključuje pravno-formalno ureditev, stabilno financiranje, kadrovske okrepitve in aktivno pridobivanje razvojnih sredstev. Uvede se model sodelovanja s TIC-i in občinskimi organizacijami za področje turizma, nadaljuje delo operativne skupine ter vzpostavi produktne in projektne skupine, ki povezujejo ponudnike in spodbujajo medsektorsko sodelovanje. DMO koordinira upravljanje destinacije ter krepi notranja partnerstva, med drugim tudi z rednim Turističnim forumom Zasavja. Zunanja partnerstva gradi s Slovensko turistično organizacijo, s produktnimi združenji, vodilnimi destinacijami in regijami ter postopno tudi z mednarodnimi partnerji.

Digitalna preobrazba in razvoj

IZHODIŠČA

Regija Zasavje v času priprave strategije nima destinacijskega portala, sistema za upravljanje podatkov. Turistična ponudba je predstavljena razpršeno na spletnih straneh posamičnih TIC-ov oz. zavodov.

RAZVOJNI CILJ

Vzpostaviti napredno digitalno infrastrukturo destinacije, ki povezuje ponudbo, podatke, uporabniške izkušnje in upravljanje, ter omogoča razvoj inovativnih digitalnih produktov, podatkovno podprto odločanje in učinkovito sodelovanje v nacionalnem turističnem ekosistemu. Zasavje bo z enotnim DMS-om, destinacijskim podatkovnim hubom in digitalnimi orodji dvignilo kakovost upravljanja, izkušnjo obiskovalcev ter konkurenčnost ponudnikov.

PRIČAKOVANI REZULTATI

Enoten **destinacijski portal** in **DMS**, ki povežujeta celotno turistično ponudbo, omogočata rezervacije, urejanje vsebin in koordinacijo z deležniki.

Vzpostavljen **destinacijski podatkovni hub**, ki združuje lokalne in nacionalne podatkovne vire ter zagotavlja analitične vpoglede za strateško odločanje ter sledenje in upravljanje turističnih tokov (*Visitor Management Plan*).

Standardizirani sistemi merjenja obiskov, potrošnje, dogodkov in zadovoljstva uporabnikov ter izboljšano obveščanje deležnikov.

Uvedba **skupne vstopnice** in kasneje tudi **kartice Zasavje je!**, ki povežujeta znamenitosti in spodbujata uporabo digitalnih storitev. Kartica vključuje tudi uporabo javnega prevoza v Zasavju.

Razvita orodja, ki uvajajo digitalno in podatkovno kulturo v destinaciji (evalvacija dogodkov, spremljanje trendov, digitalni itinerarji).

USMERITVE DELOVANJA

Vzpostavitev enotne digitalne platforme destinacije, ki povezuje portal, DMS, rezervacije, dogodke, poti, podatke in komunikacijske kanale.

Krepitev podatkovnega upravljanja: zbiranje, integracija, analiza in standardizacija podatkov ter sodelovanje v nacionalni platformi NiST.

Razvoj inovativnih digitalnih orodij za obiskovalce in ponudnike (digitalne vstopnice, AI itinerarji, orodja za merjenje učinkov in evalvacijo dogodkov).

PILOTNI PROJEKT 6: Digitalna platforma Zasavje je!

Pilotni projekt *Destinacijska digitalna platforma Zasavje je!* združuje tri osrednje sklope:

- **Destinacijski portal Zasavje.** Ta bo obiskovalcem zagotavljal pregledno predstavitev turistične ponudbe, dogodkov, poti in doživetij ter omogočal uporabo koledarja, rezervacijskega sistema, plačilnih funkcij in integrirane aplikacije za kolesarske in pohodniške poti. Poslovne strani bodo namenjene deležnikom in turističnem gospodarstvu.
- **Sistem za upravljanje destinacije (DMS).** Namenjen bo organizacijam in ponudnikom za vnos, urejanje in potrjevanje vsebin ter izvajanje trženjskih in poročevalskih funkcij, z dostopi za ponudnike, občine in regionalne institucije.
- **Destinacijski podatkovni hub (Data Hub).** Povezuje nacionalne in lokalne podatkovne baze, omogoča zbiranje podatkov o ponudbi, dogodkih, rezervacijah in obiskih ter zagotavlja analitične vpoglede za strateško odločanje in spremljanje učinkov razvoja.

Trajnost, mobilnost in upravljanje s turističnimi tokovi

IZHODIŠČA

V regiji je trenutno le občina Litija vključena v Zeleno shemo slovenskega turizma, ponudniki pa v shemo še niso vključeni.

V Zasavju poteka vrsta dogodkov, ki predstavljajo priložnost za uvajanje trajnostnega poslovanja in pridobivanje trajnostnih certifikatov.

Notranja mobilnost je izziv, saj ni vzpostavljene učinkovite mreže med javnim prometom, atrakcijami in ponudniki.

Načrtovane investicije v nove atrakcije bodo povečale pritisk na prostor, kar bo zahtevalo urejeno mobilnost in aktivno upravljanje turističnih tokov.

Ker je turizem še v fazi razvoja, je vključevanje prebivalcev v načrtovanje in odločanje izjemno pomembno za dolgoročno podporo in sprejemanje turizma.

RAZVOJNI CILJ

Vzpostaviti enoten in celovit načrt trajnostnega upravljanja destinacije, v katerega bodo enakovredno vključene vse občine, ponudniki in lokalno prebivalstvo. **Turizem bo z razvojem pozitivno prispeval h kakovosti bivanja, znotraj regije pa bo vzpostavljena mreža kolesarskih poti in hop-on hop-off prevozov za potrebe prebivalcev in obiskovalcev. Razvoj prometa in mobilnosti bo regija načrtovala in izvajala usklajeno. RRA Zasavje je namreč tudi nosilec Regijskega centra mobilnosti.**

PRIČAKOVANI REZULTATI

Regija Zasavje pridobi certifikat Slovenia Green in sistematično uresničuje trajnostni razvoj.

Poveča se **število certificiranih ponudnikov** in trajnostno vodenih **dogodkov**.

Prebivalstvo podpira razvoj turizma ter v njem aktivno sodeluje.

Regija je **učinkovito prometno povezana**, vzpostavljene so rešitve notranje mobilnosti.

Regija **spremlja podnebne spremembe** in se nanje ustrezno prilagaja.

Regija **spremlja turistične tokove** ter z njimi aktivno in odgovorno upravlja.

USMERITVE DELOVANJA

Trajnostno upravljanje turizma. Povezano, usklajeno in celovito trajnostno upravljanje regije.

Turizem kot generator pozitivnih sprememb. Regenerativna moč turizma kot gibalno nadaljnega razvoja.

Celovita mobilnostna strategija regije. Skupne politike upravljanja s prometom ter celostne rešitve povezičnosti in notranje mobilnosti regije v sklopu Regijskega centra mobilnosti.

Kakovost, usposabljanja, podjetništvo

IZHODIŠČA

- Za razvoj turizma regija potrebuje aktivno podjetništvo, ki je pripravljeno vlagati v kakovostno in raznoliko turistično ponudbo.
- Ker je regija pri razvoju turizma šele na začetku, je usposobljenost potencialnih podjetnikov in ponudnikov omejena, zato so nujna dodatna izobraževanja in mentorstva.
- Obstoječa ponudba, predvsem gostinska, je pretežno usmerjena v lokalno prebivalstvo, zato je za potrebe obiskovalcev potrebno prilagoditi ponudbo, delovni čas in dvigniti kakovost storitev.
- Sektor turizma se v Sloveniji in Evropi sooča s pomanjkanjem delovne sile.
- Prednost Zasavja je, da v regiji deluje srednja šola s programoma Gastronomija ter Gastronomske in hotelske storitve, ki lahko pomembno prispeva k oblikovanju kadrovskega bazena.

RAZVOJNI CILJ

Razvoj turizma v Zasavju ima dvojno vlogo: povečuje privlačnost regije za obiskovalce ter ustvarja nove poslovne priložnosti za podjetnike in lokalno prebivalstvo. Da bi regija dosegla vzdržno rast, je potrebno sistematično krepiti podjetniško okolje, nadgrajevati znanja turističnih in podpornih kadrov ter dvigovati kakovost ponudbe. Ta proces zahteva usmerjeno podporo, jasne programe usposabljanj in učinkovite razvojne mehanizme, ki bodo omogočili profesionalizacijo sektorja.

PRIČAKOVANI REZULTATI

Spodbujanje podjetništva v turizmu in razvoj idej. Krepitev podpornega okolja, razvoj poslovnih idej in podpora novim turističnim produktom (kot možna nadgradnja projekta PONI).

Kompetenčni center za turizem za izobraževanje in usposabljanje kadrov. Sistematična izpopolnitev znanj podjetnikov, ponudnikov, vodnikov, zaposlenih v destinaciji in upravljavcev znamenitosti. Potrebna tudi promocija poklicev povezanih z gostoljubjem in turizmom.

Vzpostavitev skupne vodniške službe. Usposabljanja za pridobitev licence turističnega vodnika regije Zasavje in vzpostavitev registra turističnih vodnikov Zasavja.

Dvig kakovosti ponudbe. Vzpostavitev standardov kakovosti, spremljanje zadovoljstva obiskovalcev ter razvoj programov izboljšav pri posameznih ponudnikih.

Certifikacijska shema kakovosti in kolektivna blagovna znamka. Certifikacijska shema kakovosti in kolektivna blagovna znamka vključujeta vzpostavitev oziroma nadgradnjo enotne znamke (npr. Srce Slovenije) za pridelovalce in predelovalce Zasavja ter njeno razširitev na turistične ponudnike in doživetja v regiji, s čimer se krepi prepoznavnost in zaupanje v lokalno kakovost.

USMERITVE DELOVANJA

Spodbujati razvoj nove, inovativne in kakovostne turistične ponudbe.

Krepitev strokovnih kompetenc kadrov ter profesionalizacija podpornih služb v turizmu.

Razvijati s turizmom povezane dejavnosti in podjetniški ekosistem, ki podpira rast destinacije.

Vzpostaviti sisteme za redno **spremljanje kakovosti ter stalno izboljševanje turističnih storitev.**

Uveljaviti kolektivno blagovno znamko ter širiti certificirano ponudbo na ravni destinacije.

Prostor, infrastruktura in investicije

IZHODIŠČA

- Ožja delovna skupina Odbora za turizem v Razvojnem svetu zasavske regije 2021–2027 je identificirala štiri svetilniške projekte: Rudnik Trbovlje–Hrastnik, dimnik Trbovlje, Vetrne orgle ter Medijske toplice.
- Regiji močno primanjkuje kakovostnih oz. standardiziranih namestitev. V Zasavju kljub prisotnosti mednarodno prepoznavnih podjetij s poslovnimi gosti, ni niti enega hotela.
- Velik potencial predstavlja revitalizacija Medijskih Toplic, kjer je možen razvoj pomembnega turističnega kompleksa regijskega pomena. Objekt in zemljišče sta v zasebni lasti.
- Razvoj turizma naj temelji na prenovi obstoječe infrastrukture, dvigu kakovosti storitev ter zmanjševanju okoljskih pritiskov (voda, odpadki), skladno s prostorsko strategijo države.*
- Prostorsko načrtovanje mora izhajati iz krajinskih, arhitekturnih in urbanističnih značilnosti predalpske Slovenije, ki v Zasavju oblikujejo Posavsko hribovje in dolino reke Save.*
- Ključna zavarovana območja narave in kulturne krajine, kot so krajinski parki Kum, Kopitnik in Mrzlica, morajo biti vodilo pri nadaljnjem razvoju prostora in turizma.*

**Povzeto po Izhodiščih za pripravo Regionalnega prostorskega plana za razvojno regijo Zasavje*

RAZVOJNI CILJ

Vzpostaviti kakovostno, trajnostno in identitetno prepoznavno turistično infrastrukturo, ki temelji na prenovi obstoječih objektov, revitalizaciji industrijske dediščine ter razvoju ključnih svetilniških projektov. S celovitim prostorskim načrtovanjem, investicijami v nastanitve in urejenim sistemom označevanja bo regija postala funkcionalno dostopna, privlačna in konkurenčna destinacija za obiskovalce in prebivalce.

PRIČAKOVANI REZULTATI

Pripravljena celovita investicijska dokumentacija (koncepti rabe, finančni modeli, katalog investicij) za javne in zasebne projekte v regiji.

Začetek realizacije vsaj enega svetilniškega projekta (RTH, Dimnik Trbovlje, Vetrne orgle ali Medijske toplice).

Vzpostavljene nove in prenovljene standardizirane nastanitvene kapacitete (hotel višjega razreda in/ali butični hotel, predlog: prehodne podporne nastanitve za turiste, raziskovalce in nomade)

Izdelan enoten regijski sistem označevanja, usklajen z znamko Zasavje je!, ter vzpostavljeni smerokazi, informacijske točke in označbe industrijske dediščine.

Narejen pregled in načrt razvoja kolesarskih in pohodniških poti, z mapiranimi trasami, posodobljenimi označbami in vključenostjo v digitalne sisteme.

Identificirani in pripravljeni projekti revitalizacije industrijske dediščine regijskega pomena z izdelano projektno dokumentacijo (IDP) in pripravljenimi programi ponovne rabe (npr. Vila de Seppi - interpretacijski center,

Pulfrmagacin - prireditveni oz. kongresni prostor in/ali območje Medijskega gradu / gastronomska tržnica, rov Ajnzer, projekt obnove separacije z novimi virtualnimi doživetji pred Rudnikom Sitarjevec).

USMERITVE DELOVANJA

Usmeritve za investicije v svetilniške projekte

Za preboj Zasavja kot prepoznavne turistične regije je ključna realizacija vsaj enega **svetilniškega projekta**, ki nadgrajuje identiteto industrijske, tehnološke in naravne regije. Med prednostnimi projekti so revitalizacija industrijske in rudarske dediščine, razvoj interpretacijskih centrov, ožvljanje degradiranih območij v turistične, kulturne ali podjetniške programe ter digitalizacija izkušenj (AR/VR, pametni sistemi). Za te projekte je potrebno sistematično pridobivanje **zunanjih javnih sredstev**, vključevanje strateških partnerjev ter priprava **investicijskih informacij**, konceptov rabe, programskih shem in finančnih modelov. DMO Zasavje v sodelovanju s Centrom za pravični prehod pripravi **spletni katalog svetilniških investicij**, v katerem so vključene vse javne in zasebne priložnosti. Usmeritev v izkoriščanje priložnosti povezanih s statusom regije Pravičnega prehoda in sredstev Sklada za pravični prehod EK.

Usmeritve za investicije v nastanitvene objekte

Zasavje ima izrazit primanjkljaj sodobnih nastanitvev, zato so prednostne investicije usmerjene v:

- *hotel višjega razreda (4)**
- **butični hotel** ali butično nastanitev v industrijskem ali naravnem okolju,
- **kamp** ali **glamping** v naravnih območjih z visoko izletniško privlačnostjo,
- **urejena postajališča za avtodome** z digitalno nadgradnjo in storitvami,
- **prenovno planinskih koč** ter nadgradnjo njihove ponudbe (digitalna orodja, rezervacije, trajnostni standardi, kakovostni kulinarični programi)
- **nastanitveno infrastrukturo**, ki primarno omogoča nastanitev za soustvarjalce aktivnosti v regiji, zaposlene v zagonskih podjetjih, mlade raziskovalce, gostujoče zaposlene, digitalne nomade ipd...

Zasavje potrebuje kritično maso ležišč v urbanih središčih. Butični hotel in nastanitvena infrastruktura za nove ciljne skupine ter poslovne goste se umeščajo v mesta. Hkrati se investira v obnovo in dvig standarda obstoječih nastanitvenih kapacitet (gostišča) v urbanih središčih. Potencial predstavlja tudi razvoj turističnih kmetij in zidanic na podeželju.

DMO pripravlja **projekte za privatne investicije**, celovite investicijske informacije ter **katalog nastanitvenih priložnosti**, ki vključuje hotel, butični hotel, kamp in glamping. Za večje investicije se priporočajo modeli **javno-zasebnih partnerstev**, zlasti na lokacijah, kjer občine upravljajo z zemljišči ali objekti.

Usmeritve za označitev na terenu

Označevalni sistem v Zasavju je neenoten, saj je nastajal skozi različne projekte in časovna obdobja. Regija potrebuje **enoten destinacijski sistem označevanja**, usklajen z znamko *Zasavje je!* in njenim brandbookom. Prednostne naloge:

- izdelava **elaborata celostne označitve**,
- analiza obstoječih označb, materialov in lokacij,
- določitev tipologije (usmerjevalne, interpretativne, industrijska dediščina, poti),
- vzpostavitev enotnih smerokazov v mestnih središčih,
- označevanje industrijske dediščine in ključnih znamenitosti,
- postavitve informacijskih točk na glavnih vstopnih lokacijah (postaje, parkirišča, izhodišča poti).

Prioriteta: **urejena usmerjevalna infrastruktura v mestnih središčih** ter poenoten sistem za pohodniške, kolesarske in kulturne poti.

UPRAVLJANJE DESTINACIJE					
Št.	Ukrep / Projekt	Aktivnost	Nosilec	Prioriteta	Letnica
OSNOVNI MENEDŽMENT DESTINACIJE					
2.1.	Vzpostavitev DMO Zasavje in delovanje	Pravno- formalna vzpostavitev	RRA Zasavje, Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi	1	2026
		Redno letno financiranje za delovanje in izvajanje rednih aktivnosti in programov DMO	RRA Zasavje, Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi	1	2026
		Razvoj kadrov za turizem	RRA Zasavje	1	2026
		Pridobivanje sredstev na razpisih			
		Izvajanje funkcij upravljana, razvoja, promocije in trženja ter koordinacije Tic-ov in organizacij za turizem na regijskih produktih in projektih	RRA Zasavje	1	2026
2.2.	Vzpostavitev modela sodelovanja s TIC-i in zavodi	Nadaljnje delo operativne skupine za razvoj turizma in koordinacija.	RRA Zasavje, Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi	1	2026
		Vzpostavitev produktivnih skupin in aktivacija ponudnikov in medsektorskega sodelovanja: 1. PS Industrija & Ustvarjalnost, 2. PS Hribi, 3. PS Sodobni križanci, 4. PS Gastronomija, 5. PS Sava,	RRA Zasavje, Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi	1	2026
		Vzpostavitev projektivnih skupin za izvedbo prioritarnih projektov	RRA Zasavje, Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi	1	2026
		Koordinacija TIC-ev in organizacij (odprtost, specializacija za vsebine skladno s produktivnimi skupinami)	RRA Zasavje, Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi	2	2027
2.3.	Vzpostavitev notranjih partnerstev	Sodelovanje s ponudniki v okviru produktivnih skupin	RRA Zasavje, Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi	1	2026
		Oblikovanje rednega letnega povezovalno-izobraževalnega dogodka = Turistični forum Zasavja	RRA Zasavje	2	2027
2.4.	Vzpostavitev zunanjih partnerstev	Partnerstvo s Slovensko turistično organizacijo in produktivnimi združenji	RRA Zasavje	1	2026
		Sodelovanje z vodilnimi destinacijami	RRA Zasavje	2	2027
		Mednarodna partnerstva	RRA Zasavje	3	2028

DIGITALNA PREOBRAZBA IN RAZISKAVE					
2.5.	Oblikovanje digitalne platforme Zasavje je!	Oblikovanje destinacijskega portala za obiskovalce (Glej Pilotni projekt).	RRA Zasavje, Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi	1	2026, 2027
		Oblikovanje sistema za upravljanje destinacije (DMS)	RRA Zasavje, Občina Hrastnik, Občina Litija, Občina Zagorje ob Savi, Občina Trbovlje	2	2026-2028
		Destinacijski podatkovni hub za združevanje baz podatkov in sodelovanje v nacionalni platformi NiST	RRA Zasavje, Občina Hrastnik, Občina Litija, Občina Zagorje ob Savi, Občina Trbovlje	3	2029
		Skupna metodologija za merjenje podatkov: obiskovalci TIC-ev, obiskovalci znamenitosti in muzejev, obiskovalci	RRA Zasavje, PS Industrija & Ustvarjalnost	2	2029
		Razvoj orodja za evalvacijo dogodkov	RRA Zasavje, PS KIT	3	2033
2.6.	Oblikovanje skupne vstopnice / kartice Zasavje je!	Skupna vstopnica ključnih znamenitosti destinacije	RRA Zasavje, PS KIT	1	2029
		Oblikovanje skupne kartice destinacije, ki vključuje tudi javni prevoz	RRA Zasavje, Občina Hrastnik, Občina Litija, Občina Zagorje ob Savi, Občina Trbovlje	3	2035
2.7.	Raziskave in razvoj	Spremljanje turističnih podatkov destinacije, analiza in obveščanje deležnikov	RRA Zasavje	1	2026
		Raziskava za merjenje potrošnje obiskovalcev in percepcije Zasavja na osnovi komunikacije uporabnikov spleta in družbenih omrežij.	RRA Zasavje	3	2029

TRAJNOST, MOBILNOST in UPRAVLJANJE S TURISTIČNIMI TOKOVI					
2.8.	Vstop v Zeleno Shemo slovenskega turizma	Imenovanje skupnega zelenega koordinatorja.	RRA Zasavje in vse občine	1	2027
		Pridobitev certifikata Slovenia Green za regijo Zasavje			
		Vstop v Konzorcij Slovenija Green			
		Opredelitev skupnih politik in področij ukrepanja po občinah.			
2.9.	Vključevanje ponudnikov v Zeleno shemo slovenskega turizma	Izvedba izobraževanj za ponudnike	Občine	2	2026
		Oblikovanje podpornega okolja za ponudnike: svetovanja.			
2.10.	Trajnostni dogodki	Analiza trajnosti ključnih dogodkov	RRA Zasavje	1	2027
		Oblikovanje smernic in/ali spodbujanje certificiranja po obstoječih shemah.			
		Priprava skupnih trajnostnih smernic za pogoje financiranja dogodkov v regiji.			
2.11.	Vključevanje lokalnega prebivalstva	Oblikovanje »Foruma Zasavje je!« posvetovalno telo, ki temelji na predstavnikih lokalnih skupnosti.	RRA Zasavje in vključene občine	2	2026
		Organizacija posvetovalnih delavnic: predstavitev strategije in identifikacija lokalnih iniciativ.			
		Redno izvajanje anket med prebivalci o kakovosti bivanja, zadovoljstvu z razvojem turizma.			
		Spodbujanje občin za vzpostavitev participatornega proračuna kot sistema financiranja.			
2.12.	Urejanje mobilnost: notranja povezljivost	Priprava analize obstoječih sistemov mobilnosti znotraj regije. Vključno s potrebami lokalnega prebivalstva in turističnimi tokovi.	RRA Zasavje kot nosilec	2	2027
		Priprava skupnega načrta in integracija v skupno Prometno strategijo.			
		Vzpostavitev kolesarskih povezovalnih poti s središči in središči ponudbe.			
		Oblikovanje programov javnih povezav za potrebe lokalnega prebivalstva in obiskovalcev (hop on – hop off prometne rešitve).			
2.13.	Upravljanje s turističnimi tokovi	Priprava prometnih analiz in sistemov ukrepov ob razvoju novih atrakcij.	RRA Zasavje kot nosilec	2	2027
		Analize nosilnih kapacitet ključnih atrakcija v razvoju.			
2.14.	Prilagajanje na podnebne spremembe	Spremljanje CO2 odtisa iz turizma.	RRA Zasavje kot nosilec	3	2028
		Oblikovanje ukrepov zmanjševanja CO2 odtisa.			
		Analiza tveganj in potreb prilagajanja na podnebne spremembe.			
2.15.	Upravljanje s turističnimi tokovi.	Spremljanje gibanja obiskovalcev: časovno in lokacijsko.	RRA Zasavje	3	2028
		Uvajanje ukrepov razpršitve turističnih tokov: časovno in prostorsko.			

		Oblikovanje ukrepov ob investicijah v nove znamenitosti: potencial ozkih grl.			
--	--	---	--	--	--

KAKOVOST, USPOSABLJANJA, PODJETNIŠTVO					
Št.	Ukrep / Projekt	Aktivnost	Nosilec	Prioriteta	Letnica
2.16.	Razširitev obstoječega programa PONI za inkubiranje turističnih podjetniških idej in usposabljanja	Pridobitev sredstev za razširitev programa	RRA Zasavje	1	2026
		Oblikovanje programov usposabljanj		1	2026
		Delovanje programa		1	2027
2.17.	Kompetenčni center za razvoj turizma	Analiza stanja kadrov v regiji in nabor potrebnih znanj	RRA Zasavje	1	2028
		Oblikovanje programa za ponudnike, vodnike, upravljavce znamenitosti, organizatorje dogodkov	RRA Zasavje	1	
		Delovanje kompetenčnega centra	RRA Zasavje	1	
2.18.	Usposabljanja za zaposlene RRA Zasavje in TICi/zavodi	Udeleževanje usposabljanj in programov STO (akademija za upravljanje, digitalna akademija ipd)	RRA Zasavje, TICi in zavodi	1	2026
		Program usposabljanj z mentorji	RRA Zasavje	1	2026
2.19.	Vzpostavitev skupne vodniške službe	Oblikovanje odloka o turističnih vodenjih v regiji Zasavje	RRA Zasavje	1	2028
		Izobraževanja za pridobitev licence za turistične vodnike regije Zasavje	RRA Zasavje	1	2028
		Vzpostavitev registra turističnih vodnikov Zasavja	RRA Zasavje	1	2029
2.20.	Dvig kakovosti turistične ponudbe	Oblikovanje programa skritega gosta: med ponudniki, produkti in doživetja, dogodki. Ocenjevanje kakovosti in trajnosti.	RRA Zasavje	2	2027
		Redno spremljanje kakovosti in zadovoljstva obiskovalcev preko portalov (Booking, TripAdvisor,...)			
		Izvedba anket med obiskovalci: zadovoljstvo z obiskom, trajnost, kakovost storitev.			
		Oblikovanje konkretnih programov dviga kakovosti pri posameznih ponudnikih.			
2.21.	Certifikacijska shema kakovosti in kolektivna blagovna znamka	Vzpostavitev ali nadgradnja kolektivne blagovne znamke (Srce Slovenije) za pridelovalce in predelovalce Zasavja. (Glej poglavje Gastronomija)	RRA Zasavje, RC Srce Slovenije, Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi	3	2029
		Razširitev znamke na ponudnike in doživetja.	RRA Zasavje, RA Srce Slovenije, Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi	3	2032

PROSTOR, INFRASTRUKTURA IN INVESTICIJE					
2.22.	Spodbujanje investicij	Priprava investicijskih informacij, konceptov rabe, programskih shem in finančnih modelov za svetilniške projekte (Glej poglavje: Svetilniški projekti)	RRA Zasavje, Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi, HSE-EDT, Mizarstvo Kos, Republika Slovenija	1	2027
		Priprava spletnega kataloga svetilniških investicij, v katerem so vključene vse javne in zasebne priložnosti	RRA Zasavje s Centrom za pravični prehod	1	2027
		Opredelitev območij za namembnost nastanitve v prostorskih načrtih občin: 1. objekt Medijske toplice 2. hotel višjega razreda 4*, 2. butični hotel ali butična nastanitev, 3. prenova planinskih koč 4. kamp ali glamping v naravnih območjih z visoko izletniško privlačnostjo, 5. dodatna postajališča za avtodome.	Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi	1	2027
2.23.	Dodatni projekti za revitalizacijo industrijske dediščine	Identifikacija perspektivnih projektov revitalizacije objektov in prostorov industrijske dediščine z regijskim pomenom (Vila de Seppi - interpretacijski center, Pulfrmagacin - prireditveni oz. kongresni prostor / gastronomska tržnica, rov Ajnzer - industrijska dediščina, stalna zbirka novomedijske umetnosti, Litija – potencial Industrije apna Kresnice, IAK–muzej industrijske dediščine na prostem), projekt obnove separacije z novimi virtualnimi doživetji pred Rudnikom Sitarjevec.	Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi	2	2027
		Priprava projektov za revitalizacijo prostorov in objektov industrijske dediščine (IDP, projektna dokumentacija).	Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi	2	2027
		Pomoč pri iskanju virov za infrastrukturno obnovo ter razvoj programov za prebivalce in obiskovalce.	RRA Zasavje	3	
2.24.	Enoten regijski sistem označevanja	Izdelava elaborata celostne označitve na podlagi znamke regije	RRA Zasavje, Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi	1	2028
		Analiza obstoječih označb, materialov in lokacij ter mapiranje novih potreb	RRA Zasavje, Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi	3	2033
		Vzpostavitev enotnih smerokazov za nove regijske produkte	RRA Zasavje, Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi	2	2028

		Vzpostavitev enotnega označevanja industrijske dediščine in ključnih znamenitosti	RRA Zasavje, Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi	3	2033
		Postavitev informacijskih točk na glavnih vstopnih lokacijah v regijo (postaje, TIC-i, parkirišča, izhodišča poti).	RRA Zasavje, Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi	3	2033

Legenda prioritet: 1. prioriteta, 2. prioriteta, 3. prioriteta / Kratica TBD pomeni, da se nosilec/strošek oceni naknadno na podlagi dodatnih informacij, ki bodo del razvoja projekta

3. NAČRT PROMOCIJE IN TRŽENJA REGIJE

Pozicioniranje Zasavja kot turistične destinacije

Pozicioniranje odraža vizijo in manifest Zasavja 2035. Zasavje se v okviru razvoja turizma pozicionira kot **živa regija pogumnih sprememb in ponosnih skupnosti**, kjer industrijska dediščina, ohranjena narava in reka Sava povezujejo urbana središča Hrastnika, Litije, Trbovelj in Zagorja ob Savi v prepoznaven, povezan in odprt prostor sodelovanja.

Turizem v Zasavju je **regenerativen proces**, ki:

- povezuje ljudi in kraje,
- vrača vrednost prostoru,
- deluje kot katalizator razvoja gospodarstva, kulture in skupnosti.

Nekdanja industrijska središča se v procesu preobrazbe razvijajo v **nova družabna, ustvarjalna in pametna urbana središča**, ki hkrati ohranjajo svojo identiteto, uporniški značaj in zgodovinski spomin.

Zasavje se torej pozicionira kot **regija preobrazbe**, kjer je preteklost temelj za nove priložnosti. **Industrijska dediščina, ohranjena narava in močne skupnosti tvorijo edinstveno kombinacijo, ki Zasavje razlikuje od drugih slovenskih in evropskih destinacij.**

Turizem in gospodarstvo se v Zasavju razvijata vzporedno in povezano – turizem deluje kot **regenerativen proces**, ki krepi lokalno gospodarstvo, ustvarjalnost, inovacije in kakovost življenja prebivalcev.

Ključna konkurenčna prednost Zasavja je **avtentičnost preobrazbe**: obiskovalci in investitorji ne opazujejo zgolj končnega rezultata, temveč vstopajo v prostor, kjer so spremembe vidne, otipljive in v teku.

Ključni elementi prepoznavnosti destinacije

Pozicioniranje Zasavja temelji na štirih prepoznavnih vsebinskih sklopih:

1. **Gor in dol iz mest** – kontrast nekdanjih industrijskih in delavskih mest z neposredno dostopnimi razgledi, hribi in podzemljem.
2. **Narava in zelena preobrazba** – ohranjena narava, čistejša reka Sava, trajnostna mobilnost ter pohodniške in kolesarske poti.
3. **Od rude do visoke tehnologije** – preobrazba industrijskih središč v podjetniška, inovativna in visokotehnološka okolja.
4. **Ustvarjalnost in upor** – močna tradicija kulture, umetnosti, avantgarde in sodobnih ustvarjalnih praks.

Ti elementi tvorijo **enotno zgodbo regije preobrazbe**, ki je hkrati urbana, zelena, ustvarjalna in tehnološko usmerjena.

Segmentacija trgov in ciljnih skupin

Segmentacija temelji na obstoječem stanju, razvojnih priložnostih ter jasno opredeljenih motivih prihoda in življenjskih stilih obiskovalcev.

Geografska segmentacija trgov

Primarni trgi:

- Slovenija
- Mednarodni trgi: Nemčija, Avstrija, Hrvaška, Italija, Benelux

Potencialni trgi:

- Višegradske države (Madžarska, Češka, Poljska, Slovaška)
- Francija in Španija
- Združeno kraljestvo

Segmentacija glede na motiv prihoda

Na podlagi razvojnih priložnosti se kot ključni segmenti opredeljujejo:

- **poslovni obiskovalci** (gospodarstvo, inovacije, podjetništvo),
- **organizirane skupine** (šolske in društvene),
- **prostočasni individualni obiskovalci** z motivom raziskovanja industrijske dediščine in regeneracije prostora,
- **outdoor avanturisti** (kolesarjenje, pohodništvo),
- **digitalni nomadi**, ki začasno delujejo v coworkingih in inovacijskih središčih (npr. Katapult).

Segmentacija glede na življenjski stil in demografijo

Posebna pozornost namenjamo:

- **mlajšim ciljnim skupinam (milenijci in generacija Z)**, ki iščejo avtentična, trajnostna in vsebinsko bogata doživetja,
- **starejšim raziskovalcem (silver panthers)**, nostalgичno povezanim z industrijskim obdobjem in/ali ljubiteljem modernizma, avantgarde ter kulture 60. in 70. let,
- **družinam**, ki kombinirajo naravo, izobraževalne vsebine in aktivno preživljanje prostega časa.

3.3. Znamčenje destinacije Zasavje

Razvoj skupne destinacijske znamke

Zasavje se razvija kot **enotna destinacijska znamka**, ki **primarno povezuje štiri občine z namenom razvoja turizma**. Znamka temelji na skupnih vrednotah:

- pristnosti,
- zaupanja,
- skupnosti,
- ravnovesja,
- inovativnosti.

Destinacijska znamka ne predstavlja zgolj turistične ponudbe, temveč celotno identiteto regije kot prostora bivanja, ustvarjanja in razvoja.

Znamka podpira krovno destinacijsko zgodbo.

Zasavje ni nastalo čez noč. Razvilo se je iz dela, vztrajnosti in poguma.

Tu so se mesta rodila iz industrije in skupnosti iz solidarnosti. Ko se je industrija umaknila, se prostor ni izpraznil – začel se je spreminjati.

Danes je Zasavje prostor, kjer se preteklost daje smisel prihodnosti. Nekdanji rudniki, tovarne in delavska naselja se spreminjajo v kraje ustvarjalnosti, znanja in novih idej. Med mesti se dvigajo hribi, ob njih teče reka, ki povezuje ljudi in kraje.

Zasavje je prostor kontrastov in povezav. Je urbano in zeleno. Je industrijsko in ustvarjalno. Je lokalno in odprto v svet. V regiji postaneš del zgodbe preobrazbe.

Razširitev znamke na štiri razvojne stebre

Na osnovi krovne znamke se postopno razvija **družina znamk**, ki povezuje **štiri ključne stebre**:

- turizem,
- gospodarstvo,
- kultura,
- šport.

Takšen pristop omogoča:

- **medsektorsko povezovanje,**
- konsistentno komuniciranje navzven,
- **večjo prepoznavnost regije na nacionalni in mednarodni ravni.**

Sistem uporabe znamke in partnersko sodelovanje

Vzpostaviti je potrebno jasen sistem znamčenja in uporabe znamke med partnerji, ki:

- spodbuja sodelovanje in zaupanje,
- omogoča nadgradnjo znamke skozi različne projekte in produkte,
- krepi občutek pripadnosti skupni zgodbi Zasavja.

UKREPI ZA POZICIONIRANJE, PROMOCIJO IN TRŽENJE

TRŽENJE					
Št.	Ukrep / Projekt	Aktivnost	Nosilec	Prioriteta	Letnica
3.1.	Oblikovanje in lansiranje znamke Zasavje ter vzpostavitev celostne komunikacijske platforme	Oblikovanje znamke, hierarhija in sistem znamčenja, CGP, Brand Book	RRA Zasavje	1	2026
		Skrbnik znamke in strategija upravljanja znamke	RRA Zasavje	2	2027
		Board za razširitev znamke (RRA Zasavje, gospodarstvo), Strategija širitve znamke na druga področja	RRA Zasavje, gospodarstvo	2	2028
		Aplikacija znamke in uporaba v izvedenkah destinacije ter Načrtovanje in oblikovanje znamčenja (branding) na destinaciji	RRA Zasavje in Občine Litija, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi	1	2026
		Razvoj sodobne in vključujoče komunikacijske platforme, ki bo komunicirala z lokalno javnostjo in obiskovalci	RRA Zasavje	2	2027
3.2.	Komunikacijski in trženjski načrt destinacije Zasavje ter lastni kanali komunikacije	Načrt komunikacije in trženja destinacije z opredelitvijo ciljnih skupin in z jasnim načrtom razvoja lastnih kanalov	RRA Zasavje in TIC-i/zavodi		2026
		Vzpostavitev lastnih kanalov destinacije in orodij komuniciranja (destinacijski portal Zasavje, družabna omrežja) ter redno upravljanje.	RRA Zasavje in TIC-i/zavodi	1	2026
3.3.	Vsebinski digitalni marketing	Sistematičen razvoj vsebinskega digitalnega marketinga. Priprava letnega uredniškega koledarja z vsebinami.	RRA Zasavje in TIC-i/zavodi	1	2027
		Letne kampanje destinacije (online, offline).	RRA Zasavje in TIC-i/zavodi	1	2026
		Analitika lastnih kanalov, merjenje tržnokomunikacijskih aktivnosti.	RRA Zasavje	1	2026
3.4.	Oblikovanje promocijskih materialov	Promocijska gradiva - priprav promocijskih gradiv v različnih jezikih	RRA Zasavje in TIC-i/zavodi	1	2027
		Fototeka in videoteka - baza obstoječih foto in video materialov in priprava novih	RRA Zasavje in TIC-i/zavodi	1	2026
3.5.	Oblikovanje ponudbe in trženje	Spodbujanje razvoja tržno naravnanih vodenj in tur v skladu s segmenti domačih in mednarodnih obiskovalcev.	RRA Zasavje in TIC-i/zavodi	1	2027
		Trženje regijskih doživetij in možnost nakupa na spletnem mestu (Glej upravljanje: Destinacijski portal Zasavje).	RRA Zasavje in TIC-i/zavodi	1	2027
		Razvoj skupne vstopnice, z možnostjo nadgradnje v kartico destinacije (Glej upravljanje: Digitalna preobrazba).	RRA Zasavje in TIC-i/zavodi	1	2027

3.6.	Trženje B2B	Vzpostavitev B2B trženja za tour operaterje in druge potencialne partnerje.	RRA Zasavje in TIC-i/zavodi	1	2027
		Baza kontaktov B2B partnerjev in razvoj programov in materialov za trženje.	RRA Zasavje in TIC-i/zavodi	1	2027
		Sodelovanje na vsaj eni borzi letno ter sodelovanje z STO.	RRA Zasavje in TIC-i/zavodi	1	2027
		Organizacija študijskih tur	RRA Zasavje in TIC-i/zavodi	1	2028
3.7.	Notranja komunikacije s TIC-i in zavodi za turizem	Oblikovanje modela redne komunikacije (Glej upravljanje: Model sodelovanja s TIC-i).	RRA Zasavje in TIC-i/zavodi	1	2027
		Digitalna platforma destinacije - Razvoj sistema za upravljanje destinacije (DMS) (Glej poglavje Upravljanje: Digitalna preobrazba in raziskave).	RRA Zasavje in TIC-i/zavodi	2	2028
3.8.	Notranja komunikacije s turističnim gospodarstvom in partnerji	Vzpostavitev baz podatkov za komunikacijo s turističnim gospodarstvom in deležniki, poslovne strani na platformi Zasavje je!	RRA Zasavje in TIC-i/zavodi	1	2026
		E -novičnik Zasavje je! za predstavitev ponudbe in novosti na destinaciji 4 x letno	RRA Zasavje in TIC-i/zavodi	1	2027
		Turistični forum destinacije z možnostjo preobrazbe v borzo (Glej poglavje Upravljanje)	RRA Zasavje in TIC-i/zavodi	2	2027
		Delovanje produktivnih skupin (Glej poglavje Upravljanje)	RRA Zasavje in TIC-i/zavodi	1	2026

Legenda razpredelnic in načrtov

Prioriteta

Določa razvojno pomembnost projekta ali aktivnosti:

- **1. prioriteta** – ključne aktivnosti za izvedbo strategije, ki se začnejo izvajati takoj in imajo največji vpliv na razvoj regije oz. so ključne za vzpostavitev destinacije Zasavje.
- **2. prioriteta** – pomembne aktivnosti, ki sledijo po vzpostavitvi temeljnih pogojev in razpoložljivih virov.
- **3. prioriteta** – aktivnosti, ki se izvajajo glede na napredek, razpoložljiva sredstva in potrebe regije oz. so časovno opredeljena po letu 2028

Letnica

Označuje leto, v katerem se začne izvajanje posamezne aktivnosti ali projekta.

Nosilec aktivnosti

Predstavlja institucijo ali partnerja, ki je odgovoren za izvedbo aktivnosti, koordinacijo projekta in doseganje zastavljenih rezultatov.

TBD (to be determined)

Označuje, da bo nosilec aktivnosti opredeljen naknadno – na podlagi dodatnih informacij, analiz ali projektne dokumentacije, ki se bodo razvile v nadaljnjih fazah projekta.

Nekatere aktivnosti in projekti se zaradi svoje vsebinske povezanosti pojavljajo v več poglavjih, njihova finančna vrednost je ovrednotena le enkrat.

REGIONALNA
RAZVOJNA
AGENCIJA
ZASAVJE

IV. FINANČNI OKVIR

ZEMLJEVID PROJEKTOV 1. PRIORITETE

<p>Center industrijske dediščine in žive industrije za razvoj in trženje doživetij</p>	 <p>Projekt preobrazbe rudnika Trbovlje-Hrastnik za kulturne, turistične in prireditvene namene</p>	<p>Znamka regije Zasavje za turizem, podjetništvo, šport in kulturo</p>	<p>Destinacijska menedžment organizacija Zasavje (DMO)</p>
<p>Destinacijska digitalna platforma Zasavje je! s portalom in sistemom za upravljanje</p>	<p>Prva faza nadgradnje poti Srečno in razvoj koncepta daljinske poti</p>	<p>Vstop regije v shemo Slovenia Green</p>	 <p>Projekt revitalizacije nekdanjih Medijskih toplic</p>
 <p>Projekt preobrazbe dimnika Trbovlje v družabno, ustvarjalno, podjetniško središče</p>	<p>Oblikovanje skupne vstopnice / kartice Zasavje je!</p>	<p>Kompetenčni center za turizem za izobraževanje in usposabljanje kadrov</p>	<p>En projekt Sodobnih križancev</p>
<p>Enoten sistem označevanja regijskih produktov, objektov ter informacijskih točk</p>	<p>Vzpostavitev skupne vodniške službe in register vodnikov Zasavja</p>	 <p>Razvoj projekta zvočno-terapevtskega parka Vetrne orgle</p>	<p>Razvoj nosilnih produktov Industrija & Ustvarjalnost in Hribi</p>

FINANČNI OKVIR PROJEKTOV PRVE PRIORITETE

Za potrebe načrtovanja in izvajanja strategije so bili ovrednoteni projekti prve prioritete. Finančne ocene ukrepov prve prioritete temeljijo na jasnem ločevanju med enkratnimi razvojnimi projekti, ponavljajočimi se programi ter procesnimi in organizacijskimi ukrepi. Pri projektih, pri katerih obseg in vsebina še nista dokončno opredeljena, so uporabljeni okvirni finančni razponi ali oznaka TBD, saj bo natančna vrednost določena v fazi priprave projektne dokumentacije oziroma investicijskih študij.

TABELA A – PROJEKTI (enkratne zaključene celote)

Namen: razvoj, vzpostavitev, pilotni projekti, idejni koncepti in projektna dokumentacija

Logika: enkratni strošek, jasno opredeljen začetek in zaključek

Skupna vrednost projektov: 252.000 EUR

TABELA B – PROGRAMI / FUNKCIJE (ponavljajoči se letni stroški)

Namen: upravljanje destinacije, delovanje sistema, marketing in usposabljanja

Logika: stalne funkcije sistema

Vrednost zagona programov: 463.000 EUR

TABELA C – PROCESNI IN ORGANIZACIJSKI UKREPI (brez neposredne investicije)

Namen: upravljanje, sodelovanje, koordinacija, oblikovanje politik in lobiranje

Logika: časovni in kadrovske vložek, del rednega delovanja DMO

Vrednost procesnih ukrepov: procesni ukrepi niso finančno ovrednoteni, saj predstavljajo del rednih aktivnosti nosilcev projektov ali pa njihove finančne vrednosti v tej fazi še ni bilo mogoče opredeliti.

Celotna tabela finančne ocene projektov prve prioritete je dostopna na povezavi: [ZASAVJE JE! – FINANČNI OKVIR.](#)

Predpostavke finančnih ocen

Ocene stroškov projektov so opredeljene indikativno in temeljijo na naslednjih predpostavkah:

- vse finančne vrednosti predstavljajo oceno, podano v času priprave strategije,
- vrednosti projektov so ocenjene na podlagi razpoložljive dokumentacije ter pavšalnih izračunov, pripravljenih na osnovi izkušenj s primerljivimi projekti,
- izvedba svetilniških projektov ni vključena v finančni okvir; ocene vključujejo idejno zasnovo in projektno dokumentacijo, ne pa infrastrukturnih investicij, ki bodo predmet ločenih investicijskih postopkov,
- procesni in organizacijski ukrepi niso posebej finančno ovrednoteni, saj se izvajajo v okviru rednega delovanja DMO, ki temelji na predpostavki najmanj dveh zaposlenih.

Financiranje in vloga DMO

Uspešnost izvajanja strategije je neposredno odvisna od zagotovitve virov financiranja za projekte, programe ter delovanje destinacijske organizacije Zasavje. Ključnega pomena je stabilno financiranje DMO s strani občin ustanoviteljic, ki se deli po enakem ključu za vse in v fazi 1 predstavlja najmanj 50 % celotnega proračuna DMO.

Za stabilno delovanje DMO je v obdobju 1 in 2 (2027 -2029) potrebno zagotoviti redni vir financiranja s strani ustanoviteljev, ki omogoča zaposlitev najmanj dveh oseb, redno delovanje organizacije ter izvajanje projektnih in programskih aktivnosti.

Leto 2026 se obravnava kot pilotno leto zagona DMO. V finančni strukturi sredstva ustanoviteljev v prvi fazi pokrivajo zaposlitev ene osebe, preostali viri za projekte in delovanje pa bodo pridobljeni z razpisi (npr. razpis Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport za razvoj perspektivnih destinacij, razpisi LAS). Izvajanje projektnih in programskih aktivnosti bo potekalo skladno s finančnimi zmožnostmi DMO.

Po raziskavi Slovenske turistične organizacije je v letu 2023 povprečen letni proračun vodilnih destinacij znašal 900.000 EUR, ostalih destinacij pa 480.000 EUR, pri čemer so imele slednje v povprečju zaposleni dve osebi. Skupno povprečje letnega proračuna vseh destinacij je znašalo približno 700.000 EUR, pri čemer so ustanovitelji (občine) prispevali 46 %, financiranje iz drugih javnih virov 16 %, tržne dejavnosti pa preostalih 16 % (Vir: *Priročnik za delo destinacijskih organizacij*, Slovenska turistična organizacija, 2025).

Viri financiranja

Izvajanje strategije je predvideno s kombinacijo evropskih, nacionalnih in lokalnih javnih virov. Pomemben delež sofinanciranja zagotavljajo proračuni sodelujočih občin Hrastnik, Litija, Trbovlje in Zagorje ob Savi ter razpisi Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport za razvoj perspektivnih destinacij. Ključni viri vključujejo kohezijska sredstva Evropske unije za obdobje 2021–2027 (in naprej), programe Dogovora za razvoj regij, mehanizme lokalnega razvoja LAS – CLLD, programe teritorialnega sodelovanja Interreg ter Načrt za okrevanje in odpornost 2021–2026. Za projekte prestrukturiranja in trajnostnega razvoja so posebej relevantni Sklad za pravični prehod, Norveški finančni mehanizem ter Podnebni in Eko sklad.

Poleg javnih virov se pri izvajanju posameznih projektov predvideva tudi vključevanje zasebnih virov financiranja, zlasti pri investicijah v nastanitvene kapacitete, gastronomsko ponudbo, doživetja in večje infrastrukturne projekte. Ti projekti se bodo praviloma razvijali v obliki javno-zasebnih partnerstev ali samostojnih zasebnih investicij, pri čemer javna sredstva delujejo predvsem kot vzvod za zmanjševanje tveganj in spodbudo za razvoj.

Dopolnilni vir financiranja predstavljajo tudi lastni prihodki sistema, ki se bodo postopoma razvijali skozi provizije od rezervacij, skupno vstopnico in trženje. Ti prihodki bodo v fazah 1 in 2 razmeroma omejeni, saj bo večina aktivnosti temeljila na trženju obstoječih, nizko ovrednotenih znamenitosti in programov.

Finančno se bo strategija izvajala prek umeščanja projektov v letne programe dela občin in RRA Zasavje ter v proračune in načrte razvojnih programov zasavskih občin. RRA Zasavje bo projekte izvajala skladno s pridobljenimi sredstvi za njihovo izvedbo.

REGIONALNA
RAZVOJNA
AGENCIJA
ZASAVJE

V. SPREMLJANJE IN IZVAJANJE

Strategija razvoja turizma Zasavja predstavlja zemljevid poti prihodnjega razvoja – določa smer, ključne ukrepe ter projekte, ki bodo regijo vodili k trajnostni, inovativni in mednarodno prepoznavni turistični destinaciji. Ker sodobni družbeni, gospodarski in okoljski trendi zahtevajo visoko odzivnost, bo strategijo do leta 2035 potrebno sproti dopolnjevati, nadgrajevati in prilagajati dejanskemu razvojnemu tempu regije.

Za učinkovito izvajanje je vzpostavljen sistem triletnih in petletnih razvojnih obdobj, ki so usklajena z vzpostavitvijo in zorenjem modela delovanja DMO:

- **Obdobje 1: 2026–2027** – vzpostavitev DMO in izvedba ključnih projektov prve prioritete
Evalvacija 1 – pregled napredka, prilagoditev plana in finančnih scenarijev
- **Obdobje 2: 2028–2029** – nadgradnja modela delovanja in pospešen razvoj projektov
Vmesna evalvacija 2 – preverjanje učinkovitosti, korigiranje ukrepov in ciljev
- **Obdobje 3: 2030–2035** – konsolidacija, širitev partnerstev in realizacija dolgoročnih projektov
Končna evalvacija – celovita presoja doseženih rezultatov in priporočila za novo obdobje

Spremljanje rezultatov

Temelj spremljanja uresničevanja strategije predstavljajo strateški kazalniki uspešnosti ter realizacija zastavljenih projektov prve, druge in tretje prioritete. RRA Zasavje vključuje izvajanje strategije v svoje letno poročilo in redno poroča o napredku ter rezultatih **Svetu zasavske regije in Odboru za turizem v Razvojnem svetu zasavske regije**, s čimer se zagotavlja transparentnost, odgovornost in pregled nad izvajanjem strategije. Rezultate dela predstavlja na rednih letnih srečanjih ponudnikov (turistični forum).

VIRI

Nacionalni in regijski strateški dokumenti

Izhodišča za pripravo Regionalnega prostorskega plana za razvojno regijo Zasavje. RRA Zasavje, 2025.

Načrt za okrevanje in odpornost (C3K11 – Trajnostni razvoj slovenskega turizma, vključno s kulturno dediščino). Vlada RS, 2021.

Območni načrt za pravični prehod zasavske premogovne regije (TJTP – Territorial Just Transition Plan). Vlada RS, 2021.

Osnutek strategije Občine Trbovlje (delovna skupina 3–2025). Zavod za mladino, šport in turizem Trbovlje, 2025.

Podlage za Strategijo turizma občine Hrastnik 2025–2030. Občina Hrastnik, 2025.

Priročnik za delo destinacijskih organizacij, Slovenska turistična organizacija, 2025.

Program evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 v Sloveniji. Vlada RS, 2021.

Regionalni razvojni program zasavske regije 2021–2027. Regionalna razvojna agencija Zasavje, 2021.

Razvojne usmeritve turizma v občini Litija 2022–2026. Razvojni center Srca Slovenije, 2022.

Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2022–2029. Ministrstvo za kulturo, 2022.

Slovenska strategija trajnostne pametne specializacije. Vlada RS, 2015.

Strategija razvoja slovenskega turizma 2022–2028. Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport, 2022.

Smernice v podporo trženju krovne tematike: Umetnost in kultura 2024–2025 (SUK 2024–2025).

Ljubljana: Slovenska turistična organizacija, 2024.

Strategija razvoja turizma v Zasavju do 2020. Zasavska turistična organizacija d. o. o., 2014.

Strategija trajnostne rasti slovenskega turizma 2017–2021. Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, 2017.

Zasavje po 2027 – Razvojna zgodba regije in prioritete regionalnega razvoja. Evropska komisija, 2025.

Podatkovni viri

Register kulturne dediščine Republike Slovenije

Ekološki odtis Slovenije in statističnih regij v povezavi z 8. okoljskim akcijskim programom. Agencija RS za okolje, 2024.

Statistični urad Republike Slovenije (SURS): turistični prihodi in nočitve po občinah (2014–2024), analiza tokov in strukture gostov po izvornih trgih (2024).

Mednarodne pobude in evropski okvirji

European Tourism Manifesto (2024). *Tourism in Transition – A New Consensus for Change (EU Mandate 2024–2029)*. Brussels: European Tourism Manifesto Alliance.

ERIH – European Route of Industrial Heritage. Cultural Route of the Council of Europe, od 2019.

Novi evropski Bauhaus (NEB). Evropska komisija, 2020–.

Sklad za pravični prehod (Just Transition Fund – JTF). Evropska unija, 2021–.

Spletni portali in specializirane baze

Culture.si – Festivals in Slovenia

Planinska zveza Slovenije: portal poti.pzs.si

Strava Heatmap, Ride with GPS Heatmap

Trailforks, Komoot, Ride with GPS, Outdoor Active

PRILOGE

PRILOGA 1: IDENTIFIKACIJA OBSTOJEČIH POPRODUKTOV S POTENCIALOM

Na podlagi analize stanja in strateških usmeritev za razvoj nosilnih produktov smo izbrali znamenitosti, ki že obstajajo s potencialom za trženje in promocije v prvem obdobju razvoja destinacije. Izbrali smo plačljiva doživetja oz. podprodukte, ki podpirajo dva nosilna produkta in sicer Industrija & Ustvarjalnost ter Hribi.

Kriteriji:

- Skladnost s strateškimi usmeritvami razvoja regije in produktne matrike
- Skladnost z usmeritvami razvoja nosilnih produktov regije
- Dostopnost produkta (terminska, nakupna izkušnja, spletna stran ...)
- Plačljivost produkta. Vključeni so plačljivi produkti oz. produkti, ki ponujajo plačljive storitve.
- Dvig števila obstoječih ciljnih skupin (društva in šolske skupine) ali pridobitev novih ciljnih skupin (individualni obiskovalci)
- Prilagojenost za sodobnega obiskovalca

Podprodukt: Rudnik Sitarjevec Litija

Rudnik Sitarjevec Litija je sodoben podzemni muzej, ki obiskovalcem razkriva izjemno mineraloško bogastvo enega najpestrejših evropskih polimineralnih rudišč in edinstvene limonitne kapniške strukture, edine rastoče kapnike te vrste v Srednji Evropi. Rudnik, prvič omenjen že v 16. stoletju, je nekoč sodil med največja in najbogatejša rudna nahajališča v Sloveniji, kjer so pridobivali predvsem svinčevo in živosrebrno rudo ter v manjšem obsegu tudi cinkovo, bakrovo, železovo in baritno. Njegova posebnost je izjemna mineraloška pestrost – v rovih so odkrili več kot 60 vrst mineralov, med njimi številne redke in barvno izrazite primerke, ki še danes navdihujejo umetnike in raziskovalce.

Po letu 2000 so geologi in jamarji ponovno odkrili limonitne kapnike in druge kapniške oblike, ki zaradi specifičnih razmer spadajo med najhitreje rastoče kapniške strukture na svetu. Danes rudnik združuje naravoslovne in kulturne vsebine v enovito doživljajsko učno okolje. Na vodenem interpretacijskem ogledu se obiskovalci sprehodijo po izvoznem rovu, spoznajo zgodovino rudarjenja, poslušajo zgodbe nekdanjih rudarjev, si ogledajo zbirko kamnin, mineralov in rudarskega orodja ter dobesedno začutijo barvitost litijskega podzemlja. Po predhodnem dogovoru je izkušnjo mogoče dopolniti s tradicionalno »sitarjevsko mal'co« ali sladkim »škratovim šmornom«, posebno doživetje pa ponuja tudi ogled rudniške fluorescence, kjer minerali v temi zažarijo v osupljivih barvnih odtenkih.

Ponudba programov:

- Vodeni ogledi Glavnega rova
- Vodeni ogledi izvoznega rova

- Animirano vodenje za družine s škratom
- Sitarjevška malca in Škratov šmorn
- Voden ogled rudniška fluorescenca v Izvoznem ali Glavnem rovu

Spletna stran: rudniksitarjevec.si

Naslov: Rudnik Sitarjevec, Sitarjevška cesta 46, 1270 Litija

Kontakt za rezervacije: info@visitlitija.si, + 386 51 312 739, +386 (0)70 700 484

Podprodukt: 4. DRITL Virtualni muzej rudarstva

4. dritl – Virtualni muzej rudarstva v pododruju Delavskega doma Trbovlje na sodoben, interaktiven način predstavlja več kot 200-letno tradicijo rudarjenja. Obisk se začne v rekonstruiranih prostorih rudarjevega delovnega okolja, kjer obiskovalci z vsemi čutili doživijo vsakdan »knapov« – od vašhave do temnih jamskih rovov. Nadaljuje se v digitalnem delu muzeja, kjer se s pomočjo VR-očal sprehodijo po pristnih rovih trboveljskega premogovnika ter spoznajo mite, zgodbe in izzive rudarskega življenja. Muzej združuje avtentične predmete rudarske dediščine z naprednimi tehnologijami, kot so 3D videi, holografske projekcije in digitalno kartiranje. Muzej odstira zgodbo skupnosti, ki jo je zaznamovalo rudarstvo. Obiskovalci lahko za trenutek postanejo rudarji, rešujejo »knape«, spoznajo zasebno življenje delavcev ter odkrijejo vlogo kanarčkov, pomen zaklenjenih pokrovov v skupnih kuhinjah, legendo o Perkmandeljcu in številne druge posebnosti rudarskega sveta.

Ponudba programov:

- Ogled muzeja za šolske skupine
- Soba pobega »Pobeg iz rudnika«

Spletna stran: <https://4dritl.si/virtualni-muzej-rudarstva/>

Naslov: Zavod za kulturo Delavski dom Trbovlje, 4. Dritl, Trg svobode 11a, 1420 Trbovlje

Kontakt za rezervacije: info@4dritl.si, +386 (0)51 626 296

Podprodukt: Rudarski muzej Zagorje

Rudarski muzej Zagorje domuje v nekdanji strojnici jaška rudnika Loke pri Kisovcu, ki je bila leta 1995 preurejena v muzej, dvajset let pozneje pa je pridobila sodobnejšo podobo. Muzej z dokumentarnim gradivom, fotografijami, orodji in pristnimi predmeti iz rudarske vsakdanjosti pripoveduje več kot 250-letno zgodbo o rudarjenju v občini Zagorje ob Savi – zgodbo, polno tehničnih inovacij, napornih delovnih razmer in močnih skupnostnih vezi, ki so se oblikovale med generacijami rudarjev.

V središču muzejske pripovedi je človek – rudar, katerega spomine, izkušnje in življenjske navade ohranjajo upokojeni knapi ter njihove družine. Razstave obiskovalcem približajo razvoj rudnika Loke, pomen Zagorja kot enega ključnih rudarskih središč v regiji ter vpliv rudarjenja na urbanistični, gospodarski in družbeni razvoj kraja. Rudarski muzej Zagorje tako ponuja pristen vpogled v čas, ki je mesto zaznamoval in ga s svojo industrijsko močjo umestil na zemljevid evropske rudarske dediščine. Po muzeju obiskovalce popelje Vlado Poredoš, frontman skupine Orlek, ki z njimi deli zgodbe o rudarjih, rudniku in posebnostih Zasavja.

Spletna stran: <https://rudarski-muzej-zagorje.si/>

Naslov: Loke pri Zagorju 22a , 1412 Kisovec

Kontakt za rezervacije: rudarski.muzej@kulturnidom-zagorje.si, + 386 40 588 351

Podprodukt: Mašinhaus ter kompresorska postaja

Mašinhaus, nekdanja strojnica zagorskega rudnika, je pomemben tehnični spomenik, ki ohranja zgodbo izvažalnega stroja – sprva parnega, pozneje 240 kW električnega, z dvema dvoetažnima kletkama za prevoz rudarjev in materiala. Kljub zahtevnemu upravljanju je stroj veljal za izjemno zanesljivega, številne posodobitve pa so objekt ohranjale v uporabi vse do zaprtja rudnika. Danes Mašinhaus gosti muzejsko razstavo **Tihi pomniki preteklosti – uporništvo v Zasavju**, ki osvetljuje več kot stoletje delavskega boja, od prvih stank do sodobnih oblik organiziranega upora. Razstava *Struna je počila* skupaj s spomeniki uporništva, fotografskim gradivom in 3D-vizualizacijami razkriva, kako so težki delovni pogoji oblikovali zasavsko identiteto, solidarnost in zgodovinski spomin skupnosti, ki jo je zaznamovalo rudarstvo. **Za skupine z vsaj desetimi obiskovalci je po predhodni najavi mogoč tudi vstop in ogled v Rudniški rov Barbara vpadnik.**

Opomba: Za ogled je na voljo Mašinhaus, kompresorska postaja je zaradi prenove do nadaljnjega zaprta.

Spletna stran: <https://visithrastnik.si/>

Naslov: Turistično informacijski center Hrastnik, Naselje Aleša Kaple 9a, 1430 Hrastnik

Kontakt za rezervacije: tic@visithrastnik.si, +386 (0)30 479 240

Podprodukt: Trboveljski dimnik

Dimnik Termoelektrarne Trbovlje je s svojo višino 360 metrov najvišja zgradba v Sloveniji, najvišji dimnik v Evropi in **šesti najvišji** na svetu. Zgrajen leta 1976 kot tehnološki ukrep za zmanjšanje onesnaženja v savski dolini, je postal mogočen simbol industrijske preteklosti Trbovelj. Njegova prisotnost v prostoru očara obiskovalce z močjo in eleganco, domačinom pa predstavlja prepoznavni znak kraja in izhodišče številnih zgodb o rudarstvu, energetski industriji in preobrazbi mesta.

Vzpon na dimnik ni dovoljen, je pa na voljo izjemno **virtualno doživetje**: ob vznožju si lahko s pomočjo očal za virtualno resničnost ogledate celoten 360-metrski vzpon do vrha. V sklopu ogleda obiskovalci vstopijo tudi do nekdanjega **generatorja**, ki je proizvedel kar desetino slovenske električne energije, ter v originalno **kontrolno sobo**, kjer so nekoč z več kot dvesto stikali in gumbi nadzorovali delovanje elektrarne. Skupaj ustvarijo edinstven vpogled v enega najpomembnejših industrijskih objektov v Sloveniji. Ogledi so vodeni, samostojen ogled ni mogoč. Ogled je možen le za skupine 8 do 50 obiskovalcev, starih nad 7 let. Izhodiščna točka ogleda je dostopna z avtomobilom.

Spletna stran: <https://4dritl.si/najvisji-dimnik-v-evropi/>

Naslov: Termoelektrarna Trbovlje – Ob železnici 27, 1420 Trbovlje

Kontakt za rezervacije: info@dd-trbovlje.si, +386 (0)51 626 296

Podprodukt: Zasavski muzej Trbovlje

Zasavski muzej Trbovlje je osrednja kulturna ustanova, ki ohranja in predstavlja bogato rudarsko, industrijsko in družbeno zgodovino Zasavja. Njegova osrednja stalna razstava **Srečno!** obiskovalce popelje v svet rudarjev – v njihovo delo pod zemljo, nevarnosti, rituale, skupnostno življenje in dediščino, ki je dolino zaznamovala več kot stoletje. Pristni predmeti, arhivsko gradivo in osebne zgodbe ustvarjajo močno, čustveno pripoved o identiteti regije.

Muzej pa je prepoznaven tudi po kakovostnih občasnih razstavah, med katerimi izstopajo razstave o kiparju **Stojanu Batiču**, ki je v svojem delu pogosto nagovarjal rudarsko tematiko; razstava o umetniški skupini **Laibach**, ki jo z Zasavjem povezuje industrijsko okolje in estetski izraz; ter različne tematske razstave o rudarski tradiciji, življenju knapov, modernizaciji revirjev in družbenih spremembah, ki jih je prinesel zaton rudarstva. Z raznovrstnimi programi Zasavski muzej Trbovlje ostaja ključen interpretator in varuh zgodbe zasavske industrijske dediščine.

Spletna stran: <https://zasavski-muzej-trbovlje.si/>

Naslov: Ulica 1. junija 15, 1420 Trbovlje

Kontakt za rezervacije: info@muzejZMT.si, +386 30 203 105

Podprodukt: Muzej Hrastnik

Muzej Hrastnik, ena od enot Zasavskega muzeja Trbovlje, deluje v nekdanji nemški osnovni šoli ter na treh nadstropjih predstavlja zgodovino kraja, življenje prebivalcev in dediščino premogovništva. Posebno prepoznavnost muzeju daje stalna razstava *Lutke in lutkarji*, ki z več kot 120 marionetami, javankami in scenskimi postavitvami ohranja bogato tradicijo amaterskega lutkovnega gledališča v Zasavskih revirjih, ki so ga leta 1947 ustanovili vajenci obrtne šole, zaposleni pri rudniku. Hrastniške marionete so zaradi svoje edinstvenosti v slovenskem in širšem evropskem prostoru, v procesu razglasitve za nesnovno kulturno dediščino.

Spletna stran: krc-hrastnik.si/muzej-hrastnik/

Naslov: Cesta 1. maja 41, 1430 Hrastnik

Kontakt za rezervacije: [+386 \(0\)30 479 240](tel:+38630479240), tic@visithrastnik.si

Podprodukt: Muzej Litija

Mestni muzej Litija s svojim programom razkriva zgodovino mesta, ki se ponaša z eno najdaljših kontinuiranih poselitev na Slovenskem. Kustosinje obiskovalce popeljejo skozi zgodbe o življenju ob reki Savi, tradiciji splavarstva in brodarstva, o vplivu Južne železnice, o več kot štiri tisoč let stari poselitvi območja ter o rudarjenju na hribu Sitarjevec, enem najstarejših rudnikov v Sloveniji. Muzej osvetljuje, kako sta savska plovba in prihod železnice oblikovala Litijo v pomembno gospodarsko in upravno središče.

Spletna stran: <https://www.muzejlitija.si/>

Naslov: ZKMŠ Litija – Mestni muzej Litija, Cesta komandanta Staneta 2, 1270 Litija

Kontakt za rezervacije: mestnimuzej@zkms-litija.si, +386 70 430 202

Podprodukt: Oglarska dežela

Oglarska dežela na Dolah pri Litiji ohranja eno najstarejših in skoraj izginulih gozdarskih obrti – oglarstvo. Tradicijo kuhanja oglja so v te kraje pred več kot stoletjem prinesli italijanski oglarji, danes pa jo skrbno oživljajo lokalni mojstri, imenovani *veseli oglarji*. Na domačijah, kjer se kopi še vedno pripravljajo po izročilu, lahko obiskovalci spoznajo celoten postopek nastanka kope, delo oglarja ter življenje oglarskih družin.

Središče doživetij predstavljata **Oglarska domačija Brinovec**, ki ponuja prikaz postavljanja kope, izobraževanja in pogostitev z oglarsko malico, ter **Oglarska domačija Medved**, kjer je mogoče opazovati tradicionalno kuhanje oglja in kupiti oglje iz domače proizvodnje. Oglarsko območje povezuje označena **Oglarska pot**, ki vodi tudi mimo Valvasorjevega lovskega dvorca v Zavrhu in vsako leto gosti tradicionalni majski pohod. Jeseni, drugo soboto v septembru, Oglarska dežela zaživi v etnološko obarvani prireditvi z oglarjenjem, predstavitvami obrti in rekreativnim kolesarskim vzponom iz Litije. Oglarska dežela tako ponuja edinstven vpogled v dediščino, ki jo je drugod težko najti – pristno, dimljeno, živo zgodbo gozda in ljudi, ki ga znajo spremeniti v oglje.

Spletna stran: <https://dole.si/>

Naslov: Slavina 1, 1273 Dole pri Litiji

Kontakt za rezervacije: miroslav.brinovec@siol.net, +386 (0)41 830 834

Podprodukt: 7-čutni muzej Lesarius

Lesarius je 7-čutni muzej na Veliki Preski, zasnovan v sodelovanju z lokalnim okoljem, ki obiskovalcem omogoča doživetje tradicionalnih lesarskih obrti, med drugim kolarstva, sodarstva, mizarstva, tesarstva, pletarstva, strugarstva in rezbarstva. Razdeljen je na drevesnico, igralnico in delavnico, kjer s pomočjo interaktivnih vsebin ter praktičnih preizkusov orodja združuje dediščino lesa s sodobno tehnologijo. Obiskovalcem ponuja poglobljeno razumevanje pomena lesa, trajnostne rabe naravnih virov in ohranjanja rokodelskih veščin. Muzej odpira nove priložnosti za lokalno skupnost ter krepi povezavo med tradicijo in inovacijami. Lesarius nudi tudi programe po meri za različne ciljne skupine: družinske, prijateljske, šolske in poslovne izlete.

Spletna stran: www.lesarius.si

Naslov: Velika Preska 1, 1272 Polšnik

Kontakt za rezervacije: info@lesarius.si, + 386 51 615 020

Podprodukt: Rudarsko stanovanje na Njivi

Rudarska kolonija Na njivi v Trbovljah je eden najbolje ohranjenih primerov delavskega bivalnega okolja iz začetka 20. stoletja. Nastala je v času največjega razcveta rudarstva, ko so rudniška podjetja gradila preproste, enotno zasnovane hiše za rudarje in njihove družine. Ob vodenem ogledu se obiskovalci sprehodijo med značilnimi večstanovanjskimi objekti, spoznajo prostorsko zasnovo kolonije ter življenjske razmere, ki so zaznamovale vsakdan več generacij Trboveljčanov.

Vodnik predstavi, kako so živeli samski rudarji v t. i. puršenhausih ter družine v skromnih stanovanjih s kuhinjo, sobo, drvarnico in skupnimi sanitarijami. Ogled razkrije tudi socialno dinamiko tedanjega časa

– tesne sosedske odnose, dvoriščni utrip, otroške igre na prostem ter močan občutek pripadnosti, ki je povezal prebivalce kolonije. Rudarska kolonija Na njivi tako ponuja avtentičen vpogled v dediščino trboveljskega rudarstva in življenje skupnosti, ki jo je oblikovalo.

Rudarsko stanovanje, ki prikazuje 20. leta 20. stoletja do nadaljnjega v prenovi. Obiskovalci si lahko ogledajo stanovanje, ki prikazuje 60. leta 20. stoletja.

Posebnost Trbovelj je **Etnološka pot trboveljskih rudarskih kolonij**, ki povezuje več ohranjenih kolonij in obiskovalcu predstavi to edinstveno bivalno obliko, značilno za Trbovlje in redko v širšem srednjeevropskem prostoru.

Spletna stran: <https://zasavski-muzej-trbovlje.si/stalne-razstave/rudarsko-stanovanje-na-njivi.html>

Naslov: Ulica 1. junija 15, 1420 Trbovlje

<https://www.google.com/maps/place/data=!4m2!3m1!1s0x47656b5a3947bf09:0xbc3c65e401f424f1?sa=X&ved=1t:8290&ictx=111>

Kontakt za rezervacije: info@muzejZMT.si, +386 30 203 105

Podprodukt: Mlakarjevo stanovanje – rudarska kolonija

Mlakarjevo stanovanje na Ulici prvoborcev 26 v Hrastniku je avtentično ohranjena rudarska bivalna enota iz začetka 20. stoletja. V prenovljeni etnološki zbirki je mogoče videti skromno kuhinjo, spalnico in izvorno opremo, ki prikazuje vsakdan številčnih rudarskih družin v 25 m² velikih stanovanjih nekdanje rudniške kolonije.

Stanovanje nosi tudi pomembno zgodovinsko vlogo. V 20. in 30. letih prejšnjega stoletja so se hrastniški rudarji aktivno borili za boljše socialne in politične pravice. Eden ključnih prostorov ilegalnih srečanj je bilo stanovanje rudarja **Franca Mlakarja**, kjer so med letoma 1932 in 1941 načrtovali številne delavske akcije, med njimi tudi gladovno stavko leta 1934. Mlakar je bil zaradi svojega delovanja leta 1941 aretiran in umorjen v koncentracijskem taborišču Mauthausen, stanovanje pa je ostalo pomemben simbol rudarske solidarnosti.

Spletna stran: https://visithrastnik.si/najbolj_obiskano/mlakarjevo_stanovanje/

Naslov: Ulica prvoborcev 26, Hrastnik

Kontakt za rezervacije: +386 (0)30 479 240, tic@visithrastnik.si

Podprodukt: Pustolovski park

Pustolovski park Geoss, največji v Sloveniji, leži v vasi Slivna blizu geometričnega središča države. Med krošnjami ponuja sedem plezalnih poti na višinah od 1 do 25 metrov, skupaj 97 elementov in več kot 200 metrov spustov. Poti so primerne za otroke od četrtega leta dalje, družine, rekreativce in adrenalinske navdušence, ki v dveh do treh urah premagajo izbrano težavnostno stopnjo ter doživijo igrivo preizkušnjo spretnosti in poguma v gozdu.

Doživetja dopolnjuje dodatna ponudba med drevesi. **Bivanje v krošnjah** nudi edinstveno nočitev v posteljah na platformah ali visečih posteljah, z vključeno večerjo in zajtrkom, ki ga gostje zjutraj po vrvi

potegnejo v svojo krošnjo. **Piknik v krošnjah** je namenjen parom, družinam ali skupinam, ki si želijo sproščene odmika med drevesnimi krošnjami ob košari lokalnih dobrot. **Gozdno čutno razvajanje** pa je voden, sprostivni gozdni program z dihalnimi vajami, čuječnostjo, gibanjem in čutnimi potmi, zasnovan za zniževanje stresa in krepitev dobrega počutja. Pustolovski park Geoss tako združuje adrenalinski izziv, butična doživetja in povezanost z naravo v vsej njeni pomirjujoči moči.

Spletna stran: <https://pustolovski-park-geoss.si/>

Naslov: Slivna 15, 1252 Vače

Kontakt za rezervacije: info@pustolovski-park-geoss.si, + 386 30 332 332

Podprodukt: Gorskokolesarski park Cilenca Trails

Gorskokolesarski park Cilenca Trails se nahaja na pobočju Cilence nad ŠRCO Evropark v Zagorju ob Savi in je eden ključnih novih športno-rekreacijskih projektov v regiji. Odprt je bil leta 2021 in na 16 hektarjih ponuja pet namenskih gorskokolesarskih poti – Forest Bump, Jumanji, E.T., Hacksaw Ridge in French Connection. Z višinsko razliko okoli 200 metrov in dostopom do vrha v približno 15 minutah lahkega pedaliranja park omogoča zabavo in izzive tako začetnikom kot izkušenim kolesarjem.

Park je nastal pod okriljem **Kolesarskega kluba Zagorska dolina**, ki Zagorje ob Savi razvija v prepoznavno kolesarsko destinacijo. Ob stalno vzdrževanih poteh nudi tečaje gorskega kolesarstva, delavnice tehnik vožnje, vikend prevoze na vrh ter gosti tudi dirko slovenskega pokala **SloEnduro Cilenca**. Cilenca Trails se nenehno razvija in dopolnjuje nove proge, zato ostaja živahno središče gorskokolesarskih doživetij v Zasavju.

Spletna stran: Športno rekreacijsko območje Evropark, Zagorje ob Savi

Naslov:

Kontakt za rezervacije:

Podprodukt: Javor Trails Center

Javor Trails Center leži na pobočju Javorja (1.131 m) nad Trbovljami in predstavlja prvi urejeni trail center v Zasavju. Odprt je bil leta 2021 pod okriljem kluba MTB Trbovlje in danes ponuja več kot 4 kilometre namenskih gorskokolesarskih poti, med njimi Elico, Javor, Poseko, Garažo in Jelovico. Spusti potekajo skozi gozdne pobočje, z višinskimi razlikami med 100 in 150 metri, poti pa so zasnovane tako, da omogočajo varno in zabavno vožnjo tako začetnikom kot naprednim kolesarjem.

Trail center je del širše vizije razvoja Trbovelj kot gorskokolesarske destinacije. Vzdržujejo ga lokalni prostovoljci, dopolnjujejo pa ga dodatne trase, urejeni dostopi in občasni shuttle prevozi na vrh. Javor Trails tako združuje tehnične singletrack spuste, tekoče flow odseke ter urejeno infrastrukturo, ki nudi pristno doživetje kolesarjenja v zasavski naravi.

Spletna stran: <https://mtbtrbovlje.si/>

Naslov:

Kontakt za rezervacije: sebastjan.zmrzljak@gmail.com

DODATNA PONUDBA

Izpostavitvev treh delavskih domov z arhitekturo in njihovo pomembno kulturno-umetniško vlogo:

Delavski dom Trbovlje

Zgrajen leta 1956 po načrtih arhitekta Marko Župančič, je vrhunski primer moderne arhitekture v industrijskem okolju. Zgradba v središču Trbovelj z značilno valovito fasado, velikim mozaikom in več dvoranami je igralo in še igra vlogo kulturnega središča, z gledališčem, kinom, galerijo in novomedijskimi projekti.

Kulturni center Delavski dom Zagorje (Zagorje ob Savi)

Odprt leta 1960, stavba deluje kot glavno kulturno središče Zagorja ob Savi. Delavski dom je stavba, posvečena razvoju delavskega gibanja in priča povojnega razvoja. Stavba je najbolj kvalitetna arhitektura kraja, nastala po vojni, delo Emila Navinška. Steklена dvorana je okrašena z mozaikoma, ki govorita o predvojnem in vojnem dogajanju v Zagorski dolini. Arhitekturno predstavlja tipičen povojni kulturni dom, z večnamenskimi dvoranami in galerijskimi prostori, kjer potekajo gledališke predstave, filmi, glasbeni dogodki in razstave.

Delavski dom Hrastnik je osrednja kulturna institucija v Hrastniku, kjer večletna tradicija kulturnega, gledališkega in družabnega dogajanja nadaljuje življenje nekdanje rudarske skupnosti. Stavba stoji na Logu 3 v Hrastniku in je namenjena gledališču, kino-projekcijam, razstavam in množičnim kulturnim prireditvam. Arhitekturno gre za tipično povojno večnamensko stavbo kulturnega doma, ki združuje prostorno dvorano, avlo in galerijske možnosti ter služi kot stičišče kulturnega življenja v mestu.

V avli vseh treh domov si lahko obiskovalci ogledajo tudi dela ustvarjalcev iz kolektiva **Neue Slowenische Kunst (NSK)**.

Izpostavljeni elementi sodobne umetnosti in ustvarjalnosti, ki so del javnega prostora in zanimivi za turistično valorizacijo.

Rudar – Prometej je monumentalna skulptura na Osem vrhu (Špicbergu) nad Trbovljami, ki jo je ustvaril akademski kipar **Zoran Poznič** v sodelovanju s podjetjem **KOVIT projekti**, »srce iz premoga« pa je oblikovala **Marjeta Hribar**. Med letoma 2020 in 2021 izdelan kip je visok več kot enajst metrov in sestavljen iz jekla, litine in rudniškega odpadnega materiala, kar simbolno povezuje industrijsko preteklost Zasavja z njegovim sodobnim ustvarjalnim duhom. Ime se navezuje na mitološkega Prometeja, prinašalca ognja in znanja, v Trbovljah pa predstavlja rudarja kot nosilca napredka, trdega dela in vztrajnosti. Skulptura s svojo svetilko na čeladi, ki gleda proti nekdanjim rudniškim objektom, poudarja zgodovinsko vlogo rudarstva ter čast ljudem, ki so več kot stoletje oblikovali identiteto regije. Prometej tako stoji kot mogočen simbol dediščine, energije in neuklonljivega zasavskega duha.

Mural Prijateljstva v Hrastniku krasi steno objekta ob nekdanjem rudniškem jašku in predstavlja prvo takšno umetnino v mestu. Ustvarile so ga ukrajinske umetnice **Khrystyna Dragun**, **Lavriv Victoria** in **Iryna Oliinyk**, ki so v šestih dneh oblikovale simbolno podobo povezovanja med Hrastnikom in ukrajinskim Drohobičem. Na muralu sta upodobljena rudar in ukrajinska mladenka, ki v rokah držita premog in sol – značilna elementa obeh okolij – v ozadju pa se prepletajo prepoznavne arhitekturne

silhete Drohobiča ter hrastniški motivi z rudniškim jaškom. Umetnina nosi močno sporočilo prijateljstva, solidarnosti in skupne industrijske identitete obeh mest.

Kip Perkmandeljca stoji na prireditvenem prostoru Pristan v Zagorju ob Savi in je posvečen značilnemu rudarskemu škratu, varuhu in spremljevalcu knapovskih zgodb. Lik je zasnoval animator **Dušan Kastelic**, bronasto skulpturo pa je oblikoval kipar **Jurij Kamšek** v sodelovanju z livarno Livartis. Kip so postavili leta **2021** ob dnevu državnosti kot poklon zagorski rudarski tradiciji in kot igrivo, prepoznavno znamenitost, ki ohranja duh rudarstva ter lokalno mitologijo Zasavja.

Čolnar je bronasta skulptura akademskega kiparja **Mirsada Begića**, postavljena pred športno dvorano v Litiji. Umetnina s podobo brodarja simbolizira zgodovinsko vlogo reke Save, ki je Litijo stoletja povezovala s trgovino, prevozom in brodarstvom. S svojo umestitvijo v javni prostor spominja na čase, ko je bil čolnar nepogrešljiv del vsakdana mesta, hkrati pa poudarja preplet tradicije, dela in identitete tega dela Zasavja.